[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

رحمت الله وبركاته عليكم

ހަނދުގެ އަލިކަން މުނިފޫފިލުވައި ތާއަބަދު ވީ ސާބިތާ!
ސާފު ފެން އަރަމުން ދިއައީ ތިޔަ ދުރުވިސާއި ގަލަމުގެ ތިނެގެން!

އަބްދުލްމުޙީދު ޙަސަން

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ހަމީދުގެ ހަނދާނުގައި

އަބްދުލްމުޖީދު ހަސަން

ފޮތާބެހޭ މަޢުލޫމާތު:

- ކޮޕީރައިޓްރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު: 178-LBK/2015/144
- ފޮތް ޕަބްލިކުރި ތާރީޚު: 21 ޛުލްޤަޢިދާ 1436 ހ. 5 ސެޕްޓެމްބަރު 2015 މ.
- ފޮތުގެ ބާވަތް: ދިރާސާ، މަޢުލޫމާތު
- ފޮތް ކިޔުމަށް ކުރުވުން ދަރަޖަ: 12+
- އައި.އެސް.ބީ.އެން: 978-99915-54-09-9
- ފޮތް ނެރުން ފަރާތް: އަބްދުލްމަޖީދު ހަސަން
- ފޮތް ނެރުން އަހަރު: 2015
- ފޮތް ނެރުން ތަނާއި ޤައުމު: މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ
- އިޞްދާރު: 1

- ފޮތުގެ ބޭރުގަނޑުގައި ވާ ފޮޓޯފުޅު ދެއްކީ، މަރްޙޫމުގެ ފޮތާއި ދަރިކަލުން، އަލްފާޟިލް ޝާހިސަން ހަމީދެވެ.
- ފޮތުގެ ބޭރުގަނޑުގައި ވާ ޑިޒައިނަކީ، ބޭރުފުށް ސްޓާރޓްގެ އަތްޕުޅުން ތަރުތީބުކުރައްވައިދެއްވާ ޑިޒައިނެކެވެ.

ނޯޓު:

މި ފޮތުގެ އެންމެހައި ޙައްޤެއް މިލްކުވެގެންވަނީ މި ފޮތް ނެރުން ފަރާތަށެވެ.

ފިހުރިސްތު

ހުށަހެޅުން..........6

ކުރު ތައާރަފެއް..........8

ނަސަބުފުޅު..........9

ބައްޕާފުޅު..........10

މަންމާފުޅު..........12

ހިތްވަރުފުޅު ގަދަކަން..........13

އާދާސްކަންފުޅު..........19

އަވަހާރަވުން..........21

ހަދިޔާތު ރާއްޖެ ގެންނެވުން..........23

މޫސްފުޅު ދެއްކެވުން..........24

ކަރުނަމާދު ކުރެއްވުމާއި ފަސްދާންނެވުން..........25

ޖިކުރާ ދަރުމަހަށްބަޔަށިރިފި ނުކުތާތަކެއް..........26

ތައުޖީހާގެ ދަރުސްތަރު..........34

ތައުޖީހާގެ ދަރުސްތަރުން..........36

ހަވީރުގެ ތައުޖީހާ..........59

ޖިހާދުގެ ބަސްފުޅުތައް..61

ޝާއިރާގެ ބޭފުޅުން..73

1. ބަދްރުން ޝަހީދު..75

2. ބަނާން ޝަހީދު..77

3. ޢރ. ހާލާ ޝަހީދު..78

4. އަބޫއުސާމާދު ޝާރިން ޝަހީދު..79

5. ޔާސިން ޝަހީދު..80

6. އަބޫމަތުރުމާ ޢރ. ފާތިން ޝަހީދު..81

7. ސަވްމޫން ޝަހީދު..83

8. ހަމްޒާ ޝަހީދު..83

9. އަބޫއުސާމާދު މައުމޫން ޝަހީދު..84

10. ޢރ. ސަވްމާ އަބްދުﷲ ޝަހީދު..85

11. ތަސްފޫން ޝަހީދު..85

12. ޢރ. ސަވްއާރު ޝަހީދު..85

ޚިދުމަތްތެރި އަދީބުން..89

ޚިދުމަތްތަކުގެ އަގު ވަޒަންކުރެއްވުން..91

އަށްޗެއްޗެ އިސްތިޢުފާ..93

ހިތްތަކުގައި އިސްތާރީ އަދީބާ އާރާސްތުކުރެއްވުން..96

ފުރުއްވި މަޤާމުތައް...100

އަޚްލާޤީ ބަޔެއް ސިފަފުޅުތައް...105

ބަޔެއް މުހިންމު ވަޢުދުފުޅު...110

މިސްކިތް ބިނާކުރުން..116

ވަޞިއްޔަތްތައް...127

ހުށަހެޅުން

الْحَمْدُ للهِ رَبِّ ٱلعَالَمِيْن، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ ٱلأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْن، وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِيْن. أَمَّا بَعْدُ:

މި ފޮތަކީ، ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ވެރިޔާ އޯނަރަބަލް އަލްމަރްޙޫމު އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން، އެ މަނިކުފާނުގެ ހަނދާނާއި ޒިކުރާ އާލާކޮށް ދުނިޔެއަށް މަތިވެރިކޮށް ދެއްކުމަށް ޗާޕުކޮށްފައިވާ ފޮތެކެވެ. މިހެންވެ، މި ފޮތަށް ކިޔައިފައިވާ ނަމަކީ، "ޙަމީދުގެ ހަނދާނުގައި: އަލްމަރްޙޫމް އޯނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު (ނިޔާވީ) ގެ ޒިކުރާ" އެވެ. އެ މަނިކުފާނަށް މިދުނިޔެއަށް ދޫކުރައްވާފައިވާ ދިރިހުރިހާ ހަނދާންތަކާއި ހޯދާ ޒިކުރާ ޖަމާކުރުމަށް މި ފޮތުގައި މަސައްކަތްކޮށްދީފައި ވާން އެވެ.

މި ފޮތުގައި، އެ މަނިކުފާނުގެ ނަސޭހަތްތަކާއި، އެ މަނިކުފާނާ ބެހޭ އެކިއެކި ބެބެބެފުޅުން ވިދާޅުވެފައިވާ ބަސްފުޅުތަކެއް ވާން އެވެ. އަދި އެ މަނިކުފާނު ފުރުއްވި މަޤާމުތަކާއި، އެ މަނިކުފާނު ކުރައްވާފައިވާ އަދުލުވި މަސައްކަތްތަކުގެ ތަފްސީލުވެސް ވާން އެވެ. މީގެ އިތުރުން އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން ދިވެހި ބަހުރުގެ އެކެއްޗެހިން ހުށަހަޅުއްވި ތަޢުޒިޔާގެ ދަންނަވައިލުންތަކާއި އެކިއެކި ބެބެބެފުޅުން ލިޔުއްވި އަދުލުވި ބަސްފުޅުތަކުގެ ޚުލާޞާއެއް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ފޮތްތަކެއް ވެސް ވާން އެވެ.

އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު (ނޢޢވ) އަހީ، ވަރަށް ދިގު މުއްދަތެއް ވަންދެން ސަރުކާރުގެ ތަފާތު ދާއިރާތަކުގައި، ތަފާތު މަޤާމުތައް ފުރުއްވައި، ތަފާތު ރޮނގުރޮނގުން މިޤައުމަށް އަގުހުރި ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވާފައިވާ ޤައުމީ ބަޠަލެކެވެ. އެ މަނިކުފާނު އިސްލާމްދީނަށާއި، ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ޤައުމިއްޔަތަށާއި، ތަރުބިއްޔަތަށާއި، ތަރައްޤީއަށާއި، ދިވެހި އަދަބިއްޔާތަށް ކޮށްދެއްވާފައިވާ އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކީ ދުވަހަކުވެސް ފަނޑުވެގެންދާނެ ޚިދުމަތްތަކެއް ނޫނެވެ. މިހެންވެ، މި ފޮތް ލިޔުނީ، އެ މަނިކުފާނުގެ ޒިކުރާ އާކޮށް، އެ ޒިކުރާ ދަމަހައްޓައި، އެއިން އިބްރަތް ހާސިލުކުރުމަށްޓަކަ އެވެ.

وَاللهُ وَلِيُّ التَّوْفِيْق.

7 ސެޕްޓެމްބަރު 2015

ޢަބްދުލްމުޢީދު ޙަސަން

ކުރު ތައާރަފެއް

އޯނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދު (ނބބވ) ދުނިޔޭގެ އަލިކަން ދެކެވަޑައިގަތީ، 31 މާރޗް 1939 ގައެވެ. އެ މަނިކުފާނު ދިރިއުޅުއްވުމުގެ އާޚިރަށް ދަތުރުކުރެއްވީ 18 އޮގަސްޓް 2015 ވީ އަންގާރަ ދުވަހު އެވެ. އެ މަނިކުފާނު، މިދުނިޔެއާ ވަކިވެ ވަޑައިގަތުމުން، ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގެއްލިގެން އެދިޔައީ، ދިވެހި ބަހުން އުފެދުން ޝިޢުރުތަކެއް، ހިންގުންތަކެއް، ހިލާދި، ފުރާދު، ތޫނުފިލި، ބޮޑުވެރި، ވިސްނުންތެރި، ހިކުމަތްތެރި ލާމަސީލު ޝަޚުސިއްޔަތެކެވެ.

އަލްމަރްޙޫމް އޯނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދު (ނބބވ) އަކީ، ދިވެހި ޤައުމަށް އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވާފައިވާ ފަރުދު ބަޔަކުކެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ހަރުފަތްތަށް ފެނިދާފައިވަނީ އާދައިގެ ދަފުތަރުތަކުންނެވެ. އެ ދަފުތަރުތަކުގައި އެ މަނިކުފާނު ކުރެއްވި އިޖުތިމާޢީ ވިސްނުމާއި މަސައްކަތްތަކުގެ ނަތީޖާއަކީ، ދިވެހި ދައުލަތުގެ އެންމެ މަތީ ދަފުތަރަކަށް އެ މަނިކުފާނު ވާސިލުވެވަޑައިގަތުމެވެ.

އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމިއްޔަތުގެ އެންމެ ބިޔަ ތަރުބިއްޔަތުގެ ތަރުޖަމާން ތަރުބިއްޔަތެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، ފުރަތަމަ ކޮންމެ މަޤާމެއް ނުހަނު ތަރުތީބުކޮށްފައިވާ

ފުރުއްވާފައިވާ އިޚްލާސްތެރިއެކެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، މިރާއްޖޭގައި ޢަރަބި އިސްލާމީ ތަޢުލީމު ފެތުރުއްވުމަށް މިންނެތް މަސައްކަތްކުރުއްވިކަމަށް ކުރެއްވި މުޖުތަމަޢުތަކަށެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، މި ޤައުމުގެ ޤައުމީ ބިނާ އާރާސްތުކުރެއްވި ބާނީއެކެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ރާއްޖޭގެ މިޒަމާނުގެ ހަރަކާތްތެރިކަމުގެ ތަރައްޤީގެ މުއައްސިސެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި އަދަބިއްޔާތުގެ އުސްތާޛުން ދިވަހަކުވެސް ފަސޭހަވެގެން ނުދާން އަލިގަދަ އުޖާލާ ތަރިއެކެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، މި ޤައުމު އިޤްތިޞާދުގައި ފަތުރުވެރިކަން ބައްޓަން ބޭފުޅުންނަކަށް ތަރުތީބުކޮށްދެއްވި މާތް ބޭފުޅެކެވެ.

މާޝާﷲ، އެ މަނިކުފާނު، ޤައުމަށްޓަކައި ކުރެއްވި މަތިވެރި ޚިދުމަތްތަކައި ޝުކުރުވެރި އެވެ! އާމީން.

ނަސަބުފުޅު

ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ވެރިޔާ، ޢަސްރަފުތު އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދަށް، އަލްޝައިޚު ޢަބްދުލްޤާދިރު (ދޮންސީދީ) އާއި، ހަދީޖާ މޫސާ އަށް ލިބިވަޑައިގެންނެވި ދަރިކަލެކެވެ. ތިރީގައި މިވަނީ އެ މަނިކުފާނުގެ ބައްޕާފުޅާއި މަންމާފުޅުގެ ނަސަބުފުޅެވެ.

ބައްޕާފުޅު

އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބްލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ޙަމީދު (ނިޔާވެ) ގެ ބައްޕާފުޅަކީ، އަލްމަރްޙޫމް އައްޝައިޚް އަބްދުލްޤައްޔޫމް (ދޮންސީދީ) އެވެ.

އައްޝައިޚް އަބްދުލްޤައްޔޫމް ދޮންސީދީގެ ބައްޕާފުޅަކީ، އަލްވަޒީރު އިބްރާހީމް މާފަތްތަކުރުފާނު (ނުވަތަ ދޮންތުއްތު) އެވެ.

އަލްވަޒީރު އިބްރާހީމް މާފަތްތަކުރުފާނު (ނުވަތަ ދޮންތުއްތު) އަކީ، ސާލިމުލް ޙަބްޝީ ޒަންޒަބާރީގެ، ނާއިބު މުޙައްމަދު ޙަމީދުއްދީން ޙަބްޝީ (ބަބުކު ނައިބު ކަލޭގެފާނު) ގެ، ކަނބައިދިމަނިކުގެ، ޢުމަރުމަނިކު (ދޮންމަނިކު) ގެ ދަރިކަލުންނެވެ.

އައްޝައިޚް އަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ މަންމާފުޅަކީ، ކަލަނބުގޭ ސިއްތި އެވެ.

ކަލަނބުގޭ ސިއްތި އަކީ، އައްސައްޔިދު އަބްދުﷲ (ގޮދޮވުސީދީ) ގެ ދަރިކަނބަލުނެވެ.

އައްސައްޔިދު އަބްދުﷲ (ގޮދޮވުސީދީ) އަކީ، އައްސައްޔިދު އިބްރާހީމް ދޮރިކަލޭގެފާނުން، ގަދީދީގެ ބަނޑުފުޅުން [illegible] ދަރިކަލުންނެވެ. (ގަދީދީ އަކީ، މާލެ ގަނޑުވަރު ބުސައިންދީދީގެ ދަރިކަނބަލުނެވެ.)

އައްސައްޔިދު އިބްރާހީމް ދޮށީކަލޭގެފާނަކީ، އައްސައްޔިދު މުހައްމަދު، އައްޝައިޚުލްފަޤީހު މުޙައްމަދުލް މަހަދުވިއްޔު (މުދިންގޭ ބޮޑުކަތީބު) ގެ ދަރިކަނބަލުން އާމިނާފާނާއި ކާވެނިކުރައްވައިގެން ލިބިވަޑައިގެންނެވި ދަރިކަލުންނެވެ.

އައްސައްޔިދު މުހައްމަދަކީ، ހަމަނުކަރައިގެ ބާއްޖަވެރި ދަރިކޮޅުން ވަޑައިގަތް އައްސައްޔިދު މޫސާގެ ދަރިކަލުންނެވެ. މިހާރިސާބުން، މި ނަސަބުފުޅު، ޔަމަނީ މާތް ނަބިއްޔާ ޞައްލަ الله ޢަލައިހި ވަސައްލަމަގެ އަހުލުބައިތުންގެ ނަސަބުފުޅާ ގުޅެ އެވެ. އެހެނީ، ބާޢަލަވީ ދަރިކޮޅަކީ، އިމާމުކަލޭގެފާނުގެ ފާޤިމަދުގެފާނުގެ ހުސައިނުގެފާނުގެ ޒައިނުލްޢާބިދީނުގެ ދަރިކޮޅެކެވެ. މި ގޮތުގެ ބާބާބާކަލުން މަޝްހޫރުވެވަޑައިގެންނެވި، ދުރުން ޢާއިޝާގެ ތައުމުދުކަމުގައި އިސްލާމްދީނަށް ގޮވައިލުމުގެ ޚިދުމަތުގެ ވަޒީފާތަކުގައި ޚިދުމަތްކުރެއްވިއެވެ. މާތް الله މި އުންމަތަށް ބާބާކަލުންނަން ރަޙްމަތުން ހެޔޮވައި ޖަބްމަލް ދެއްވާށި އެވެ! އާމީން.

އައްޝައިޚް ޢަބްދުލްޤުއްދޫސް (ދޮންސީދީ) ގެ ބައްޕާފުޅު، އަލްފަޤީހު އިބްރާހީމް ހާފިޒްކަމުދަރުސުގެ މަންޒޫރުއެކަލާ، ދިރާސާކުރި ބާބަރިން ހަނދާނީ ތަރުތީބުގެ މާދަރުސާ އަލިމަނިކުގެ މާދަރުސާ އިބްރާހީމް މަނިކުގެ މާދަރުސާ ބާރިސާ މަނިކު އެވެ.

މަންމާފުޅު

އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު (ނިޔާވީ) ގެ މަންމާފުޅަކީ، ބޮއިގަސްވޮރުގޭ މޫސާ ކަލޭގެފާނު ޚަދީޖާ މޫސާ (ޚަދީޖާ ދީދީ ނުވަތަ ކަމްދަރިދީ) އެވެ.

ޚަދީޖާ ދީދީ (ބޮއިގަސްވޮރުގޭ ކަމްދަރިދީ) އަކީ، މާލޭ ބޮއިގަސްވޮރުގޭ މޫސާ ކަލޭގެފާނުން، މަރްޔަމް ދީދީ އާ ކުރެއްވި ކައިވެނިން ލިބިވަޑައިގެންނެވި ދަރިކަނބަލުންނެވެ.

މަރްޔަމް ދީދީ އަކީ، ދެއްވަދޫ ގަނޑުވަރު ދޮންދަރިކާ ކަނބަލޭގޭ ބަހަސްވަން މަނިކުފާނު (ތުއްކަލާ)، ކޮނޭދީދީ (ދޮންދީދީ) އާ ކުރެއްވި ކައިވެނިން ލިބިވަޑައިގެންނެވި މުޙައްމަދު ދީދީގެ ޢާއިޝާ ދީދީ އާ، ހުވަދުއަތޮޅު ވިލިނގިލި ދޮންމަނިކުފާނު ކަލިބޭ ކާވެނިކުރެއްވުމުން ލިބިވަޑައިގެން ދަރިކަނބަލުންނެވެ.

ކޮނޭދީދީ (ދޮންދީދީ) އަކީ، ކޮނޭ އަލިމަނިކުފާނުން، ޢާއިޝާދީދީ (ދޮނިދީދީ) އާ ކައިވެނި ބާއްވަވައިގެން ލިބިވަޑައިގެންނެވި ދަރިކަނބަލުންނެވެ.

ޢާއިޝާދީދީ (ދޮނިދީދީ) އަކީ، އިބްރާހީމް ފުޅުމަތަރާ ހިލާގޭނަށް، މުލަކު ކުޑަބޭނާއިންދިގު މަނިކުފާނު ކާވެނިކުރެއްވުމުން ކަނބަލުންދޮށީގެ ލިބިވަޑައިގެން ދަރިކަނބަލުންނެވެ.

އިބްރާހީމް ފާމުލާދޭރި ކިލެގެފާނަކީ، މުހައްމަދު މަނިކުފާނު ނުވަތަ ސުލްޠާން މުހައްމަދު އިމާދުއްދީން (ހާޖީ ބަންޑާރައިން ނުވަތަ ޝަހީދުކުރެވި ބަންޑާރައިން) އަށް ސިއްކަ ބަކުރުފާނުގެ އާމިނާމަނިކުފާނުގެ ކިބައިން ފުރަސްތުމާވި (މާތް ބަފުން ގަރުބަގަތް) ދަރިކަލެކެވެ.

މުހައްމަދު މަނިކުފާނަކީ، ސުލްޠާން އިބްރާހީމް އިސްކަންދަރު 2، ފަސްވަނަދޫ ކޮއިގެ ފާޠިމާ މާވާކިލެގެފާނުގެ ހާއިޝާ މަނިކުފާނާއި ކައިވެނި ބައްލަވައިގެން ލިބިވަޑައިގެންނެވި ދަރިކަލެކެވެ.

ސުލްޠާން އިބްރާހީމް އިސްކަންދަރު 2 އަކީ، ދިޔަމިގިލި ދަރިކޮޅުގެ ސުލްޠާން މުޒައްފަރު މުހައްމަދު އިމާދުއްދީން 2 އާއި، އާމިނާކަނބަފާއިދިތަ ގެ ދަރިކަލެކެވެ.

ރިހުވަރުތުގެ ގަދަކަން

ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، ޢަސަރަބީލު އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދީ، ނުހަނު ރިހުވަރުތުގެ ގަދަ ބޭފުޅެކެވެ. ކަންކަމާ ހުރިމަތިކަށްވެސް ހުރިވަޑައިގެންނެވި ހުނަރުތައް ބޮޑެތިވެއެވެ. އެހެނަސް އެ މަނިކުފާނުގެ ކިބައިގައިވާ މިފަދަ ހަރުދަނާ އަޚްލާޤަށް ސިފަފުޅުތަކެއް ފަސްޓްކުރަންބަލާއި ބަޔާއި މީހުން

ހަދަހަދައިގެން ފާހަކަ ދައްކަ އެވެ. އެއިން އެއްފާހަކަކަމަކީ، އެ މަނިކުފާނު ހުންނަވި ތަނެއް ނޫނިގޭ ކަމަށް ހިލޭކުރުވާ ފަދަ ގޮތަކަށް ދައްކަވަމުންދިޔައީ ދޫގެ ފާހަކަ އެވެ. މިދަންނަވި ފާހަކަ، ބައެއް ލިޔުންތެރިންގެ ޤަލަމުން ނަގުލުވަމުން ވެސް ދީ އެވެ. އެފަދަ ލިޔުންތެރިން ލިޔުއްވާ ގޮތުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން އަބްދުލްޤައްޔޫމުގެ ވެރިކަން، 2008 ވަނަ އަހަރު ނިމުމާއެކު، މަރްޙޫމް އަބްދުﷲ ބަރީދު، އޮޑިޓަރ (ނުވަތަ ސިޓީ ކަނޑާ) އަށް ދިރިއުޅުއްވުން ބަދަލުކުރެއްވި އެވެ. އަދި އެއަށްފަހު، އެ މަނިކުފާނު އެނބުރި މާލެ ވަޑައިގަތީ، 2013 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓު މަހުގައި ކަމަށް ވެސް އެފަދަ ލިޔުންތެރިން ލިޔުއްވާފައި ވެ އެވެ. މިފާހަކަ މިގޮތަށް ދައްކަވަމުން، ވިދާޅުވީ، އެ މަނިކުފާނުގެ ބޭބޭފުޅުގެ ވެރިކަން ނިމުމާއެކު، އެ މަނިކުފާނު އުޅުއްވާ ތަނެއް ނޫނިގޭ ގޮތަށް ރައްޔިތުން ބޭރުގައި އުޅުއްވި ކަމަށެވެ. މިފާހަކަ އުފެއްދި ބައެއްގެ މަޖިލިސްތަކުގައި، ކުރިއުރާއި ބަރީދުކަމަށް ހުދުން ކަމަށްވެފައި އެވެ. އެހެންކަމުން، މި މަޖުމޫން ލިޔުނީ ބަރީދުކޮޅު ހަމަކުރުމުގެ މަޤްސަދުގަ އެވެ.

ބަރީދުކޮޅެއި އެ މަނިކުފާނު، އޮޑިޓަރ އަށް ދިރިއުޅުއްވުން ބަދަލުކުރެއްވީއިރު ނޫނެވެ. އެކަމަކު، އެ މަނިކުފާނަށް ކާފަ ވިދާޅުވާ ތުއްޖުރު އަސްހަން ބޭބޭފުޅަކު، ދިގު މުއްދަތެއް ވަންދެން ބޭސްފުޅު ކުރައްވަންޖެހި

އާދާސްކަންތެރެއްގައި އުޅުއްވާތީ، އެ ދަރިކަލުންބޭފުޅުންގެ ކަންކަމުގައި މަޝްހޫރުވެ ވަޑައިގެން އުޅުއްވި އެވެ. އެ ދަރިކަލުންބޭފުޅުންނަކީ، ޔާމިން ހަމީދުގެ ބުއްޕުފުޅު އަންހެން ބޭފުޅެކެވެ. އެ ދަރިކަލުންބޭފުޅުންނަށް ފަރުވާކުރެއްވުމަށްޓަކައި، އޮޅުދޫކަރަ އާއި އުމުދުކަރަ (ނުވަތަ އިންޑިއާ) އާ ދަތުރުކުރައްވައި އެ މަނިކުފާނުގައި، އެ މަނިކުފާނުގެ ޖޯބީފުޅި އަނބިކަނބަލުން ވަނީ ގިނަ ދަތުރުތަކެއް ކުރައްވާފަ އެވެ. ބުއްޕުފުޅު ދަރިކަލުންބޭފުޅުންނަށް ފަރުވާ ހޯއްދެވުމުގެ އިތުރުން އެ މަނިކުފާނުގެ ޖޯބީފުޅި އަނބިކަނބަލުންގެ އާދާސްކަންތަކަށް ފަރުވާ ހޯއްދެވުމަށްޓަކައި ވެސް އޮޅުދޫކަރަ އާއި، އުމުދުކަރަ އާ ދަތުރުގައި އިހަށް ދަރިކަލުންގެ ދަތުރުކުރުމުގެ ވަނީ ކުރެއްވިފަ އެވެ. އެހެންކަމުން، އެ މަނިކުފާނު އޮޅުދޫކަރަ އަށް ދަރިއްޔާއާއިއެކު ބަޔަކު ކުރައްވާ ކަމަށާއި، ހުންނެވި ތަނެއް ނޫނީ ގޮތެއް އުޅުއްވި ކަމަށް ޗާރްޓަރުކުރައްވާ ދާކާ ވަރަކަށް ކަމެއް، އެއްވެސް ބަޔަކު ގޮތުގެ މަށަކަށް ބިނާވުމަކާ ގުޅޭ ވަރަކަށް ކަމެއް ނުނެވެ. އެ މަނިކުފާނު ހުންނެވި ތަނާއި، އެޑިރެސް، ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަކަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެނގޭ އެވެ.

އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދު (ނބރއ) އަލި، ސަރުކާރުގެ އިސް މަޤާމުތަކުގައި ނުހަނު ބޮޑަށް އުޅުއްވަމުން ވެސް، ޖުމްލަގެ އެންމެހައި ބޭފުޅުންގެ ކަންތައްތައް ނުހަނު ގާތުން ބަލަހައްޓަވަމުން ގެންދަވަ ބޭފުޅެކެވެ. އޮޅުވެސް، ހިސްވަގުތު ހޮސްޕިޓަލްއަށް، އެ މަނިކުފާނު ކަރަ ވިއުގައާ ބޮޑުބޭފުޅު

ބޭފުޅުންނާ އެކުގައި ވެސް ވަގުތު ހޯދަކުރައްވައި، އެބޭފުޅުންގެ ތަޖުރިބާ މުރުޝިދުންގެ މަދަދު ހޯދައްވައި އެވެ. ސަރުކާރު ބަދަލުވެ، ސަރުކާރުގައި އެ މަނިކުފާނު އަމާޒުކުރައްވަން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ބޮޑު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް ނެތުމާއެކު، އާއިލީ ކަންކަމުގައި އެ މަނިކުފާނު ދިން ވަގުތު ހޯދަކުރެއްވި ކަމި، މިހަރު ހައިރާންވާންޖެހޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، އަބަދުވެސް އާއިލީ ކަންކަމަށްވެސް ބަލާ ކަންބޮޑުވާ ފަރާތެއް، ދަރިދަރިކޮޅުންގެ ކަންކަމުގައި ވަގުތު ހޯދަކުރެއްވުމަށް ބޭނުންފުޅުވެއެވެ. އަދި އެހެނިހެން ކަންތައްތަކަށްވެސްއެވެ.

އެ މަނިކުފާނު، އެމެރިކާގައި ހުރި ވަޑައިގެންނެވުމަށްފަހު، އިނބިރި ތަޢުލީމު ހާސިލްކުރެއްވުމުގައި، 2013 ވަނަ އަހަރުގެ އޯގަސްޓް މަހުގައި ކަލަން ދެކެވޭ ވަރަކަށް ވެސް ބޮޑުކަން ދެކެވޭ. މި ވަރަކަށް ވެސް ބޮޑުކަން އޮތީ، އެ މަނިކުފާނުގެ ކުއްލި ދުވަސްކޮޅެއްގެ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ސަބަބުން ބޭނުމެއް ކަމަށެވެ. ހަޤީޤަތުގައި، އެ މަނިކުފާނުގެ ކުއްލި ދުވަސްކޮޅެއްގެ ފިޔަވަޅު ފައިދާގެ މާލިކު ވެސް އެ މަނިކުފާނު ވަނީ، 2009 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހު، ސަރުކާރުގައި ދިވެހިންގެ ތަރައްޤީގައި މި ޚިދުމަތުގައި ދިރިއުޅުއްވާފަ އެވެ. އަދި ކިހިނެއް އެވެ؟ އެ މަނިކުފާނު ހުންނެވީ، އޭރު ސަރުކާރުގެ ފުރަތަމަ ފުރުސަތު ކުރެއްވި ދަރުވާގެ ސަލާމަތު ވަޑައިގެންނެވުމަށް ވެސް ތަޞައްވަރުކުރެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ހާލަތު ނިޔާކުރި

ގޮތުން އެ ފުރުސަތު އެ މަނިކުފާނަށް ލިބިވަޑައިނުގަތީ އެވެ. އެއީ، ތަޤްދީރުގެ ނިޔާ އެވެ. ތަޤްދީރުގެ ނިޔާގައި އަނިޔާއެއް ނުވާނެކަން ކަށަވަރެވެ!

އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޖަމީލު (ނޖޖވ) އަދީ، ކަށްކަމާ ކުރިމަތިލައްވަން ކެރިވަޑައިގަންނަވާ ޖެހިލުންފުޅުކުޑަ ބޭފުޅެއްކަން އެ މަނިކުފާނުގެ ޙަޔާތްބުރުގެ ސަބަބުތަކުން ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގޭ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ހިތްވަރުފުޅު ފެނިގެންދިޔަ އެއް ހާދިސާއަކީ، ބަޣާވާތުގެ ނަމުން މަޝްހޫރުވެފައިވާ ނޮވެމްބަރު 3 ގެ ހާދިސާ އެވެ. އެ ހާދިސާގައި އެ މަނިކުފާނުގެ ގެކޮޅަށް ބަޑިޖަހައި، އެ މަނިކުފާނު ގެކޮޅުން ނުކުމެވަޑައިގަތުމަށް ބާރުން ގޮވައި ހިނދު، އެމީހުންނާ ކުރިމަތީ ފެއްޓުމަށް އެ މަނިކުފާނު ތެދުވަޑައިގެންނެވީ އެވެ. އެދުވަހު، އެ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވި، ތިމަން މަނިކުފާނު ނުކުމެވަޑައިގެންފިނަމަ، ޖައިލުގެ އެހެން ބަންދުގެން ފުރާނަފުދަން ނުރައްކާތެރިކަން ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށެވެ. މިހެން ވިދާޅުވެ، އެ މަނިކުފާނު ނިކަމެތިކަމުގެ ބޭނުން ކުރިމަތިކޮށްފާނެ ނުރައްކާތެރިކަމުގެ ކެހިކުން ވެސް ކެރިފެންވެވަޑައިގަތުމެއް ނޫނީ، ޖައިލުގެ އެހެން ބަންދުގެން ސަލާމަތްކޮށްދެއްވުމަށް، ގެކޮޅުން ބޭރަށް ނުކުމެވަޑައިގަންނަވަން އުޅުއްވީ އެވެ. އެދުވަހު އެ މަނިކުފާނުގެ ހަނދާނުގައި ހިފަހައްޓައިލައި، އެކަން ނިޔާކޮށްދެއްވި، އަރިހުގައި ތިއްބެވި އެ މަނިކުފާނު ބަދަލުކުރެއްވީ. އެ މަނިކުފާނަކީ، އެ ޖައިލުގެ އަހަރުކަން އެ މަނިކުފާނު ވަޑައިގެންނެވި މާތް ޖައިލުގެ ހަރަބަތުރު އެހެން ބަންދުގެންނަކާ

އެއްފަދައިން، ބޮޑެތި ކަންކަމާ ކުރިމަތިލައްވައި، ކާމިޔާބު ކުރައްވާފައިވާ ހިތްވަރުދުގެ ގަދަ ބާރުގެކެވެ.

އާދޭހެވެ. އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ރަމީޒު (ސޔޔވ) ގެ ބަހާއްޓުޖުޑުގެ ފުރުކުގަދައި އާލާސްކަންފުޅާ އުގެއްވިއިރު ވެސް އެ މަސްރިކާފުރުގެ ހިތްވަރުދުފުކަން ބަދަލުވެ ނަގާ އެވެ. އެ މަސްރިކާފުރު ފަރާތްބޮޑުވުން ފުރުގެނުދިޔައި، ހިތްވަރުދުފު ގަދަ ދެއްމި ބަޑުވާއެގެ ފަލަސީފު ސިފަފުޑުބަކާކާވެ. މާތް ބަލާފުޅުގެއެގެ އަޚްލާޤީ މިސާލެވެ. އިހުސާން ކާމިޔާބުކަމުގެ ދުވަހަކަށް ނުހަނު ނަމޫނާ އެވެ. ވަފާތެރި ފިރިކަލުގެ ހިތްފުޅުގައިވި ހަހަރުތަކުގެ ޝުއޫރުތަކަށް ނަމޫނާ އެވެ. އެ މަސްރިކާފުރުގެ އާއިލާގެ ފަރާތްފުޅުގެ ވިދާޅުވުމާއި ގުޅިގެން، ފަހަރެއް ތަރުތީބުތަކެއް ދެއްވަފައި އެ މަސްރިކާފުރުގެ ބިލްބި ބާރުކަމު ދަސްކޮށްދިނުން ދިރިއުޅުމުގެ ބަޔާން ހުރިހާ ކޮންމެ ނަމޫނާ އެ މަސްރިކާފުރުގެ ދުބުވެ އަނބިކަނބަލުން އަލްއާދަޔާ ވިދިގެންނެވެ. މާތް ﷲ އެ މަސްރިކާފުރަށް، އެ ކަލަނާ އަށް ޖަންނަތުލްފިރުދައުސްގެ ދާއިމީ ނިޢުމަތް މިންވަރުކޮށްދެއްވާށި އެވެ! އާމީން! އެ ކަލަނާ އަވަހާރަވީ 1 ޖުލައި 2013 ގަ އެވެ. އެއަހަރުގެ، އެއްނިގުރާފަހު އެ މަސްރިކާފުރު ދިރިއުޅުއްވަމުން ގެންދިޔަ ހަމަ އާދައިގެ ގޮތެއްގަ އެވެ. 1436 ވަނަ އަހަރު ރަމަޟާންމަހު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމް، އާއިލާގެ ބާރުގެންނަން ދެއްވި ތަރާވީހަކަށް ވިސް އެ މަސްރިކާފުރު ވަޑައިގެންނެވި އެވެ.

އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ނައިބު) ގެ ހިތްވަރުދިނުމުގެ ގަދަރަކުން ސާބިތުކޮށްދެއްވާފައިވާ ގިނަގުނަ ހާދިސާތަކަކީ، ޢިލްމުވެރިންނާއި ޝާއިރުންގެ ގަލަންކޮޅުތަކަށް ދިރުން ދޭން އިލްހާމުތަކުން ފުރިގެންވާ ހާދިސާތަކެކެވެ. އުންމީދުތަކުރުވަނީ، މިރާއްޖޭގެ ކުޅަދާނަ އަދީބުންނާއި ޝާއިރުންގެ ގަލަންކޮޅުތަކުން އެ ހާދިސާތައް ބަޔާންކުރެވޭން ކަމަށެވެ. ދިވެހި އުންމަތުގެ މުސްތަޤްބަލުގެ ޖީލުތަކުގައި އުފެދޭނެ ހިތްވަރުވެރި ދަރިންނަށްޓަކާ އެވެ. އެ ދަރިން އެއިން ޢިބްރަތް ހާސިލުކޮށް، ހަޔާތުގެ މައިދާނުގައި ސާބިތުކަންމަތީ ދެމިހުރެ، ކާމިޔާބު ހާސިލުކުރުމަށްޓަކާ އެވެ.

މާތް ﷲ، މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ހިތްވަރުދިނުމުގެ ގަދަރަކުން، ދާއިމަން ދެރިއޮންނާށް ބަޚީޒާމް ކަމުގައި ދެއްވާށި އެވެ! އާމީން.

އާދާސްކަންފުޅު

2015 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައިމަހުގެ ކުރީކޮޅުގައި، ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތްގެ ފޮރިތާ، އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދަށް އާދާސްކަންފުޅުވެއް ޖެހިފަވާއިރުގައެވެ. އެ މަނިކުފާނަށް ޖެހިފަވާއިރުގައި އާދާސްކަންފުޅުގަޔާ، މައިނަރު ސްޓްރޯކެކެވެ. އެ އާދާސްކަންފުޅުގައި

ފަރުވާކުރެއްވުމަށްޓަކައި އޭޑީކޭ ހޮސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކުރެވި، އައިސީޔޫ ގައި ފަރުވާ ދެވުނެވެ. އެ ފަރުވާއިން ޙާލުގޮތު ރަނގަޅުވަމުން ދިޔަކަން ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފަ އެވެ. އެހެނަސް އާލާސްކަންފުޅުގެ ގޮތުން އިތުރަށް ފަރުވާ ހޯއްދަވަން ޖެހިވަޑައިގަތެވެ.

އޭޑީކޭ ހޮސްޕިޓަލުގައި ފަސްވަރަކަށް ދުވަހުގެ ފަރުވާއަށްފަހު، އާލާސްކަންފުޅުގަން އިތުރު ފަރުވާ ކުރެއްވުމަށްޓަކައި، އިންޑިޔާގެ ބެންގަލޫރަށް އެ މަނިކުފާނު ގެންދެވުނީ، 15 ޖުލައި 2015 ވީ ބުދަ ދުވަހު އެވެ. އެ މަނިކުފާނު އިންޑިޔާގެ ބެންގަލޫރަށް ގެންދެވުނީ، ކުރިއަށްވުރެ ޙާލުގޮތު ރަނގަޅުވެމުންނެވެ. މިކަން ބަޔާންކުރައްވަމުން އެ މަނިކުފާނުގެ ޢިއްޒަތްތެރި ދަރިކަލުން، މަސްއޫދު ޝާނީ ވަޙީދު، މަރުޙޫމް ޙަމީދު ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

"ބައްޕަގެ ޙާލުގޮތު ކުރިއަށް ވުރެ ރަނގަޅު. ބައްޕަގެ ޙާލުގޮތު ބައްލެވުމަށް ފޯނު ކުރެއްވި ބޭފުޅުންނާއި ހޮސްޕިޓަލް ވަޑައިގެން ޙާލުގޮތު ބެއްލެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ޢާއިލާގެ ފަރާތުން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ބައްޕަގެ ޙާލުގޮތު ރަނގަޅުވުމަށް އެދި އެ ބޭފުޅުން ކުރެއްވި ދުޢާގެ މަތިން އަޅުގަނޑުމެން ޢާއިލާއިން ހަނދާން ކުރަން."

އެ މަނިކުފާނު އޭޑީކޭ ހޮސްޕިޓަލުގައި އޮންނެވިއިރު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛް ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމާއި، ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް، އެ މަނިކުފާނުގެ އަރިހަށް ވަޑައިގެން ޙާލު ބައްލަވަމުން ގެންދެވި އެވެ. އަދި ޢިޔާދަތުގެ ޚާންދާނާއި، އާންމުންގެ ތެރެއިން އެތައް ބަޔަކު އެ މަނިކުފާނުގެ ޙާލު ބެއްލެވުމަށް ވަޑައިގަތް އެވެ.

އަވަހާރަވުން

ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޝަހީދު، އިންޑިއާގެ ބެންގަލޫރުގައި އަވަހާރަވީ، 18 އޮގަސްޓް 2015 ވީ އަންގާރަ ދުވަހު އެވެ. އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވީ ހިންދުގެ އާސްޓަރސީއެމްއައި ފަރުވާ ހޯދަވަން އިންޑިއާގެ ބެންގަލޫރުގެ ހޮސްޕިޓަލެއްގެ އައިސީޔޫގައި އޮންނަވަނިކޮށެވެ. އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވުމުގެ ހިތާމައިގައި، 19 އޮގަސްޓް 2015 ވީ ބުދަ ދުވަހުން ފެށިގެން 21 އޮގަސްޓް 2015 ވީ ހުކުރު ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް (ތިން ދުވަސް ވަންދެން) ދިވެހި ޤައުމީ ދިދަ ބައިދަނޑިއަށް ބޭލެއްވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ހަމަޖެއްސެވި އެވެ.

އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ބަލީދު (ސބބވ) އަވަހާރަވިއިރު އެ މަނިކުފާނުގެ ބޭބޭފުޅު، އަދި ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމު ހުންނެވީ، މިސްރުގައި ބޭއްވުނު ދެ ދުވަހުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ކޮންފަރެންސެއްގަ އެވެ. ދީނީ ގޮތުން ހައްދުފަހަނައަޅައިދިއުމާ ދެކޮޅަށް ބޭއްވުނު އެ ކޮންފަރެންސް ނިންމަވާލެއްވުމަށްފަހު، އެ މަނިކުފާނު ރާއްޖެއަށް ވަޑައިގެންނެވީ 20 އޮގަސްޓް 2015 ވީ ބުދަ ދުވަހު އެވެ. އެދުވަހު، އެއާޕޯޓުގައި ނޫސްވެރިންނާ ވާހަކަ ދައްކަވަމުން އެ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވީ، ބަލީދަކީ ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ވަންދެން ޤައުމަށް އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވާފައިވާ އަދި ރައްޔިތުންނަށް ވަފާތެރި ބޭފުޅެއް ކަމަށެވެ. އޭނާ ޤާބިލު، އިޚްލާޞްތެރި ބޭފުޅަކު ގެއްލިގެން ދިއުމަކީ މުޅި ޤައުމަށް ވެސް ލިބުނު ވަރަށް ބޮޑު ހިތާމައެއް ކަމަށެވެ.

"މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢާއިލާއަށް އަދި މުޅި ޤައުމަށް ވެސް ލިބުނު ވަރަށް ބޮޑު ހިތާމައެއް" ކަމަށް އެ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވި އެވެ.

އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ބަލީދު (ސބބވ) އިންތިހާގައި އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން، އެ މަނިކުފާނުގެ ހަށިކޮޅު ޚާއްޞަ ގެންނެވުމަކާއި، އެ މަނިކުފާނުގެ ހަށިކޮޅު ރަސްމީ އިޙްތިރާމާއި ގަސްތާނުދުމަން ސަލާމުން ވަޅުލެއްވި އެވެ.

ހަށިކޮޅު ރާއްޖެ ގެންނެވުން

ނިޝާން އިއްޒުއްދީންގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޢަމީދުގެ ހަށިކޮޅު، އިންޑިޔާގެ ބެންގަލޫރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގެނެވުނީ، 20 އޮގަސްޓު 2015 ވީ، ބުރާސްފަތި ދުވަހު ހެނދުނު 10:15 ހާއިރު އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ހަށިކޮޅު ގެންނެވީ، އެއާ އިންޑިޔާގެ މަތިންދާބޯޓަކުންނެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ސަންދޯއްޗު އެ މަތިންދާބޯޓުން ބޭލުއްވީ ފުރިހަމަ އިއްޒަތާއެކު އެވެ. އެ ސަންދޯއްޗު ހުޅުލެއިން މާލެއަށް ގެންނެވީ، އެކަމަށް ހާއްސަ ކުރެވިފައިވާ ލޯންޗުގައި އިއްޒުއްދީން ފާހަގަކޮށެވެ.

އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޢަމީދު (ނިބިބިވ) ގެ ހަށިކޮޅު ރަސްމީ އިއްޒަތުގައި ފަސްދާނުމަނޖަކައި މާލެ ގެންނެވުމުގެ ރަސްމިއްޔާތުގައި، ދިވެހި ދައުލަތުގެ އިއްޒަތްތެރި ބޭފުޅުން ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި އެވެ. އެ ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމާއި، އެ މަނިކުފާނުގެ އަނބިކަނބަލުން އަލްއުސްތާޛާ ފާޠިމަތު އިބްރާހީމާއި، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނައިބު އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު އަދީބު ޢަބްދުލްޣަފޫރާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ މަސީޙް މުޙައްމަދާއި، ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ ބައެއް ބޭފުޅުން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި އެވެ.

މޫނުފުޅު ދެއްކެވުން

ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ޢިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަލީދުގެ މޫނުފުޅު ދެއްކެވުން އޮތީ، 20 ޑިސެމްބަރ 2015 ވީ، ބުރާސްފަތި ދުވަހުގެ މެންދުރު ފަހު 14:30 އިން އެ ދުވަހުގެ ރޭ 19:00 އަށެވެ. އެކަން އޮތީ އިސްލާމީ މަރުކަޒުގެ ލައިބްރަރީގަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ކަރުކަވާކުރީގެ އެންމެހާ ކަންތައްތައް ކިޔައިދޭ ގެންދަވާ މިނިސްޓަރ އޮފް އިސްލާމިކް އެފެއާޒުންނެވެ.

އެ މަނިކުފާނުގެ މޫނުފުޅު ދެކެވަޑައިގަތުމަށްޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްފާޟިލް ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް، އެ މަނިކުފާނުގެ އަނބިކަނބަލުން އަލްފާޟިލާ ފާޠިމަތު އިބްރާހީމް، އިސްލާމިކް މަރުކަޒަށް ވަޑައިގެންނެވި އެވެ. މަރުޙޫމްގެ މޫނުފުޅު ދެކެވަޑައިގަތުމަށްޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނާއިބު އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު އަދީބު ޢަބްދުލްޣަފޫރު، ތަޝްރީފުގެ ބަރަކާތް އިން ބޮޑުވެގެން އިސްލާމީ މަރުކަޒަށް ވަޑައިގެންނެވި އެވެ. އަދި އެ މަނިކުފާނުގެ މޫނުފުޅު ދުށުމަށްޓަކައި އާންމުންގެ ތެރެއިން ގިނަ އަދަދެއްގެ ބަޔަކު ޒިޔާރަތްކުރި އެވެ. އެކަމަށްޓަކައި ދިޔަ އާންމުންގެ ސަލާމަތަށް، މެދުކަނޑާލުމެއްނެތި ކުރިއަށްދިޔަ އެވެ.

ކަށުނަމާދު ކުރެއްވުމާއި ވަޅުލެއްވުން

އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު (ނބބވ) ގެ މައްޔިތަށް ކަށުނަމާދު ކުރެއްވުން އޮތީ، 20 އޮގަސްޓު 2015 ވީ، ބުރާސްފަތި ދުވަހުގެ ރޭ އިޝާ ނަމާދަށްފަހު، މަސްޖިދުލްސުލްޠާން މުޙައްމަދު ތަކުރުފާނުލް އަޢުޡަމްގަ އެވެ. އިމާމުވެވަޑައިގެން ކަށުނަމާދު ކުރެއްވީ ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމްއެވެ.

އެ މަނިކުފާނުގެ ކަށުނަމާދަށްފަހު ވަޅުލެއްވުމަށްޓަކައި މަޤްބޫރުގެ ހަނިކޮޅު ގެންދެވީ ގަލޮޅު ސަރަޙައްދަށެވެ. ސަލްޠަނަތުޖެހި ގަލޮޅު ސަރަޙައްދުން ގެންދެވީ، ރަސްމީ ޢިއްޒަތުގައި ދޮޗިލިވިސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ދޯޗުކާރުގަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ސަލްޠަނަތުޖެހި ގަލޮޅު ސަރަޙައްދުން ގެންދެވުމާއެކު، ސަލްޠަނަތުޖެހިގެ މަޖީދީމަގާ ދިރަ ފަންޖަހައިލެވުނެވެ. އަދި އެ ދިރަ އެ މަނިކުފާނުގެ އިއްޒަތްތެރި ދަރިކަލުން އަލްފާޟިލް ޢަލީ ޙަމީދުގެ އަތްޕުޅުން، ބާރަރަ ފޮޅިގެ ކޮމާންޑަރ އަތުގައި އެވެ.

އެ މަނިކުފާނުގެ ކަށުނަމާދުގަޔާއި ޖަނާޒާގައި އެ މަނިކުފާނުގެ ދާއިރާގެ މެންބަރުންނާއި، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްފާޟިލް ޢަބްދުﷲ ޔާމީން

ޢަބްދުލްޤައްޔޫމާއި، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނާއިބު އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު އަދީބު ޢަބްދުލްޣަފޫރާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަލްފާޟިލް ޢަބްދުﷲ ހަމީދު މުޙަންމަދާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އުއްމަތަ ފަނޑިޔާރު އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ސަޢީދާއި، ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި، ދައުލަތަށް ގިނަ ދުވަހު ޚިދުމަތް ކުރެއްވި ޢިއްޒަތްތެރިންނާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި، ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގެ އެކިޒެންޓަރުގެ ބޭފުޅުން ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި އެވެ. ކަށުނަމާދުގައާއި ޖަނާޒާގައި ޢާންމުންގެ ވަރަށް ގިނަ ޢަދަދެއްގެ ބަޔަކު ބައިވެރިވި އެވެ.

މާތް ﷲ، މަރުޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ފުރާނަފުޅަށް ޖަންނަތުލްފިރުދައުސްގެ ދާއިމީ މަތިވެރި ނިޢުމަތް މިންވަރުކުރައްވާށި އެވެ! އާމީން.

ޒިކުރާ ދަވަތަށްބައިވެރިވި ނުކުތާތަކެއް

ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އޯނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުން ބަޔާނެއް ނެރުއްވި އެވެ. އެ ބަޔާން ނެރުއްވާފައިވަނީ، 19 އޮގަސްޓް 2015 ވީ ބުދަ ދުވަހު އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ހަނދާންތަކާއި ޒިކުރާ ދުވަހުއްބަވައްކަވާއި ނުހަނު

ބޭނުންތެރި ނުކުތާތަކެއް އެބަޔާނުގައި ސާފުކޮށްދީފައި ވެ އެވެ. ތިރީގައި މިވަނީ، އެ ބަޔާނުގެ އަޑީގައި ތަފާސްކޮށްފައިވާ ނުކުތާތަކެވެ.

1. އަލްމަރްޙޫމް ޝައިޚް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޢަފީފު (ނބބވ)، 56 އަހަރަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތެއްގައި ސަރުކާރަށް ޚިދުމަތް ކުރައްވާފައި ވެ އެވެ.

2. އެ މަނިކުފާނަކީ ސަރުކާރުގެ ބައެއް ވުޒާރާތަކާއި، ތަފާތު އެހެން އެތައް ދާއިރާއެއް ހިންގުމުގެ ބޮޑު މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުއްލަވައި، ސަރުކާރުން ބާވަތްތަކުރެއްވި ކޮންމެ މަސައްކަތެއް ވަރަށް ހިތްވަރާއި މުޚްލިޞްކަމާއެކު ކުރައްވި ބޭފުޅެކެވެ.

3. އެ މަނިކުފާނުގެ ޚިދުމަތް އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވިގެންދާ އެއް ދާއިރާއަކީ، ރާއްޖޭގެ އަދާލަތު ހިންގުމުގެ ދާއިރާއެވެ.

4. އެ މަނިކުފާނު، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް އައްޔަނުކުރެވުނީ، އުމުރުފުޅުން އެންމެ 19 އަހަރުގަ އެވެ.

5. އެ މަނިކުފާނު، ދިވެހިސަރުކާރު އޭރު ފުރަތަމަ ސިޔާސީ ދާއިރާގެ ނަމުގައި މަޤާމު ފުރުޞަތެއް ފެންނަތީ، ކުރިން ޢަރަބިބަހުން ފުރަތަމަ އަލްއުސްތާޛު މަޢުހަދުން ޢަބްދުލްޤާދިރު، ރާއްޖޭގެ ވަކީލާ ބާވަތްތަކުގެ ގަވާއިދުތަކުންނެވެ.

6. އުއަންގަރު، މިނިސްޓަރ އޮފް ޕްރޮވިންޝަލް އެފެއާޒްގެ މަޤާމު ފުރުއްވައި، ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކަށް އިންތިޒާމީ ހެރޮ ބަދަލުތަކެއް ގެންނަވަން ފެށްޓެވި އެވެ.

7. އުއަންގަރު، މިނިސްޓަރ އޮފް އެޓޮލްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަންގެ މަޤާމު ފުރުއްވި އެވެ.

އެ މަޤާމުތަކުގައި ހުންނަވައިގެން ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތައް ހިންގުމުގައި އެ މަނިކުފާނު ކުރައްވާފައިވަނީ ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއްކުރެއްވުމުގައެވެ. އެ މަޤާމުތަކުގައި ހުންނަވައިގެން އެ މަނިކުފާނު މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރައްވާފައިވަނީ ނުހަނު ޒިންމާދާރުކަމާއެކުގަ އެވެ.

ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދެއްވި އެވެ.

ރާއްޖޭގެ ބާޖަޓު އެކުލަވާ އޮތް ގޮތްގެ މަސްއަލަ ބައްލަވައި، އަތޮޅުތަކުގެ ތަރައްޤީއަށް ވަރަށް ބޮޑު އަހަންމިއްޔަތެއް ދެއްވި އެވެ.

ރަށްރަށް ތަރައްޤީ ކުރެއްވުމަށްޓަކައި ހިކުމަތްތެރިކަމާއެކު ގިނަގުނަ މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރެއްވި އެވެ.

8. މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން ކަމުގެ މަޤާމުގައި ހުންނަވައިގެން، ރާއްޖޭގެ ތައުލީމުގެ ފެންވަރު މަތިކުރައްވައި ކުރިއެރުވުމަށްޓަކައި ނުހަނު ހަރުދަނާ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެއްވި އެވެ.

އެ މަނިކުފާނުގެ ވަޒީރުކަމުގައި، ރާއްޖޭގެ ސްކޫލުތަކުގެ ހިންގުމަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ހެޔޮ ބަދަލުތަކެއް ގެންނެވި އެވެ.

އެ މަނިކުފާނު ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ވާހަކަދައްކަވައިގެން ދިޔައީ، ދަރިވަރުންނަށް ހުރި ނަސޭހަތާއި އިރުޝާދު ދެއްވަވުން ގެންދިޔުން، ހިތްވަރުދީ މުދައްރިސެއްގެ ގޮތުގައެވެ.

9. 1964 ވަނަ އަހަރު، ރައީސް އިބްރާހީމް ނާސިރު ފެށްޓެވި އެއަރޕޯޓް ހެދުމުގެ މަސައްކަތުގައި ޢަމަލީގޮތުން ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި އެވެ.

އެ މަސައްކަތުގައި އެންމެ އިސްވެރިޔެއްގެ ގޮތުގައި ހުންނަވައިގެން ހިތްވަރާއެކު ކުރައްވާފައިވާ، ނުހަނު އަގުހުރި ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެކެވެ.

10. އަލްމަރްހޫމް އުސްތާޛު އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދު ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ: ދައުރުގައި އެއިރަކު ހުންނަވި ވެރިޔަކު އެ މަނިކުފާނާ ހަވާލުކުރެއްވި ކޮންމެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ފުރިހަމައަށް އަދާކުރެއްވި ބޭފުޅެއްގެ ގޮތުގައެވެ.

އެއްވެސް ކަމެއްގައި ފަސްޖެހިވަޑައިނުގެން، ސަރުކާރުން ޙަވާލުކުރެއްވި ކަމަކަށް ނޫނެކޭ ވިދާޅުވެފައެއް، ތެދުވެރިކަމާއެކު ޚިދުމަތް ކުރެއްވި ބޭފުޅެއްގެ ގޮތުގައެވެ.

11. އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދީ، ޙާއްޖީގެ ސިޔާސީ ދާއިރާގެ މުހިންމު ޝަޚްޞިއްޔަތެކެވެ.

އުމުރުފުޅުން 22 އަހަރުގައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކ. އަތޮޅު މެންބަރުކަން ލިބިވަޑައިގަތެވެ.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއްގެ ގޮތުން 43 އަހަރަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތެއްގައި އެ މަޖިލީހަށް ޚިދުމަތް ކުރައްވާފައި ވެ އެވެ.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ކަމުގެ މަޤާމުގައި ހުންނަވައިގެން، އެ މަޖިލީހުގެ ކުރިއެރުމާއި ތަރައްޤީއަށް އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވާފައި ވެ އެވެ.

12. އެ މަނިކުފާނަކީ، ޤާނޫނީ ރޮނގުންވެސް ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވައި، ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ވަކާލާތު ކުރެއްވި ބޭފުޅެކެވެ.

13. އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދީ، ދިވެހިބަހާއި އަދަބިއްޔާތަށްވެސް އިނގާސްބޮޔި ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރެއްވި ބޭފުޅެކެވެ.

ދިވެހިބަހާ ދޯސްތެރިކަމުގައި އެ މަރުހޫމުގެ ހިތްފުޅުގައި ޚާއްޞަ ކުޅުނަކާއި ޓޮޕިކެއް ވަނީ އުފެދިފައެވެ.

ބަހުގެ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުން ލިޔާ ލިޔުންތަކާ ދޯސްތެރިކަމުގައި ފުޅާކޮށް ވިސްނާވަޑައިގެން، އެކަންކަން އިސްލާހު ކުރެއްވުމަށް އަމަލީގޮތުން އެ މަރުހޫމު ވަނީ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވާފަ އެވެ.

ދިވެހިބަހުގެ ބަސްމުދައްރިސްކަމުގެ ޢަރަބިނުވެސް ޚާއްޞަކޮށް، ވަރަކަށްއުނގެނިރަމުގެ ޢަރަބިން އެ މަރުހޫމާ، ފަރަކަށް އަދިސް ޝައްޚު ދުން އެންމެ ކުރީގެ އެއް މުޤައްރިރެވެ.

ވަރަކަށް ދުވަސްވުމުގައި ބަހުގެ ގަވާއިދުތަކާއި ހަމަތައް ހިފެހެއްޓުމައި، ބަހުގެ ފަރުވާތެރިވުމާއި ބަލާހައްޓާއިރުން ގެންގުޅުއްވި އެވެ.

އެކަން މިހުނިހެން މި ފަސްނު ދަސްކޮށްދީއްވައި ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް އެހީތެރިވެވަޑައިގެން މަސައްކަތްކުރެއްވި އެވެ.

ދިވެހިބަހާއި ތާރީހަށް ހިދުމަތްކުރި ފަރުވާ މަތިވެރި ރަގަޅު ކަމުގެ މަގުގައި ހުރިހާވަޑައިގެން، ބަހާއި އަދަބިއްޔާތުގެ ދާއިރާ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކުރައްވާފައިވާ މިންނުން މަސައްކަތްތަކުގެ ތަކެކެވެ.

14. އަލްމަރްޙޫމު އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަހީދަކީ ލިޔުންތެރިކަމުގެ ރޮނގުން ވެސް ވަރަށް ފުންނާބު އުސް ބޭފުޅެކެވެ.

އެރޮނގުން ތަފާތު އެތައް މަޢުލޫމާތީ ވަރަށް ފުރިހަމަ ލިޔުއްވުންތަކެއް ވަނީ ދިވެހި އަދަބިއްޔާތަށް ދޫކުރައްވާފަ އެވެ.

ދިވެހިބަހަށް ޚިދުމަތް ކުރެއްވުމުގެ ރޮނގުން ޝަރަފުވެރިކަމުގެ ޤައުމީ އިނާމު، 1991 ވަނަ އަހަރު އެ މަނިކުފާނަށް ވަނީ ލިބިވަޑައިގެންފައެވެ.

އަދި ދިވެހިބަހުން ވާހަކަލިޔުމުގެ ރޮނގުން ޝަރަފުވެރިކަމުގެ ޤައުމީ އިނާމު ވެސް، 2000 ވަނަ އަހަރު އެ މަނިކުފާނަށް ވަނީ ލިބިވަޑައިގެންފައެވެ.

15. އަލްމަރްޙޫމު އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަހީދު ފުރުއްވާފައިވާ ބައެއް ހާއްސަ މަޤާމުތަކުގެ ތެރޭގައި:

ވުޒާރަތުއް ޑާރިކްޓަރާގެ ސެކްރެޓަރީ ކަމާއި،

ހިންގާ ސެކްރެޓަރީ ކަމާއި،

ވުޒާރަތުއް ޑާރިކްޓަރާ (ހ) ގެ ހާއްސަ ވަޒީރު ކަމުގެ މަޤާމާއި،

އެއަރޕޯޓް އޮފީހުގެ ވެރިޔާ ކަމުގެ މަޤާމާއި،

ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ ސެކްރެޓަރީ ކަމުގެ މަޤާމާއި،

ހެންވޭރު އަވަނު އޮފީހުގެ ވެރިޔާ ކަމުގެ މަޤާމު ހިފުން އެވެ.

އަދި ސޯޝަލް އެޑްވައިޒަރ ޑރ ޕްރޮޑިޔުސެންޓް ކަމުގެ މުހިންމު މަޤާމު ވެސް ހިފުން އެވެ.

އެންމެފަހުން އެ މަސައްކަތުން ފޮނުއްވާފައިވަނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުގެ ސީނިއަރ މިނިސްޓަރ ކަމުގެ މަޤާމަށެވެ.

16. އަލްމަރްޙޫމް ޢޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު ފާހަގަކުރުވިފައިވަނީ، އިސްލާމީ ހުނަރުވެރިކަމުގެ ޤައުމަށް ހިދުމަތްތެރި ވަރަށް އިސްލާމީ ހަރުދަނާ ޢާއިލާއެއް ބިނާކުރައްވާ ބޭފުޅުންގެ ގޮތުގައެވެ.

އެ މަސައްކަތުގެ ބޭފުޅުންގެ ހިދުމަތްތަކަށް، ތަފާތު އެކި ޤައުމުތަކުން މިއަދުވެސް ދިވެހި ޤައުމަށް ދަރި ލިބެމުންދެއެވެ.

17. އަލްމަރްޙޫމް ޢޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ ޚާއްޞަ ބޭބޭފުޅެވެ.

އެހެންކަމުން، އެ މަސައްކަތުން އަމާޒަކަށްވަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ވެސް ވަރަށް ފުން ހިތާމައެއް ލިބިވަޑައިގެންނެވި ކަމެކެވެ.

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަޚުގެ ބަޔާން ނިންމަވާލައްވާފައިވަނީ، އަލްމަރްޙޫމް ޢޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ނިޔާވީ) ގެ ޢާއިލާއަށް

ތިބޭފަޅައިގެންނެވި ދުވަސް ހިތާމައިގައި ދިޔައީ ސަރުކާރު ބައިވެރިވާކަން ފާހަގަކުރައްވައި، އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޭބޭފުޅު ރައީސް އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމަށް، އޭރުގެ ހުރިހާ ދެންބަހުގެންނަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަރަށް އިހްތިރާމްލިބިވަޑައިގެން ޤައުމީ ދަންނަވައިލެއްވިއެވެ. އަދި މާތް الله، އެ މަރްޙަލާގެ ފުރާނަފުދަން ސަލާމަތުގެ ތާއީދު ނިޢުމަތް މިންވަރު ކުރެއްވުމަކީ، އެއިރުގެއަށް ތިބޭފަޅައިގެންނެވި ދުވަސް ހިތާމައިގައި ކޮންޓިރޯލްކަން މިންވަރު ކުރެއްވުމަށް ދުޢާކުރައްވައިފިއެވެ.

ޤައުމިއްޔާގެ ދަރުމަވަރު

ނިޝާން އިއްޒުއްދީންގެ އިއްޒަތްތެރި ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް ޝަރަފުއްދީން އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުالله ޙަމީދު އަލްޙާރަޠާ ގުޅިގެން، ބޮޑުއެ ފަރާތްތަކުން ޤައުމިއްޔާގެ ދަރުމަވަރު ހޯދައިދެއްވި އެވެ. އެފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ފަރާތަކީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހެވެ. އަނެއް ފަރާތަކީ، ދިވެހި ބަހުގެ އެކުލަވާ އެވެ.

އެ މަސައްކަތް އަލްޙާރަޠާ ގުޅިގެން އެކަމުގެ ހިތާމައިގައި، ވިދިގެން އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ނުބައްވަން ނިންމަވައިފާހަގަކުރެއްވުނު އެވެ. އެކަމާބެހޭ ގޮތުން މަޖިލީހުގެ އަރިހުން ޙާޟިރު އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު މުޙައްމަދު

ވިދާޅުވީ، މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އޯނަރަބަލް އަލްޙާފިޡް ޢަބްދުﷲ މަސީހު އެގޮތަށް ނިންމެވީ، އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވުމުގެ ހިތާމައިގައި (ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން) ބައިވެރިވުމުގެ ގޮތުން ކަމަށެވެ.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހުޅުވައިލެއްވި ދަފްތަރު އޮތީ ދެ ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށެވެ. 22 އޮގަސްޓް 2015 ވީ ހޮނިހިރު ދުވަހުން ފެށިގެން، 23 އޮގަސްޓް 2015 ވީ އާދިއްތަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށެވެ. މި ދެ ދުވަހު ހެނދުނު 10:00 އިން ފެށިގެން ހަވީރު 5:00 އާ ހަމައަށް، މަޖިލީހުގެ ގޭގައި ދަފްތަރު ޢާންމުކޮށް ހުޅުވާލައްވާފައި ވި އެވެ.

ދިވެހި ބަހުގެ އެކަޑެމީން ހުޅުވައިލެއްވި ދަފްތަރު، ދެ ހަފްތާގެ މުއްދަތަށް ޢާންމުކޮށް ހުޅުވައިލެވުނެވެ. މި ފޮތުގެ މުއައްލިފު އެ ދަފްތަރުގައި ލިޔުއްވުނު އެތައް ބޭފުޅުންނެއް އެ ދަފްތަރުގައި ތަޢުޒިޔާގެ ބަސްފުޅުތައް ލިޔުއްވާފައި ވެ އެވެ. ތިރީގައި މިވަނީ އެއިން ބައެއް ބޭފުޅުންގެ ނަސްފުޅުތަކެވެ.

1. ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމު.

2. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފޮރިން މިނިސްޓަރ އަލްއުސްތާޛާ ދުންޔާ މައުމޫން.

3. އަލްއުސްތާޛު އިބްރާހީމް ރަޝީދު މޫސާ.

4. ޢ.ރ. އިބްރާހީމް ޒަކަރިއްޔާ މޫސާ.

5. އަލްފާޟިލް އުމީދު އާދަމް އަބްދުއްރަޙްމާން.

އޭގެ ފަހުން ވެސް އެބައި ބޭފުޅުންނެއް އެ ދަރުސްތަކުގައި ޙިއްސާވެފައި ވެ އެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، އުސްތާޛު އަލްފާޟިލް ޢަބްދުއްވަހާބު އިބްރާހީމް (ނަބީބު) ފަދަ ބޭފުޅުންނާއި، އަލްފާޟިލާ ޙަލީމާ ޢަބްދުލްޣަނީ ފަދަ ބޭކަނބަލުން ޙިއްސާވެވަޑައިގެންނެވި އެވެ.

މަދްރަސާގެ ދަރުސްތަކުން

ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ޢިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ އުސްތާޛު އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު އަލްއަޒްހަރީއާ ގުޅިގެން ދިވެހި ބަހުގެ އެކަޑެމީން ހުޅުވައިލެއްވި މަދްރަސާގެ ދަރުސްތަކުގައި އެކިއެކި ބޭފުޅުން ޙިއްސާވެވަޑައިގަތް ޙިއްސާކުރަން ބަދަލުވީވެ. އެ ޙިއްސާކުރުން އެނގޭ ގޮތުގައި އެ މަނިކުފާނާއި ދިވެހި ނުހަނު އިޚްލާޞްތެރި، އަދި އެހެނިހެން ވަފާތެރި ޚިދުމަތްތެރިއެކެވެ.

އަންނަނިވި ޖުމްލަތަކުގައި ވަނީ، މަދްރަސާގެ ދަރުސްތަކުގައި ބައެއް ބޭފުޅުން ޙިއްސާވެވަޑައިގަތް ޙިއްސާދެއްވުންތަކުން ނަމާއި ބައެއް އިސްނަންތަކެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީގެ ރައީސުލްމަޖިލިސް، އަލި އޮނަރަބަލް ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު (ނިޔާވި) ގެ އެއްބަނޑުއެއްބަފާ ބޭބޭފުޅު، އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ލިޔުއްވާފައި ވާ ގޮތް.

"ޝައްކެއް ނެތް ގޮތުގައި، އަލްމަރުޙޫމް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދަކީ، ވަރަށް ގިނަ ދާއިރާތަކުން ދިވެހި ޤައުމަށް ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވި ވަރަށް ހަރުދަނާ ޝަޚްޞިއްޔަތެކެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ދުރުވިސްނުންތެރި ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ދިވެހި ބަހަށާއި، ދިވެހި އަދަބިއްޔާތަށާއި، ދިވެހި ޘަޤާފަތަށާއި، ދިވެހި ތާރީޚަށް ކުރައްވާފައިވާ އަގުހުރި ޚިދުމަތްތައް ހިމެނޭ އެވެ. އެންމެ ކުޑުކުދިއިރުއްސުރެ، އަޅުގަނޑުގެ އެއްބަނޑު ކޮއްކޮ ޙަމީދަކީ، ދިވެހި ބަހަށް ނުހަނު ބޮޑަށް ލޯބިކުރެއްވި ބޭފުޅެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ބޭފުޅެކެވެ."

"އެ މަނިކުފާނުގެ ޒުވާން ދުވަސްވަރު ސަރުކާރާ ގުޅިވަޑައިގެން ކުރެއްވި ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ދިވެހި މުދައްރިސްކަމުން ހިމެނޭ އެވެ. އެއިރުއްސުރެ ފެށިގެން އެ މަނިކުފާނު ވަރަށް ގިނަ ލިޔުއްވި މަޟްމޫނުތަކާއި އެދުވަސްވަރުގެ ނޫސް މަޖައްލާތަކުގައި ޝާއިޢުކުރައްވާފައި ވެ އެވެ. އަޅުގަނޑުގެ ކުރިއްސަރުގެ

ދުވަސްވަރު، ދިވެހި ބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު އުފެއްދުމަށްފަހު، އެ މަރުކަޒުގެ ރައީސް ކަމުގެ މަޤާމުގައި ހުންނަވައިގެން ދިޔަ އަހަރުތަކެއް ވަންދެން ދިވެހި ބަހާއި އަދަބަށް ތަފާތު ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވާފައި ވެއެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ހަރަކާތްތެރިކަމުގެ މިންވަރުން ކުރައްވާފައިވާ ޚިދުމަތްތަކަށްޓަކައި، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދިވެހި ބަހަށް ޚިދުމަތްކުރެއްވުމުގެ ރޮނގުންނާއި، ވާހަކަދެއްކުމުގެ ރޮނގުން އާންމު ޚިދުމަތުގެ ޝަރަފުވެރިކަމުގެ އިނާމު، އެ މަނިކުފާނަށް ވަނީ އަރުވާފަ އެވެ."

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފޮރިން މިނިސްޓަރު އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ގެ ޢިއްޒަތްތެރި ދަރިކަނބަލުން ޑޮކްޓަރ އަލްފާޟިލާ ދުންޔާ މައުމޫން ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

"އަހުރެމެނުގެ ލޮބުވެތި ބޮޑުބޭބެ އަލްމަރްޙޫމް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދަކީ، ދިވެހި ދައުލަތަށް ވަރަށް ގިނަ ދުވަހު އަގުހުރި ފަދަ ގިނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވާފައިވާ ބޭފުޅެކެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ ދިވެހި ބަހާއި ތާރީޚަށް ވަރަށް އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވާފައިވާ ބޭފުޅެއް ކަން ވެސް މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. ކުލަދާނަ އަދީބެކެވެ. މޮޅު ވާހަކަދެއްކުންތެރިއެކެވެ. އެ

މަނިކުފާނުގެ ފުރާނަފުޅަށް ސުވަރުގޭގެ ދާއިމީ ނިޢުމަތް ދެއްވުން އެދި މާތް الله ގެ ޙަޟްރަތަށް ދުޢާ ދަންނަވަމެވެ. ޢާއިލާއަށް ކެތްތެރިކަން ދެއްވުން އެދި ދުޢާކުރަމެވެ."

ފަހުގެ ތާރީހުގައި ދިވެހި އުންމަތުގެ ބިނާ އާރާސްތުކުރެއްވި އެންމެ އިސް ބާނީންގެ ތެރެއިން ހައިބަބިތަ ބޭނި، ދައުލަތުގެ މަތީ މަޤާމުތަކާއި ފުރުއްވާފައިވާ ހަޔާތު، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ގެ އިއްޒަތްތެރި ދީލަތި އަނބިކަނބަލުން އަލްފާޟިލާ ނަސްރީނާ އިބްރާހީމްގެ ބޭބޭފުޅު، އޮނަރަބަލް އަލްފާޟިލް ޢައްބާސް އިބްރާހީމް ލިޔުއްވާފައި ވެއެވެ.

"އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުالله ބަލީދު މި ފަނާވަނިވި ދުނިޔެ ދޫކުރައްވައި ދެމިއޮތުމުގެ ޢާލަމަށް ދަތުރުކުރެއްވި ހަބަރު އަޑުއިވުނީ ވަރަށް ފުން ހިތާމައިގެ އަސަރާއެކުގަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ވަކިވެވަޑައިގަތުން އަޅުގަނޑުމެން ވަޒަންކުރެވީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމަށް ލިބުނު ފުނބުއްދާ ފަދަ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ކަމުގަ އެވެ. ސަރުކާރު ނޫނެވެ. އަޅުގަނޑުމެންނަން އެ ގެއްލުން އަދަދު ދެވަނައަށް ނެތް ކުރެވޭނެ ވާހަކަދެއްކުންކެރިއެކެވެ. މަދުން ނޫނީ ނުފެންނަ

ފަދަ ގެންތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއަށް ދޫކުރައްވައިފައިވާ މުޅު ސްކޫލަކަށެވެ.

އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަލިދުރަކީ، ހަމައެކަނި އަދަބީ ރޮނގުން ކުރައްވާފައިވާ ގިނަގުނަ މަސައްކަތުން ފަހަރަކުވެސް ބޭނުމެއް ނޫނެވެ. ދިވެހި ޝައުރު ބިނާކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އެއް ރޮނގަކަށްވުރެ ގިނަ ރޮނގުރޮނގުން އަދި އެއް ދާއިރާއަށްވުރެ ގިނަ ދާއިރާއިން މަސައްކަތްކުރައްވާފައިވާ ހީވާގި، މުބާރިގު، ހަރުދަނާ މުދައްބިރެކެވެ. މުދައްރިސެކެވެ. ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ތާރީޚީ އަދަބީ ތަރައްޤީކުރުމުގައި، ތަރުޖަމާކުރުމުގައި ދާއިރާއަށް އިސްކަމާ ތަރުބިއްޔަތު ގެންނެވުމަށް އަ މަނިކުފާނު ކުރައްވާ މަސައްކަތްތަކުގައި، ތާރީޚީ ތަރިކަ އަބަދުވެސް ހަނދާން ބަހައްޓާނެ ކަންތައްތަކެކެވެ."

"އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަލިދުރުގެ ވަކިވެވަޑައިގަތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެންގުޅޭ އިބްރަތަކީ، "އަބަދު ދިރިއުޅެން ބޭނުންނަމަ، އެ ދިރިއުޅުން ތިމާގެ ޤައުމަށް ވަޤުފުކުރަންވީ ކަމެވެ.""

ދިވެހި ބަހުގެ ދަތި ފަންނީ ގިނަ މަސައްކަތް ފުރުއްވާފައިވާ މަޝްހޫރު ލިޔުންތެރިޔާ އަދި ކަވީނަ ޝާއިރު ޙަސަން ޢަފީފް އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ޝިހާބް

ހުސައިން ޚިޔާލުވާފައި ވެ އެވެ.

"ޢަނަސްބިން އަލްއަންޞާރީ ޢަބްދުﷲ ޙަދީޘު އަމުދެނެ އެންމެ ފުރަތަމަ ދަރި

މީގެ ފަސްދުވަހަކަށް އަހަރު ކުރިންނެވެ. މަދަރުސާއެއް ހަދީޘްގެ ހިންގުމާ

ހަވާލުވެވަޑައިގެން ހުންނަވަނީކޮށެވެ. އޭގެ ފަހުން އެ މަނިކުފާނުގެ ދަރިކަލު

ޒުލްމަތްތައް ވަނީ ތަރައްޤީ ތާރީޚު ތާރީޚުން ފެނިފައި އެވެ. އެއަރުޖޫޢަ ހުރުމުގެ

މަސައްކަތްތަކުގެ ތަރުއީން އަތޮޅުތަކާއި ހަރަކަތްތަކުގެ ތަރައްޤީގެ ތަރުއީން ތަޢުލީމަށް

ޒުރާމަތްކުރެއްވުމުގެ ތާރީޚުންނެވެ. އަދި ތަފާތު އަދަބީ ހަރަކާތްތަކުގެ

ތަރުއީންނެވެ."

"ޢަނަސްބިން މަރުޙޫމް ހަދީޘާ ޝިތާބީ ހުދީ، އަރިހުގައި މަސައްކަތްތަކަށް

ފަސާދަ ބަދަލުވުމެވެ. އެ މަނިކުފާނު އަމާޒަކޮށްގެން ދިމާލި ޤައުމަށް އެ ގެއްލުނީ

ހިންގުންތެރި ވެރިއެކެވެ. ކުލަބާނަ ލިޔުންތެރިއެކެވެ. ޝިޢު ޝާއިރެކެވެ. ދަރިން

ތަރުބިއްޔަތުކުރެއްވުމުގައި ނަމޫނާ ބައްޕައެކެވެ."

ދިވެހި އަދަބިއްޔާތަށް ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ ދިވެހި ބަހުގެ

އެކެޑަމީގެ ރައީސާ އަލްއާޟިލާ އަސްލަމާ ޒަކީ ޚަދީޖާޢަލީ ވެސް އޮވެ.

"ދިވެހި ޤައުމަށް ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކެއް އެކިދާއިރާގެ ދާއިރާތަކުން ކޮށްދެއްވި ނިޝާން

ޢިއްޒުއްދީންގެ ޢިއްޒަތްތެރި ވެރިޔާ (ނިޢުމަތު) ޢަނަސްބިން އަލްއަންޞާރީ ޢަބްދުﷲ

ޙަމީދު މި ތަނާވަސިވި ދުނިޔެ ދޫކޮށްލައްވައި، ދެމިއޮތުމުގެ ޙާޖަތަށް ދަތުރުކުރުއްވި ޚަބަރު އެކީ ފުން ހިތާމައާއެކުގަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ބަހާއި ތާރީޚަށް އާދަރާ ހިތާހަރަން މަސައްކަތްކުރައްވާފައިވާ ބޭފުޅެކެވެ. ދިވެހި ސާހިތީގެ ނަހުވުގައި ބަހާއި އަދަބިއްޔާތު ތަޢާރަފްކުރެއްވުމުގައި ހެއްބަ މަސައްކަތްތަކާއި ފާހަގަކޮށްލެވޭ ފޮނުވައިދެއްވި ޚިދުމަތް ފެންވަރުގައި ކުރައްވާފައި އެވެ. އެކި ދަރުބާރުގައި އަތޮޅުތަކުގައި ނާދިރު ގޮތުގައި ހުރެއްވި ހައްގުވެރިކަން ބާރުއި އަދަބުގެ ތާރީޚާ ފުރާނަކުރައްވާފައި އެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، ކުރެއްވި ޝާއިރެކެވެ. މާލޭ ވަރަށްގިނަ ކުރުކުރުމަކީ ކުރެއްވި ހިއްސާކުރެވެ. ހުރަހެއް ޖެހިލުމެވެ. ކަމުގައި ބައްލަވައިލައްވަ ބޮޑުވެރިވެވެ. އަލްފާޟިލް، ހިތްފުޅު ހުރި، މުޅިދިރިޔު ބޭފުޅެކެވެ. އެކަމުގައިވީ ކަމާބެހޭ ނަގާހުށަހެޅުމެވެ."

"އެ މަނިކުފާން ނަޒަރުގެ ފުރުޞަތު މުޅި ދިވެހި ޤައުމު އިޖުތިމާޢީ އެވެ. ހުރިހާ ދިވެހި އަދަބީ އުސޫލުން ތަޢާރުފް އެކީ އެކްސް އަދި އެއް ސިފަ އެވެ. އެއީ، ދިވެހި ސާހިތީގެ ބާނީ އެވެ. ރަށްވެހިކަމުގެ ފަތިހުގެ އަދިކަން ގޮތުގި ވައިރަލި އެވެ. އަދަބީ ޝާއިރުންނާއި ލިޔުންތެރިންގެ ހިތްތަކުގެ ތަސައްވުރު އެވެ."

ހއ. ތިލަދުންމަތީ ފުނަދޫން އައްޑޫ އަތޮޅުގެ ގޯތި ހަމައަށް އިސްލާމީ ޢިލްމުގެ ބިރުބިތަކަށް އަދުވަހިމަދުވައިގެ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމީ މަޤާމުގެ ހިތިބާރިތަކުގެ

ތެރެއިން ހައިބަތުގެ ކުރިބައި އަދުއްސަވާދު އިބްރާހީމް ރަޝީދު މޫސާ ލިޔުއްވާފައި

ވެ އެވެ.

"އަލްމަރުޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދު، މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ހިންގެވި ކުރު މުއްދަތަކީ، ޚިދުމަތުގެ ގޮތުން ދިގު މުއްދަތެކެވެ. މަޢުހަދުއްދިރާސާތިލް އިސްލާމިއްޔާ އަށް އެ މަނިކުފާނު ގެންގުޅުއްވި ތަޖްރިބާއި އަޚްލާޤާއި އެންމެ ގޮތުން ދެނެގަތުމާ މިޔުއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އެ މަނިކުފާނު އިސްލާމީ ޢަޤީދާ ތަޢުލީމަން ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާ އަޒްހަރީ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ އަދި ވަޒީފާތަކެއް ތަޖުރިބާކުރެއްވިއެވެ. މަޢާރިފު ޑިރެކްޓަރު، އަރަބި ބަސް ކިޔަވާދިނުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެ މަނިކުފާނު ފޯރުކޮށްދިނީ އެވެ. މަޢާރިފު ޑިރެކްޓަރު، ކުޑަކުދިންގެ ޤުރުއާން މުބާރަކު ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ތަރުޖަމާކުރެއްވި އެވެ. ރަމަޟާން މަސް އިރުޝާދުކުރުމަށް ބޭރުން ވަޢުޡުކުރުމާއި ތަރާވީޙް، ޚުތުބާ ދެއްވުމާއި ފަތިހުގެ ނަމާދުގެ ފަހުން ތަޢުލީމީ ދަރުސް ދެއްވުމަށް ކުރިން ކަމަށްވާ ޚާއްޞަ ދަރުސް ނަމަވެސް މަނިކުފާނު މިދާއިރާ ބެހެއްޓެވުމަކީ، މަނިކުފާނު ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް ކުރައްވާ ޤާޟީގެ ޕޯސްޓް ކުރައްވަމުންދިޔަ ކަމާއި ހަވާލުކުރެއްވި އެވެ. މަނިކުފާނު މިސްކިތުގެ ވާދަކުރުމުގެ ޤުރުއާން ކިޔެވުމުގެ ކޮމިޓީގެ ރައީސްކަމާއި، މަނިކުފާނު ކުރައްވަމުންގެންދެވި ރަސްމީ މަސައްކަތްތަކާ ނުލައި، މަނިކުފާނު ސިޔާސީ ދާއިރާގެ ބައިވެރިކަން ބޭނުންކުރައްވައި

ތަނަވަސްކޮށްދެއްވި އެވެ. މި ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއްގެ އިތުރުން އެ މަނިކުފާނު މަބުރަދުގެ މުބާރީ ކޯނުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީ ލިޔުއްވާދެއްވި އެވެ."

އިދާރީ ހިންގުމާއި ދިވެހި އަދަބިއްޔާތާއި ސަޤާފަތުގެ ތޮރުދުގަތަކުން ފުންނާބުއްސާ މާހިރު އަދި ކުޅަދާނަ ޝާއިރު އަލްފާޟިލް އުމީދު އާދަމް ޢަބްދުއްރަޙްމާން ފިޔުއްވާވަދައި ވެ އެވެ.

"އޮސަރަބަލް ޢަބްދުﷲ ބަޑީދަޔާ، ހިތްޕުޅު ހުރި މިތުރުކަމެވެ. ވަތާތުރު ތަބުމަތުތެރިއަކަށެވެ. މުހާތުރުފެނުގެ މަތިދުގާތަކެވެ. ބަލައި ތާބިކުތަކެވި އަދިބަތަކެވެ. ދުރުގެ ފަސާހަ ވާހަކަދެއްކުންތެރިއަކަށެވެ. މާލެ ފިޔަންތެރިއަކަށެވެ. ނިވަފުގައި ހުނުނުވި ޝާއިރުތަކެވެ."

"މަރުޙޫމް ބަޑީދަޔާ، ސިޔާސީ މުޙައްނިކަކެވެ. ކުޅަދާނަ ހިންގުންތެރިއަކަށެވެ. މުތަފިކަމާއި ހިވާދިކަމުގެ މިސާލުކަތެވެ. ތާރީޚުތަކަށް މިއަދު އަދިސްފަރާ ކިރިއެއްކުން ތާރީޚުތަކަށް ގެންސްތުރުވި ތާރީޚުތަކުގެ ތަރިއިތިލުންގެ ބައިޓަ އެވެ. މީގެ އިތުރުން "މައުމޫނީ" ދައުރުގައި ފިޔަވުން ކޮންމެ ތަރައްގީގެ ސްކޫލްއެއްގައި އުލުން ކޮންމެ އަކުރެއްގައި ޤާނޫނު ފިޔަވަޅާ އެ މަނިކުފާނެވެ."

ދައުލަތުގެ އިސް ވަޒީފާތަކާއި ޚިދުމަތްތެރިކަމާ ބައިވެރިވާ ދާއިރާގެ އަދިގަދަ ބޮޑު،
ކުރީގެ އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓަރު އަދި މިހާރުގެ ޤައުމީ ޢުނިވަރސިޓީގެ
ޗާންސެލަރ ޑރ. މުޙައްމަދު ލަޠީފު ޒިޔާރަތްކުރައްވައި ވެ އެވެ.

"ޢަސްރަބަތު އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަޑީދު (ނައިބު) ޤުރުއާނުގެ ބާރަވަން
ތަރުޖަމާކުރައްވާފައި ވަނީ، އެ މަސައްކަތުގެ މާތް ބާރާގެ އިތުރުން މުޅި ޤައުމު
ވެސް ފެންނަކަށްކުރައްވާފަ އެވެ. އެ ހިތާމަ އަޅުގަނޑު ވެސް މިކަރަނީ، ފުން
އަސަރާއެކުގަ އެވެ. އެ މަސައްކަތުގެ އަޅުގަނޑަ ހިތުމަކަމުގައި ފުރާވާފައި ވިނީ އެވެ.
ހިތުމަކުގެ ދާއިރާތަކުން ވެސް ވިނީ އެވެ. އަޅުގަނޑުގެ ބަރަކާތް އާއި އެއާރިޢާއި،
ބައްޕާއި، ދިވެހި ބަހާއި، ޘަޤާފަތާއި، އަދި އިސްލާމީ ޢުލޫމް ވިދާޅުވި
ދާއިރާތަކަށް ހިލުން އެވެ. އެ މަސައްކަތަށް، ހިތްފުޅު ހުރި އިހްސާސް ބޮޑުވެގެންވެ.
އަޅުގަނޑަށް ކަމަނާއަށްވާ އިސްލާމީ ތަރުބިއްޔަތަށް، މާތް އަޚުލާޤުގެ ވެރި ބޮޑުވެގެންވެ.
އެ މަސައްކަތުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން، އެހެން ދާއިރާތަކާ ހިތުމަކަމާ
ބަލާލާފި ތިލަބާ ދައުލަތުގެ ދުވަސްތަކުންނަށް އެހީތެރިވެދެއްވުން ބޭނުން
ފާހަގަކޮށްލާފި އެވެ. އަޅުގަނޑު އެކަން މި ފާހަގަކުރަނީ، އެ އެހީތެރިކަން ލިބުނު
އަދި އެ އެހީތެރިކަމުން ވިނަ ކަންތައްތަކަކުން ނަތީޖާތައް ނުކުތުމުގެ ފުރުޞަތު

ލިބުނު މީހުންގެ ހައިސިއްޔަތުންނެވެ. އެކަންކަމަށްބަލައި އެ މަނިކުފާނަށް ފުން ޝުކުރު އަދާކުރުމާއެކު، އެ މަނިކުފާނުގެ ފުރާނަފުޅަށް ސުވަރުގޭގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް ލިބިވަޑައިގަތުމަށް އެދި ދުޢާ ކުރަމުން، ހިތުގެ ޝޯކްބާއެކުގަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ މާތް ރޫޙާ އަށް ކަލޭތެރިކަން ދެއްވާށި އެވެ!"

އިންޓަވިއުކުރަން ކޮމިޝަނަށް، ފުންނާބު އުސޫލު ލިބިފައިވާ އަދި ހިނގުމުގެ ސާބިތު އަޚްލާޤީ ޢަބްދުލްމަޖީދު ޤާބިލު އަރާރާތުގެ ލިޔުންތެރިއެއް ވެ އެވެ.

"އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ނައިބު) އަކީ، ދިވެހި ޤައުމުގައި މަދުންނުން ނުވެސްނަ ފަދަ ހާދަހާ ހެޔޮ ހުނަރުވެރި، ފޭބީ، ހުނަރުވެރިއަކީ، އިލްމާ ބެހޭ ދިވެހި ދަރިއެކެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ތަޢުރީފަކީ، ދަރިން ފުރިހަމަގައި ނުވަތަ ދަރިން ހަމަކުރު ސިފަތަކުގެ މަގުތަކުގައި ބައިވެރިވެ ތިބެގެން އުފެއްދި ކަބަރަށް ކަޅުޅަށްލި ފުރިހަމަގެ ޤަބޫލުކޮށްގެން ގެނެސް އެވެ. އެންމެ ފުރިހަމަކަން ކުރިއަށް ހުރި ހުނަރުވެރިކަމުގެ ކުރިއެރުމަކީ ކާމިޔާބު ފުރިހަމަ ވާނީ ބަޔަކު ދަށްކުރުމަށް އަންނަން ކަމަށެވެ."

"ނައިބު. އަކީ، އުމުރުފުރާން 18 އަހަރުގައި އިސް މަޖްލިސްއަށް ފުރާވެރިން ފަށްޓަވައި، ފަށްސާނީ އެއަށް އަހަރެއްގެ ހުރިހާ ދިގު ކާރިޔާއެއް ދިވެހި ފަރުމަކަ

ދޫކުރެއްވި، ވަޒާރާއި ހާދިސާކަމެވެ. ސިޔާސީ މައިދާނުގައި ޙިކުމަތާއި ޑިޕްލޮމަސީގެ ނަމޫނާއެވެ. ހިންގުންތެރިކަމުގެ ދާއިރާގައި އެންމެ ކުރަދާނަ މެނޭޖަރެވެ. މަޝްވަރާކޮށް އިސްކަން ދެއްވި ހުނަރުވެރި ސިޔާސީ މުބާރާތްތަކެވެ."

"އަދަބިއްޔާތުގެ މައިދާނުގައި ކޮންމެ ފަންނާނެއްގެ ވެސް އެންމެ ކުރި ސަފުހާގައި ހިމެނިގެއްޖެއެވެ. އަދި ވަރަށް ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ބަސްވުރުންތެރިކަމުގެ ދާއިރާގައި އެއީ ނަން ދުނިޔެއަށް ފެނިއްޖެވެ. ބާރަތީ ގުޅާ ކިޔަ ބަސްކޯޗާރެއް ގެންގުޅުއްވި ކުޅަދާނަ މުބާރާތްތަކެވެ. ކުރީގެ ދަންނަވާނަމަ، ދިވެހި ޤައުމީ ބިމުން އަ އާސިފ ހިލޭ ބަހުން ލިޔުއްވާ ފަޅުވާ. އަދި ޖައްވުން އަ ގެއްލުމުގައި އެންމެ ގަދައަށް ފިޔާ އަލިގަދަ ތަރި އެވެ."

މަޝްހޫރު ފެންނަބުއްސާ ލިއުންތެރިޔާ، މުލޫ އަބުލްއުޟްޙާ، ކުޅަދާނަ ޝާއިރު އަދި މި ފަހުގެ މުއްލިފުގެ ތަރަ އަބުލްއުމުގެ އުސްތާދު އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ޝާހިދު ޙަލީމް، ހަމަޖު ބައްދަން ބައްސަވައިގެން ގޮސްބަހުން ލިޔުއްވާ ފަޅުވާ ގެލުއްގެ އެއްބަސްގައި ވެ އެވެ.

"ދިނީ ފުރަޞަތަ ކުރައްވަނީކޮށް ޝުކުރިއްޔާ ލިޔާގައިބާ،

ކުރީގެ ހަނދާންތަކަށް ދާއިރު ގަނޑެއަށް އާދު ދަރިވަރުން.

މުދައްރިސުންނާ އެއީ ޒުބުވުމީ، މަދަރުސާ އާލީއާގެ ދިރުމި

ބޭދުއް، ދިމަހުއް ނުވާ އެއިރަކު ބަޔާބު ހިޔާސް އަހަރުބަދަލާ.

ޒަމާން އަޅުގަނޑުގައި ހިނގަމުން އެދުއްވާ ދުވަސްބަދުލުން ތިބޭނީ

ޒަމާނާހަމަވުސް ވެބައްދަލު އަދި ބަޔާބަރުޒުވާން ދަނޑިވަޅާ.

ދިމާވީ ދުން މަޖިދެއްޔާގެ ބަން ޝޫޖީލު ބަމްސީލުން

ބަމިޑުގެ މާބުވި ސަވާސިވެއްޔަމު އަޅުގަނޑީ އެމުރު ޒުރުސަބާ.

ރިޔާސަތު ހާސްބަ މަޖިލީހުގެ އެބޭރަހްޖުބި ދުވަސްބަކަލީ

ހިޔާ ތިޔޭގެން މަސަރުކަތަބަކު އިޔާރީ ކުރި ދުވަސްބަކާ.

އެޖުރާ ބަހުގެ މަރުކަޒުގައި އުޅުނިއިރު އަޅުގަނޑު ތިބޭނީ

އެ ދުއްކަވި ގިނަ ނަމޫނާއިން ނުހަނު އަދުހިރި ޖިލާވަބާ."

އަލްމަދްރަސަތުލް އަރަބިއްޔަތުލް އިސްލާމިއްޔާގެ ކުރީގެ މުދީރު އަދި ކުއްލިއްޔަތުއް ދިރާސާތުލް އިސްލާމިއްޔާގެ ރައީސް ޑރ. އިބްރާހީމް ޒަކަރިއްޔާ މޫސާ ލިޔުއްވާފައި ވެ އެވެ.

"އަލްއުސްތާޛު މަޙްމޫދު ޢަބްދުﷲ ބަލީދަކީ، ކުޅަދާނަ ހިންގުންތެރިއެކެވެ. ދިވެހި ބަހުގެ އުސްތާޛެކެވެ. ދެއްވާ ނަޞޭޙަތްތަކާއި މައުލޫމާތުތައް މުއްސަނދި ބޭފުޅެކެވެ. މާތްވެގެންވާ އިސްލާމްދީނަށް ޚިދުމަތްކުރި މާނާގައި ކަލިމާތުވި ދިވެހި މުސްލިމު ދަރިއެކެވެ. ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމީ މަންހަޖުގެ ތެރެއަށް އިސްލާމީ ތަރުބިއްޔަތު ތައާރަފުކުރެއްވުމަށް ކުރައްވާފައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުން ބޮޑު ދައުރެއް އާއި، ބަހުގެ ސްކޫލު ބައިވެރިވެގެންވާ ދިވެހި ބަހަށްފަށްގެ ކެވެ. އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު ޢަބްދުﷲ ބަލީދު ފަދަ ޒުވާނުންނަށް ދިވެހި އުންމަތަށް ވަޒީފާދެއްވަނީ، އެ ޒަމާނުގެ ބޭފުޅުން ދިވެހި ސިފަކުރެވޭ ޚިދުމަތްތެރިންނަށް ޖާނު ބޭނުންވެފައިވާ ހިނދު، ޖާނުމަތު ލިބޭން ދެރަކަލާއި ހިތްމަރުކަކެވެ."

އަދަބިއްޔާތުގެ ރޮނގުން ފޯރުކޮށްދެއްވި ފަދަ ދަރަޖައެއްގައި ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވާފައިވުން ގެންދަވާ މަޝްހޫރު މުގު ލިޔުންތެރިއާ އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ވަޙީދު (މ. މަގުބޫލު) ލިޔުއްވާފައި ވޭ އެވެ.

"ވީހާ ހިދުމަތް ދޫކުރުމުން އެކަމާ ހަނދާންތައް އަޅުކަތަންޖެހުނީ، އެކަމާ ބުނާ އުފައްދަވި ކަންތައްތައް ހިތްވަރުދޭ ގެންސްޖެހެނެވެ. އަލްއުސްތާޛު އަލްމަރުޙޫމް އަބްދުﷲ ބަލީދަކީ، އަޅަމަށްވެސް ހިނގާފަދާއިރުގެން ހުންނަވަގެ މީހުންގާ

ބައްދަލުކުރައްވައި ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި ބޭފުޅެކެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ބަސްމަގުގެ ރީތިކަމާއި، އަދަބީ ގޮތުން ދައްކަވާ ވާހަކަފުޅަށް ވަރަށްވެސް އޮމާންވެފައި ބަލާއޮތީ އެވެ. ގެންގުޅުއްވި ޤަދަރުކުރައްވާއި އިޙްތިރާމްކުރައްވުމުގެ ސިފަފުޅުތަކުގެ ސަބަބުން އެ މަނިކުފާނުގެ ކުރިފުޅުމަތީގައި ކޮންމެ މީހަކަށް ވެސް ލިބޭނީ ހަމަޖެހުމާއި އަމާންކަމެވެ."

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމީ ބިނާ އާރާސްތުކުރައްވުމަށްޓަކައި މިސްރަށް މަސައްކަތްކުރެއްވުމަށް ކުރައްވާފައިވާ އަދި ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ އިސް މަޤާމުތަކަށް ފުރައްވަމުން ގެންދަވާ ޖ.ރ. އަބްދުލްމުޙްސިން މުޙައްމަދު ޚިދުމަތްވާފައި ވެ އެވެ.

"އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދަށް، ވަރަށް ޝުކުރު ހިނގުންތެރިވިއެވެ. އާގޮވިރ ވިއެވެ. އިދާރީ އަދި ސިޔާސީ އަދި ފަންނީ މައިދާން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ދެނެވަޑައިގަންނަވާ ފަރާތެކެވެ. ދިވެހި ބަހަށް ޚިދުމަތްކުރައްވާ، ބަހުގެ ތަފާތު ހުނަރުތަކެއް ދަސްކޮށްދެއްވުމަށް މަސައްކަތްކުރެއްވި އުސްތާޛެއް. މާތް ﷲ އެ މަރްޙޫމުގެ ފުރާނަފުޅަށް ސުވަރުގޭގެ ދާއިމީ ނިޢުމަތް އިނާޔަތްކުރައްވާށި! އާމީން!"

ދިވެހި އަދަބިއްޔާތުން ދުވަހަކުވެސް ފަނޑުވެގެން ނުދާނެ އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރެއްވުމުގައި ދިރިހުންނަވާ ފުރުޞަތުގައި ލިޔުންތަކާ ކަވިތަ ޝާއިރު އަދި

އެތައް ދަރިވަރުންނެއްގެ ލޯތްބާއި އިޙްތިރާމު ލިބިވަޑައިގެން ހުންނެވި ދިވެހި ބަހުގެ ޢިލްމުވެރި ޝާޢިރީ އުސްތާޛު އަލްފާޟިލް ޢަބްދުﷲ ބާވަދިރީ ގެންބަހުން ލިޔުއްވާފައި ވެ އެވެ.

"ދިވެހި އަދަބިއްޔަތު ވަނީ ފުންކަޅިވެފާ،

ދިވެހި ގެންފެރިކަން ވަނީ އިސްތިޤުރާރުވިފާ.

ޝަނޫދުރަން ހަމަ ދުނިޔަށް އެކި ބައިބަހަން

ބަނޑުޔަކަށް ޔޫބި ބޮޑުހިރިއް މާދުރަވާލާ.

ހަދުއަހަރެއް ފަޚާރު ބަހުރަހު ގެއްލުމުން

ހަދުއުޅުންޓޮރުއިން ރީތި މާޒީއެވެ.

ދަރިވަރުންގެ އިލްމަވަކަށް ރަދުބަލި

ޝަރަފުވެރިކަ ގެއްލި ރަށްވެއް ފުދުވާ.

ދާފިޔީ އުސް އެއް ރަނބެއް ހަދު ވެއްޖުމުން

ރައްޔި މި ވަނީ ހަސްފުދައި ކަށްބޫޖޭވާ.

ބަރުވަމާނީ އުސް އިމާރާތް ވެސް ވަނީ

ހަރުހަވެލި އުސްތާޒު ނަމި ކުރަ ފަނޑުވެދާ.

ގެއްލުނީ ހުރި މުރުޝިދުއް އަދި ނާސިރުއް

ގެއްލިދިޔަ މި ވަގުތު ވީ އަދު ހުސްވެދާ.

ޒިދުވަމުން އެ ކުރުއްވި ޚިދުމަތް ދިސްކަރުން

އެ ދުވަހުން ފެނިގެން ޚަނީ ގޮތް ހުސްވެދާ.

ދެއްވަވާ ހުޚާ ދަރުމަ މާތްވީ ޖަންނަތުން

އެންމެ މާތް ޒިދުވަމްގެ ފެދިޔަން ހުޚާކަދާ."

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުރަތަމަ ބުއުސް ތަޢުލީމާބާއި ޤާރީ ލިޔުންތެރިޔާ، އަލްފާޟިލާ

ނަފީސާ މުޙައްމަދު (ހ. މާޅިގި) ލިޔުއްވާފައި ވެ އެވެ.

"ޙާލުތަކަށް ގޮސްދުރުވެގެން ޝިރާކައި އެނބުރިދީ އެވެ.

އެ ޝިރާކުން ރީތި ބޮއްޓާއި ރަނގަޅު، ދޮންވެލިގަނޑާއެކު ހަރިހާހަމަ އެވެ.

ކޮންމެ ދުވަހަކު އިރު އަސްތަކު އެވެ.

އިރުން ލިބުނު ދަޖުދަޖު ހޫނުކަމުން ބިމުގައި އަދިވެސް ހުރި އެވެ.

މިޖެހުނު ހުއްޓިފި އެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޗޮނިޗޮނި ރަގަޅުގެ ސިފައިގައި އެ އަޖައިބުތަކުގެ ހަނދާންތައް އަދިވެސް ފަޟާގައި ހުރި އެވެ.

ނިމުނީ ކޮންމެ އުފާވެރި ބަދަލުތަކާއި ކުރެހުމެއް ޓީޗަރު ކަމަށް ދެމިހުރި އެވެ."

ދިވެހި ދައުލަތުގެ އިސް މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފުރިހަމަކުރައްވާ އަދި ހިންގެވި ޕްރިންސިޕަލާއި މަޤާމުތަކުގައި ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ ގިނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރެއްވި އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ރަޝީދު (މ. އަލިވަރި) ވިދާޅުވީ މި އެވެ.

"އަލްމަރުޙޫމް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދަކީ:

1. ދެރައިރުގަޑީގެ ހަމަޔަކަށް ޤާބިލުކަމާއެކު ގެންގުޅުއްވި ލީޑަރެއްކަމެވެ.
2. ހުވާ ދެއަރިހާ ބޮޑުކަމުގެ މަސައްކަތުގައި ފުރިހަމަކަމާއެކު މަސައްކަތްކުރެއްވި ބޭފުޅެކެވެ.
3. ރައްޔިތުން ތަރައްޤީކުރުއްވުމަށް ނިކަމެތި ޙިކުމަތް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެއްވި ބޭފުޅެކެވެ.
4. އަޚްލާޤީގެ ބައްޓަމާއެކު ރައްޔިތުން ހިންގި ބޭފުޅެކެވެ.
5. ހިތްހެޔޮ ބޮޑު ބޭފުޅެކެވެ.

6. މުވައްޒަފުންނާ ގާތް ގުޅުމެއް ބަހައްޓަވާ ބޭފުޅެކެވެ.

7. ވެރިންނަށް ވަރަށް އިޚުލާސްތެރި ތެދުވެރި ބޭފުޅެކެވެ."

މަޝްހޫރު ޗީފް ރެޖެސްޓަރ އަދި ތަނަވަސް ޒިޔާރާއި ޚިލާފުގެ ވެރި، މައްޗަށްވެރި ޖުމްހޫރީ ކުރައްވާ ޝާއިރު އަލްފާޟިލް އާދަމް ނަޞީރު އިބްރާހީމް ޙުސައިން ޒަކީ ވެ އެވެ.

"އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުالله ހަމީދަކީ، އަޅުގަނޑުގެ ދުރުތާ މުދައްރިސެކެވެ. ކުޑަކުއްޖެއްގެ ގޮތުގައި ރަސްގެއި އުސްތާރު ރޮޅިއާ، ޗީވިން އެ މަނިކުފާނަށް ދަރިވަރުވެވުނު ދަސްނަވަން ކަރު އެވެ. ބަހުގެ ދަރަޖައިގެ ބައެއް ހަމަކަށާއި، ޖުމުލަ އިބާރާތްކުރުމުގެ ރީތި ގޮތްތަކެއް އެ މަނިކުފާނުގެ ކިބައިން ދަސްވެފައި ވެ އެވެ."

"ހިމަދުގެ ދަރިވަރުންނާއި އަޅުގަނޑުމެން ފުދަ ބަސް ދިރާސާކުރުމުގެ ޝައުޤު ހުރުމަށް ފަސޭހައިން ގޮތަކަށް އެ މަނިކުފާނުގެ ތަޖުރިބާތަކާއި ހިއްސާކުރައްވާފައިވާތީ އެވެ."

"މަރްޙޫމް ހަމީދު އަށް ދުނިޔެއިން ބަރަކާތްތެރިކަން އަ މަނިކުފާނަށް ހެޔޮ ޖަޒާ ދެއްވާށި އެވެ!"

ދިވެހި ބަހުގެ މި ޗީޒުގެ ޒުވާން އުސްތާޛުއް ކަމަންވާ އަލްފާޟިލް އާދަމް ޒާހިރު (މ. ކުރޫޒި) ލިޔުއްވާފައި ވެ އެވެ.

"އަލްއަޚު ޢަބްދުﷲ ޚަލީދު އަދުގަނޑެއަށް ސިޔާސީކުރުވިޔަސް، ޤައުމުގެ ދިރުމާއި، ދިވެހި މަދަނިއްޔަތުގެ ޙިމާޔަތްތައް، ދިވެހިއްޔަތުގެ ބުއްދިއްޔަތުން އައްޒަނަޅައްގެ ގޮތުގައި. ޝަފަޤަތްތެރި އެނގޭ ކަމަކީ މި ދިވެހި ދަރިންނަށް އެއީ ﷲ ތަޢާލާ ނިޢުމަތެއް. ޒުވާނުންނަކީ ލިބިދިނަ ކޮންމެ މަޤާމެއްގައި އެއީ އިޖުތިމާޢީ ޒިންމާދާރު ދިވެހި ދަރިއްކަން ވަނީ ސާބިތުކޮށް ދެއްވާފައި. ދިވެހި ޤައުމިއްޔަތާއި، ފަތުރި ބަސްމަގާއި، ބޭރުގެ ޖަވާހިރުއްތަކަން އެއީ ހިދި ޤުދުރަތުގެ ކާނާ ދޮށުގައި ދިވެހި ދަރިއެއް."

އަލްމަރުޙޫމް ފަޟީލަތުލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޚަލީދު (ނިޔާވީ) އާ ބަދަހި ގުޅުންހުރި ފަރާތް ޒ. ނިޔާފަރަށް ގެންގުޅުއް ކަމަނާ، ޢަބްދުﷲ ޒަމީލް ލިޔުއްވާފައި ވެ އެވެ.

"ފަޟީލަތުލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޚަލީދަކީ، ދިވެހިރާއްޖެ އަށް ގިނަދުވަ ހިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވާފައިވާ ބޭފުޅެކެވެ. ހެއްދެވުމުގައި އަދުގަނޑު ހަނދާން ހުރިނަމަ، އަދުގަނޑު މަދަރުސާގައި އުޅުނުއިރު، ތަޢުލީމު ދެއްވި ގޮތުން

އިންޤިލާބީ ބަދަލުތަކަށް. ސްކޫލްތަކުގައި ޢަރަބި އިސްލާމީ ތަޢުލީމު ގެނެސްދެއްވުމާއި، ދަރިވަރުން އަގާ ހެދުމަކީ އިސްލާމީ ހެދުމެއް ކަމަށް ހެއްދެވުމަށް ޢަމީދު ކުރެއްވި މަސައްކަތްޕުޅެވެ. އޭގެ ފަހުން އެޓޯލްސް މިނިސްޓަރަކަށް ހުންނަވައި، ރަށްރަށް ވަޢިގެން، ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީއަށް ކުރެއްވި ހަރުދަނާ މަސައްކަތްޕުޅެވެ. މިހާރު ގިނަ ރަށްރަށުން މިޔަނިން ތަރައްޤީއަށް، އޮނަރަބަލް ޢަމީދުގެ ދުރު ވިސްނުންފުޅާއި، ކުރެއްވި އަމަލީ މަސައްކަތްޕުޅުގެ ނަތީޖާ އެވެ. މީގެ އިތުރުން ޢަމީދަކީ އަޚްލާޤު ތަނަވަސް މީހުންނަށް ކާމިޔާބުކުރެއްވި ބަދަލެއްވެސް އޮވެ. އަދުގެ ސިޔާސީ ޢަބްދުﷲ ޢަމީދުގެ ފުރާނަފުޅަށް މާތް ﷲ ރަޙްމަތް ލައްވަވާށިއެވެ. ސުވަރުގޭގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް ލިއްބަވާށިއެވެ. އަދި ޢަބްދުﷲ ޢަމީދުގެ ޢާއިލާއަށް ކެތްތެރިކަން މިންވަރުކުރައްވާށިއެވެ."

ޢަމީދާގެ ދަރިމައިން މި ދުރުގައި ނަކަލުކުރާ ދުވަސްތަކުގައި ނިސްބަތާއިލާނީ، ޖުމްހޫރިއްޔާ ޚިދުމަތްތެރިއެއް، ކަމަށާ ސާބިތު އަދި އޭރު ދަރިވަރުންނާއެކު އިސްތިއުލާލު ޙަސަނު ދިރިވަޅިގެން ހުންނަވީ ދިވެހި ބަހުގެ އުސްތާޒު އަލްފާޟިލް ޢަބްދުﷲ ސާދިޤުގެ ދަރިކޮޅުން އަލްފާޟިލް އަލީ ކަމުނަކުގެ ސާދިޤު (ރ. އާއުރީގެ) ލިޔުއްވާފައިވާ އިބާރާތުތަކުން ނެގުނެވެ.

"އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަ ޖުވާނުންނަށް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދީ ކިޔަވައި ދިނުމުގެންނެވި، މި ޤައުމަށާއި މުޖުތަމަޢަށް ކިޔަވައި ދޭނުންތެރި ޤާބިލުޖީލެއްކަން ތަނަވަސްކަން ނެރެވިދާނެ އެވެ. ހަމަވެސް އެ މަނިކުފާނު ދުވިއްޖުވޭ އާރަމަން ދަރުސްދުކުރުވި ދުވަހު މި ގައުމުގެ އެކި ކަންކަމުގެ ދަރަޖަތަށް އިވުނުފުރި ފުރާވައިގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދުވަހުކަމުގެ ހަނދާންތައް ނަމޫނާގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ހަނދުމަވީ. އިސް ބޭބޭފުޅުން، ޒުދު އަޅުގަނޑުގެ ބަސްކަމާ ދުވުރުމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ފުރި ކަމުނަމަކަމަ އެއިން ކާކުއް ކަމުނަ ސިއްކަތެއް ފުރަމަގައި އަދުރި ހަނދާންތަކަތް އެކުދިވެގެންވާން ސިއްކަތް ކަމާމު އެއްވެސް ޝަރަފެކަތް ނުވާނެ."

"މުދި އަރަބީ ޖަމާތު ފުރާކިވުފުރި، މުދި ބަސްރު ހަމަހިމްނުވުފުރި ވާދީ ސަލަބަކާ ނުވާ ނުކުރާކަން ރަޢްޔިތު އެވެ. ކާކުގެ އިންސާނަކަން ވެސް ނިމުމުގެ އަށްނާނަކަން ހަނދާންތަ އެވެ. ކާކުގެ ފުރުމަކަން ނިމުމުގެ އަށްނާނު ކަން ވެސް ހަނދާންތަ އެވެ. ހަމަވެސް އިންސާނުގެ ހަދިގަނޑު ފުނާވެގެން ދިރާސާކަން އުޅާގެ "ފުރުނަ" ގެއްލިގެން ނުދެވޭ ހެކިތަން އެވެ. ކިހިނަކުންނޭ އެވެ؟ އުޅޭ ދުނިޔޭގައި ހުރިކަމު ވަގުތުކުރީގައި ކާކުފުއިވާ ހެދުމަތްތަކުގެ ޖީލުތަކުހިންނެވެ. ހަދިގަނޑު ނިމުގެން ދިރާސާ އެ ޖީލުތަކުގެ ކޮޅު ގެއްލިގެން ނުދާނެ ވަރަށް ކާކުރީފުއިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ އާޘާރު ބާކީވެއްނެވެ."

"މި އަޑުޅިރިން އަބުގަސްޖެހެން ވަރަށް އަޑުހުރި ފިލާވަޅެއް ލިބިއްޖެ އެވެ. ޗެހެން އެތި ކުށެއް ވިދާޅުވި ބަސްފުޅުގެ ފުން މާނަ ވެސް ނުހަނު ރަނގަޅަށް ވިސްނިއްޖެ އެވެ. ސަލާމްކޮށް ނުކުމެވީ. ދެއަހު، ތިމާއަށް ކޮންދުވަހަކު ކޮން ކަލޭޅަމު ނުބަލައި، ތިމާގެ ފުރުސް ދެއަހަރު ކޮންދުވަހަކު ކޮން ކަލޭޅަމު ބެލުމުގެ މުހިންމުކަން މިއަދު ނުހަނު ރަނގަޅަށް ސާފުވެފަ އެވެ. އަބުގަސްޖެހުމުނަށް މިއަދު ކުރިމަތިވުން އޮންނާނީ ކަމަކީ، އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ބަލީދުގެ ޖިހާދާ އާކާން، އެ މަނިކުފާނުގެ ދިރިއުޅުއްވުން އިބްރަތް ޙާސިލްކުރުމެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ހަރަކާތްފުޅުގެ "ފޮޓޯ" ނަގައި، އެއިން މުހިއްމު ނުކުތާތަކެއް ފާހަގަކުރުމެވެ. އަދި އެ ނުކުތާތަކުގެ ވަޒަނުތަކެއް އަންނަން އޮތް ޖީލުތަކަށް ކިޔައިދިނުމެވެ."

ނޯޓު: އަލްފާޟިލް އިލްޔާސް ރަޝީދު ސާދިގު ޖުއްމާ ފަރުޖާ މި އިބާރާތަކުން ބަދަ ދަ ތަލުޖާއި ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އެއް ތަލުޖާ، "ފުތުވަ" އެވެ. އަނެއް ތަލުޖާ، "އަޑުތިރި" އެވެ. ސިޔާދަތު ބަލާއިރު ފުރާވައިގެ އެޖަމާކުގެ މަނާއަކާ، ހިތާމަވެރި ރުއިމާއި ދިސްލުމުގެ ގަދަ އެޖަމާ ކަމަށް މަނާކުރިވާނެ އެވެ. އަޑުތިރިގެ މަނާއަކާ، ހިތާމަވެރި ހަރިސާ ކަމަށް މަނާކުރިވާނެ އެވެ.

ތަޢުޖީހާގެ ދަތުތަކުގައި ތިރިއްވާފައިވާ ބާރުވެސްގެ ގަރަސްކާވެ އެ ދަތުތަކާ ވަދިކުރެއްވާފައިވާ، އަލްމަރްޙޫމް އުސްތާޛު ބަލީދު އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ބަލީދު (ނިޢުމާ) ގެ ޖިޔާރާގެ ބާރުވެސްނަން ކެތްތެރިކަން ދެއްކެވި، އެ މަނިކުފާނުގެ

ފުރާނަފުދެން ސުވަރުގޭގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް ދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން ދުޢާފުޅު ކުރައްވަމުންނެވެ. މިހެންވެ، އެހެން ބޭފުޅުން ނިންމެވި ހިސާބުން ފެށުމުގެ ނިޔަތުގައި މި ތޯބުގެ މުއައްލިފު އެ ދަރަޖަތަކުގައި ލިބެންހުރި ހޫރު ސޫރަތްގެ 73 ވަނަ އާދަރުގައިވާ ވަރިހަސްތުގަކާންނެވެ. ބިސްމިއައްހުވަރު ލިއުން އެ ވަރިހަސްތުގަކަލެ، (رَحْمَتُ الله وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ) މިއެވެ. މާނައަކީ، "ތިޔަބޭބޭކަލުންގެ މައްޗަށް الله ގެ ރަޙްމަތާއި، އެކަލާނގެ ބަރަކާތް ހުންޏެވެ."

މި މަޒުމޫން ނިންމައިލާނީ، ތަޢުލީމާގެ ދަރުބަރުގައި ލިޔުއްވި އެންމެ ބޭފުޅުން ލިޔުއްވަމުން ގެންދަވީ ހުތް ދުޢާފުޅުގެ މުޖުމަލުކުރުންނެވެ. އާދޭހެވެ. މާތް الله، އަލްމަރްޙޫމް ޝައިޚުލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ރަޝީދު ފުރާނަފުދެން ސުވަރުގޭގެ ޖަންނަތުލްފިރްދައުސްގެ މަތިވެރި ދާއިމީ ނިޢުމަތް މިންވަރުކުރައްވާށި އެވެ! އާމީން.

ރަޝީދުގެ ތަޢުލީމާ

ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް ޝައިޚުލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ރަޝީދު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖެ މުޅިއާލަމަކުން ޤަދަރުކުރުން އެ މަނިކުފާނަކީ ތަޢުލީމާ ދަންނަވަމުން ގެންދިޔަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ދައިރާގެ

ބޭފުޅުންނަށް ކެތްތެރިކަން ދެއްވުމަށާއި، އެ މަނިކުފާނަށް ސުވަރުގޭގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް ދެއްވުން އެދި ދުޢާކުރެއްވުން ދިޔަ އެވެ. އެގޮތުން ފާހަގަކޮށްލެވޭ އެއް މީޑިއާ އަކީ ހަމީދު ނޫނެވެ. އެނޫނަސް ތަޢުރީފާގެ ޚިޔާލުގައި ވެ އެވެ.

"އަބްދުﷲ ހަމީދަކީ، ހަމައެކަނި ރައީސް މައުމޫނުގެ ކޮއްކޯފުޅެއް ނޫނެވެ. އަދި ދައުލަތަށް އެހާ ގިނަ ދުވަހު ހިދުމަތް ކުރެއްވި މައުމޫނަށް ބަދަލެއް ވެސް ނޫނެވެ. އެކަމަށް އެ މަނިކުފާނުގެ ހިދުމަތުގެ ތާރީޚު ވަރަށް ދިގު އެވެ. ފަންސާސް އަހަރަށް ވުރެ ގިނަ ދުވަހު ސަރުކާރަށް ހިދުމަތް ކުރެއްވީ އެވެ. އަދި ގައުމުގެ އެތެރޭގެ ހަމަޖެހުމާއި އަމާންކަން ދެމެހެއްޓުމަށް އިސްކަން ދެއްވި އެވެ. ހާއްސަކޮށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ކަރަހާ ސިޔާސީ ބޮޑު މުއައްސަސާއިން އެ މަނިކުފާނު ހިންގެވި ގޮތް އެއީ މިހާރު ވެސް އެ ދަރަޖައިގެ ބޭފުޅުންނަށް ފާހަގަކުރައްވާ ގޮތެކެވެ. ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކުގައި އެ މަނިކުފާނު ބައިވެރިވެވަޑައިގަތުމަށްފަހު ވެސް ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކަށް އެއްބާރުލުން ދެއްވާ ގޮތެއް ފެނިގެން ދިޔަ އެވެ."

ހަމީދު ނޫނުން ބޮޑުފައިވާ ގޮތުގައި، އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވި ދުވަހަކީ، ބަޔޭކޮޅެއް ވެސް ވަރަށް ހިތާމަވެރި ދުވަހެކެވެ. އެހެނީ، އެ މަނިކުފާން ކަރަ ދެވަނަ ބައްޕައެއް ކަމުގައި ޝަރަފް ލިބިފައިވާ ބޭފުޅެކެވެ. ވެރިކަމުން އަރުވާލި

ދަރިއެއްކަމެވެ. އެ މަނިކުފާނު ދުނިޔެއަށް އަލްވަދާޢު ވިދާޅުވުމަކީ ޤައުމަށް ލިބުނު ނިކަމެތި ކަމެކެވެ.

ހިޖުރީ ސޫރުގެ ބަހާރުން ނިންމާލާފައިވަނީ، މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ފުރާނަމުބާރަކު ސުވަރުގޭގެ ދާއިމީ ނިޢުމަތް ލިއްބެވުން އެދެމުންނެވެ. އަދި އެ މަނިކުފާނުގެ ޢާއިލާގެ ބޭފުޅުންނަށް ކޮށްދެރިކަމާއި ހޯދި ގޮތަކަށް ދުވެރިކޮށްދެއްވުން އެދި ދުޢާ ކުރަމުންނެވެ. އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވުމުގެ ހިތާމައިގައި ބައިވެރިވެ ޢާއިލާ އަށް ތަޢުޒިޔާ ފޮނުއްވަމުންނެވެ.

ޢިލްމާގެ ބަސްފުޅުތައް

ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު އަވަހާރަވުމުން އެ މަނިކުފާނުގެ ހޯދި ޢިލްމާ ދަމަހައްޓައިދިނީ އެކަށް ބަސްފުޅުތަކެއް އެތައް ބޭފުޅުންނަށް ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ. ތިރީގައި މި ނަކަލުކޮށްލަނީ އެއިން މަދު މިސާލުތަކެވެ.

އަލްމަރްޙޫމް އޮސަރަބްޖް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ސބބވ) އަކީ ޤައުމަށް ވަރަށް ގިނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވި ބޭފުޅެއް ކަމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނައިބް އޮސަރަބްޖް އަލްޤާސިމް އަދީބް ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ވިދާޅުވެފައި ވެ

އެވެ. އެ މަނިކުފާނު އެހެން ވިދާޅުވެފައިވަނީ، މަރްހޫމް ޢަބްދުﷲ ބަޝީރު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން ފޮނުއްވި ތަޢުޒިޔާގެ މެސެޖުގަ އެވެ. "ޢަބްދުﷲ ބަޝީރުގެ ފުރާނަފުދައެން ސުވަރުގެގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް މިންވަރު ކުރެއްވެވުން އެދި ދުޢާކުރަން. ޢާއިލާއަށް ކެތްތެރިކަން މިންވަރުފުޅު ކުރައްވަވާށި!" އެ މަނިކުފާނުގެ މެސެޖުގައި ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ. މާތް ﷲ، އެ މަނިކުފާނު ކުރެއްވި މި ހެޔޮ ދުޢާފުޅު އިޖާބަކުރައްވާށި އެވެ! އާމީން.

އަލްމަރްހޫމް އޮނަރަބްލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަޝީރު (ރަޙިމަހުﷲ)، ދިރިހުރި ޒައުމަން ކޮށްދެއްވި ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކުގެ ޒިކުރާ އަހަރުފުސް އާވަދުންދާން ކަމަށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކުރީގެ ރައީސް އަދި މިހާރު ހުންނަވާ އުތީމު ގާއިބުރާގެ ފްލޯބަރު އޮނަރަބްލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

އަލްމަރްހޫމް އޮނަރަބްލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަޝީރު (ރަޙިމަހުﷲ) ގެ ޖިނާޒާ އާކުރައްވަވުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކުރީގެ ރައީސް އޮނަރަބްލް އަބްދުލަން ޝާހިދު ވިދާޅުވެފައިވަނީ، މަރްހޫމް ބަޝީރަކީ، ކަންކަން ކުރައްވަން ކުރިވަޒެއިގަންނަވާ ބޭފުޅުންނަން ފުރުޞަތު ދެއްވި އަދި ގުވަހްކަންނަރަން ވެސް ފުރިހަމައަށް އިތުބާރު ކުރެއްވި ލީޑަރެއް ކަމަށެވެ. އަދި ބާރިކަން

ފިޔަވަޅެއްގެންނެވި ތަންގައި ނަމަ، ކަންކަމަށް ނޫންކޭ ވިދާޅުވުމާ ބޭފުޅެއް ކަމަށެވެ.

އޮސަރަބަދު އަލްފާސިލް އަބްދުލްމަޖީދު ޖާހިދު ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

"މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ މުވައްޒަފުކަ ހާސްކުށް ކުރަން، އިސް ބޭފުޅަކަށް ތަންކޮޅެއް

ދަތިވި. އެއީ އާންމުގެ މިޒާޖު ހަށިގަނޑު ގޮތެއް. ހަމީދު ވިދާޅުވި ހުރިހާ ވައްތަރެއްގެ

ބޭފުޅުން ވެސް ތިމަންނަމެންނަން ގޮތުގެފުން ޖެހޭނެ. އާންމާ ބޭނު ގޮތެން

މިގެ ފަހުން ކަންތައް ކުރައްވާނީ ޖާގައި ތިމަންނަމާ ދީ މިހުންނެ. އެއީ ވެސް

މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ ސިޔާސަތު މުވައްޒަފުއް."

ސަރުކާރުގެ މަޖިލީހުގައި މަޢުލޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދު މަސައްކަތްކުރި ކުރައްވައިފި

ދުވަހަކު ވެސް ގޮސްބޮޑުނުހާއި މުވައްޒަފުން އެކަށައި ނުކުރައްވާ ކަމަށާއި،

އެކުވެރިކަން ގާއިމުކުރައްވައި، އެކުގައި މަސައްކަތް ކުރައްވަން އެ މަނިކުފާނު

ވަރަށް ބޮޑަށް އުޅުއްވި ކަމަށް، އޮސަރަބަދު އަލްފާސިލް އަބްދުލްމަޖީދު ޖާހިދު

ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

"ބޮޑުތަކުން މިނިސްޓްރީގެ އިސް މީހަކަށް އަޑުގަނޑު ހުރިހާ ވެސް ބަޔަކު ކަރަފު

ކަންތައްތައް ހަމީދު އަރިހުގައި ދަންނަވައިދަން ވަރަށް ބޮޑަށް ތަރުހީބު ދެއްވާން.

މިސާލަކަށް އެއް ދުވަހު އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ ރަށްރަށުގައި އަތޮޅުތެރި މަސައްކަތްކުރާ މީހުން، ތަކެތި ވިއްކަނީ ނުއަގުގައޭ. އެކަމަކު މާލެ ގެންގޮސް އެ ވިއްކާލަނީ އޭގެ ދެބަލް އަގުގައޭ. ވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމާތޯއޭ އެކޮޅުން މިނިސްޓްރީން މާލޭގައި އެކަމަށް ހޯލްސޭލް ސެންޓަރެއް ހުޅުވައި، ރަށްރަށުން ގެނެސް އެ ބާވަތުގެ ތަކެތި ވިއްކަން. ޙަމީދު ވަރަށް ތާއީދު ދެއްވި. އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ޙަމީދު ޖަލްސާތަކެއް ވެސް ބޭއްވި، އެކަމަށް ތައްޔާރުވުމަށް އެދެއްވި." މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ޙަމީދަކީ، އެހެން މީހުން ދައްކާ ވާހަކަތައް އަޑުއަހާލާ ކުރުމުގެ ހޮޑު ބޭނުމެއްކަން ހާމަކޮށްދިނުމަށް އޮސްޓްރޭލިއާ އަށް ވަޑައިގަތުމަށް ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިގެންނެވި ވެ އެވެ.

ކަނޑެތިގެ ދާއިރާގެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ގެއްބަތު އަޑުއަހާލާ މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް، ރައީސް އޮފީހުގެ ކައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ވެސް މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ޙަމީދާ އެކު ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތް ކުރެއްވުމުގައި ކުރައްވާފައިވާ ބޭފުޅެކެވެ. މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ޙަމީދުގެ ފާރަވެރިކަމުން ބަނޑުމުގައެވެ އަސްލު އެއް ކަމަކީ ވަޒީފާ ދިރިއުޅުއްވި ކަންކަމާއި، ބޭނުންތަކުގެ ބޭއްދުވާދިން ދުވަހަށް ވީނަ ކަމަކަށް ދަތިކަމާއި ހަވާލުކުރެވުނު ބާރުތަކާއި މަސައްކަތްތައް ޙަމީދުގެ ބޭފުޅުން ފުރިހަމަކުރެއްވި ވެ އެވެ.

"މަޖިލީހަށް ވިޔަސް، ސަރުކާރުން ބާއްވާ ކަމަކަށް ވިޔަސް ދުވަހަކު ވެސް ހަމީދު ފަހުން ވަޑައިގެން ނުގަންނަވާނެ. ގެއަށް ހުންނަވާނެ އޮފީހުގައި. ހިނގާ ހަމަށް މުއައްސަސާގެ ހަވާލުވެވަޑައިގެން ހުންނަވާއިރު ވެސް އޮފީހަކަށް ދެއްވަން ޖެހޭ ވަގުތު ބަލާބައްޓަން ދެއްވި. އެހެން އެ ވަގުތު ވަރަށް ބޮޑަށް ގޮތެއް ލިބުމާ ބަރައްޓާ ބޭނުމަކަށް ވާތީ." އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވިދާޅުވެއްޖައި ވ އެވެ.

އިބްރާހީމް ޝަރީފް އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ޙުސައިން އިބްރާހިމް ވިދާޅުވެއްޖައި ވ އެވެ.

"ހަމީދަކީ އެ ފަރާތުން ކަމެއްގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޕާޓީގައި ބޭނުމެއް. ކަމިހާރުގައި ފަރާތް އިސް ބޭނުންތަކެއް ކަންކަން ދެނެގަތުމާ ގުޅޭ ވަރަށް މަސައްކަތް ވިދާޅުވެ ދެއްވާނެ. ޝަރުޢީ މަސައްކަތް ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ވަޑައިގެންފައި ހަމީދު ހުންނަވާނެ. އަދި ޖަލްސާ ޙާފިލާ ހަވާލުވެވަޑައިގެން އޮފީސް ދުވަހެއް ވަންދެން ހުންނަވާފައި، ކޮޓަރި ހިނގާ ނުހިނގާ ގޮތް ބަލަހައްޓަން ވަރަށް ގިނައިން މަސައްކަތް ވެވަޑައިގެންނެވި. ކުރީކޮޅު ބޮޑު ނަމަ ހަމީދަކީ 24 ގަޑިއިރު ޚިދުމަތުގައި ހުރެވޭ ބޭފުޅެއް."

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު އަލްފާޟިލް މުހައްމަދު ހުސައިން ވިދާޅުވި ގޮތުގައި އޭރު އޭނާ ވެސް ރައީސް އޮފީހުގައި މަސައްކަތް ކުރެއްވާ އެކު، އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދުގެ އަރިހަށް ދައުރިއްޔާ ޖިއްހުއްވަން ވަޑައިގަންނަވަ އެވެ. އެކަމަކު އޭރު ވެސް އެ މަނިކުފާނުގެ ހަރަމްބޫރުން މުހައްމަދު ހުސައިނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވައިވަނީ، އެހެން މީހުންނަށް އިހްތިރާމްކުރުމުގެ ރިވެތި އާދަ އެވެ.

"އޭރު އަޅުގަނޑަކީ ކުޑަކުއްޖެއް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑަކީ ޖޫނިއަރ ކުއްޖަކަށް ވިޔަސް ދެއްވަން ޖެހޭ މަޤާމު ދެއްވިކަން ޝާބާސްކުރެއްވޫ. އަޅުގަނޑަކީ ކުޑަކުއްޖަކަށް ވެފައި ހަމިދަރި ވަރަށް ތަޖުރިބާވެރި ބޭފުޅަކަށް ވީ، އެ މީހަކަށް ދެއްވަން ޖެހޭ މަޤާމު ދެއްވައިގެން ގެންދިޔޭ. އެއީ އަޅުގަނޑު ދުވަހަކު ވެސް ހަނދާން ނައްތާލެވޭނެ ކަމެއް ނޫން." ޢިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދު (ސއހއވ) އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން، އިންޑޯނޭޝަން ކޮމިޝަނަރ، ރުސްމާވު އުސް ޗިރުންޝޯރާ އަދި ހުރުމަދޯރި ސާހިބު، އަބްދުލްއަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ގެންބަރުން ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

"ހަމީދުގެ ހިދުމަތުގެ އަގުހުރި ހަރަކާތްތެރިވުމާ ވާހަކަ ތާރީހަށް

ސަމީރު ބުނީ ފުރަތަމަ ދުވަހު ކުރުނަގައި ފެށުމުން.

އުކާނި އެއް ހިދުމަތެއް ނޫނޭ މި ޒަމާނަށް ގެއްލިގެން ދިޔައީ

މިކަހަލަ އިޚްތިޔާރެއް ނެތޭ ގުޅައި ނުހިމޭނޭ އެއް ދުވަހުން.

ސިޔާސީ ނަޒަރަކުން ބެއްލަސް އޭ އެއް ވަނަ ދުރަގައްސިކަނާ

މިހާރުކު ސާއިރީއްކަމުގައި ދެވަނަ ތަރިއެއް ނަމާ އުފުލުން.

ގުޅުންތެރިކަން... އުޅުންތެރިކަން... ސުލްޙާ މާތްވި އަހުލާޤާ

ދުރުން ސިފަކުރި ދިނުން އުނގަޅާ ތަޢާ ފުރިހަމަކަމުގެ ލިބުމުން.

ވަޔަން ޒަމާނީ އެ މަތިކަމުގައި ތަރައްޤީ، ބަރުވަތާނުގެ ފާސް

ވަޔަން ވަޔަ ވާހިކަތުން ނަމް ގެނާ "ކުރިރޮކުގެ" ލިބުމުން.

އިތާރި! ދުނިޔަވާ، މަރުޙޫމް ހަމީދުގެ މާތް ފުރާނަޔަށް

ދިރައި ނުގެދާން ނިޢުމަތްތައް، އާއާ މަތިވެރި ސުވަރުގެތަކުން."

އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓްރީގެ ސްޓާފް މިނިސްޓަރު ޖޭ. އަބްދުالله ނަޖީބު

ވިދާޅުވެފައި ވާ އެވެ.

"ޙަމީދު އެޑިއުކޭޝަން މިނިސްޓަރުގެ މަޤާމުގައި ހުންނެވި އިރު، ރާއްޖޭގެ ސްކޫލުތަކުގައި ކީރިތި ޤުރުއާނާއި އިސްލާމީ ތަޢުލީމު އުނގަންނަވައިދެއްވުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތް ކުރެއްވި. އަދި ދަރިވަރުންގެ ޢަޤީދާ ވަރުގަދަކުރެއްވުމަށް ކުރެއްވި މަސައްކަތްތަކަކީ މިއަދާ ހަމައަށްވެސް ސްކޫލުތަކުން ފާހަގަ ކުރާ ކަމެއް."

"ރާއްޖެއަށް މިހާބޮޑު ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވާފައިވާ، ޢިލްމީ ބޭފުޅަކު އަވަހާރަ ވުމަކީ ތަޢުލީމީ ދާއިރާއަށް ވެސް އަދި މުޅި ޤައުމަށް ވެސް ގެއްލުން ވަރަށް ބޮޑު ހިތާމައެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެ މަނިކުފާނު ކުރެއްވި މަސައްކަތްތަކުގެ އަގު ވަޒަން ކުރަން."

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު ނިހާން، ހަސަން އަވަދު ރާއްޖޭގެ ހަރީސް ކަމުގައި އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ޙަމީދު (ރަޙިމަހުﷲ) ހުންނެވިއިރު، އެ ޒަމާނުގެ ފަރާތުން އެކިއެކި މުއައްސަސާތަކުގައި ތަޢުލީމުދެއްވި ފުރުޞަތު ކޯސްތަކާއި ދެއްވިއެވެ. ޢިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު ނިހާން ވިދާޅުވެފައި ވެއެވެ.

"ފުޓުސަލު ހަދާ ތަނަށް ބަލާބަލަން ވަޑައިގެން، ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދަންވީ ގޮތް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އޯރު ވެސް (ޢަބްދުﷲ ހަމީދު) ވިދާޅުވެދެއްވާން. ވަރަށް ގާތުން، ވަރަށް ހުރުމަތްތެރިކަމާ އެކު އެކަންކަން ބެއްލެވި."

އަބްދުލް ނިޒާމް ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި، ހަމައެކަނި އެމަސައްކަތަށް ބަލައިލިއަސް އަލިމަރުޖާނު ޑޮނަރަބެލި އަލިއެސްޓޮބުދު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ނިޔަލި) އަކީ، ކަންކަން ވަރަށް ގާތުން ބައްލަވައި އިރުޝާދު ދެއްވި މުރުޝިދެކެވެ.

ހަވީރު ނޫނުގެ ޗުވާން މަޝްހޫރު މޮޑެލް ލީޑަރޝިޕާ އަލްއުސްތާޛު އަބްދުލް ހަމީދުން ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި އެ މަނިކުފާނަކީ، ވަރަށް ރިވެތިކޮށް، މައްޗިވެރި ބަހުން ތިރިކަން ވާހަކަދައްކަވާ ބޭފުޅެކެވެ. ދައްކަވާ ވާހަކަތައް ވަރަށް ސާފުކޮށެވެ. އަޚުލާޤާއި މަސައްކަތު ވަރަށް ފުރިހަމަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ބަހަށް ވަރަށް އިސްކަން ދެއްވި ބޭފުޅެކެވެ. ދިވެހި ބަހާ ބެހޭ ގޮތުން ލިޔުއްވުންތަކަށް ލިޔުއްވި އެވެ. ބަހުގެ މުއައްސަސާ ކަމަކާއި ދިވެހި ބަސް ކުރިއަރުވުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ހިތްވަރު ދެއްވި އެވެ. އެކި ކަންކަމުގައި ދިވެހި ބަސް އިސްކުރެއްވި އެވެ. ދައުލަތާ ވާހަކަދެއްކެވުމުގައި، ދިވެހި ދިރިއުޅުއްވާކަން ރައްޔިތުންނަށް ހިތްވަރު ދެއްވަމުން ގެންދިޔަ އެވެ. ދިވެހި އާދަކާދަތަކާއި ހުރުމަތްތެރިކަން ހިމަނަން ނަސޭހަތް ދެއްވަމުން ގެންދިޔަ އެވެ.... އަދިވެސް އޭނާ ދިއްލާފައި ވެ އެވެ.

"މިހާރުގެ ގިނަ ޒުވާނުންނަށް ބަރީދުގެ އެ ޚިދުމަތްތަކެއް ނޭނގޭނެ އެވެ. އެކަމަކު 1964 ގައި ނާސިރު ފެންޑިވި އެއާޕޯޓް ހެދުމުގެ މަސައްކަތަކީ ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި ވެސް ފެނުނު ރައްޔިތުން އެކުވެގެން ކުރި އެންމެ ބޮޑު އެއް މަސައްކަތެކެވެ. ދިވެހިން، އަތުން ގާ ނަގައި، ބިންގަނޑު ކޮށް، އެއްވަރުކުރުމުގެ އެ ހުރިހާ ބުރަ މަސައްކަތްތަކެއް، ޔައުމީ ޢުޖޫރުން ފުރިހަމައިވާ މާބަރުދުކެއްގައި ހިންގި އިރު، އެކަމުގެ އެންމެ އިސް އެއް ހިންގުންތެރިޔަކަށް، ހުޅުލޭގައި ހުންނަވީ ބަރީދެވެ. އެހެންކަމުން އެ މަނިކުފާނުގެ ޤައުމީ ޚިދުމަތް، ފަހުން ރާއްޖޭގެ އިޤްތިސާދުގެ އެންމެ މުހިންމު ބައެއް ވި އެއާޕޯޓާ އެ އޮތީ އެންމެ ގާތުން ގުޅިގެން އެވެ."

ދުއްތެރިންގެ ގެޒެޓުގެ ވެބްސައިޓެއްގައި، އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވި ހަބަރު ޝާއިޢުކުރުމުން "އިބްރާހީމް ހުސައިން މަނިކު" ގެ ނަމުގައި ކޮމެންޓްކުރައްވާފައިވާ ބޭފުޅަކު ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

"ބަރީދަކީ އާދިއްޔާ ސަރުކާރުގައި ދުވަސްކޮޅަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހި މުދައްރިސެވެ. އެދުވަސްކޮޅުގެ ތަޢުލީމަކީ ދަރުސްތަކެއް އެއީ ހިތްފުޅު ހުރި، ދަރިވަރުންގެ ސަމާލުކަމާއި ހިފަހައްޓަވަން އެނގިވަޑައިގަތް

ޤުދުރަތީ މުދައްރިސެއް ކަމުގަ އޮވެ. ކިޔަވައިދިނުމުގެ ދާއިރާގައި މާގިނަ ދުވަހު
އުޅުއްވައިފައި ނުވާތީ، މިއީ މަދު ބަޔަކު ދެނުވީ ނުދަންނަނާނެ ކަމެއް ޗެއްކެކެވެ.
އެކަމަކު ވަރަށް ގިނަ ޢާންމުންނާއި ދިވެހިބަހުގެ ދަރިވަރުންނަށް އޯޑިޔައި
ށަންނަނާން ތަދައިން އައީ ގެންފޮނުއްވިއެވެ. އެއަށް ވުރެ ކުޑަދާނަ ލިޔުންތެރިއެކެވެ.
އަދި އަޅުގަނޑު ދުވަސްވަރުގައި އޮތީ ފަހަކަށް އައިސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުލާހުގައި
އުޅުދުން އިސްކޫ ކިޔަދީނަ ފާރަކަރުއްކިޔުއްޖޭ ވާހަ ވެސް މި އޮވެ. އަޅުގަނޑުގެ
ހަނދާންތައް ފެންނަހަކަން އަރަޑު، އަޑުއެއްޖެހުނަކަމުން ގިރިކަން ފަޑިޔާކަކާ
ހަމަހަރު، ސަރުކާރުގެ ތަޒާތު މަޑޫދުބަހުން ޑޮކްޓަރު ޔުދަރަހުގެޖެހުނު ފެސް ވެ އޮވެ.
ޙަމީދުގެ ފުރާނަފުޅަށް ސުވަރުގޭގެ ދާއިމީ ނިޢުމަތް މިންވަރުކުރައްވާށިއެވެ!"

"އިސްލާމިއްޔާ ހުޅުވުނީ އަބްދުﷲ ޙަމީދުގެ ބުރަ މަސައްކަތްކޮށްގެން" މި
ސްކޫލުގެ ދަރުސްގައި "ވަގުތު" ގައި ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުމަކަށް "ސަލްމާން
ސަޢީދު" ގެ ނަމުގައި ކޮމެންޓެއްކަމަށްވާ ބޭނުމަކު ފިރިގެންފައި ވެއެވެ.

"އަޅުގަ ހައިސްކޫލު ގައި ބެއްލި އުސްތާޛު އާލި، އާދަމް ބާބު އަށްގަސްތަ
އަބްދުﷲ ޙަމީދު ގެ ބޮޑު ގައި ހިންގުން ފުރަތަމަ ބަރާބަރު ކަން ދާރަގަ ކާރު
މިކަމުގައި އެންމެ އިސްކޮށް ސްކޫލުގެ ޕްރިންސިޕަލް އިބްރާހީމް

ނަތީޖާއި ދަރިވަރުންނަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވި ޝަރީފް ރުޝްދީ އަށް ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. ނަތީޖާ ލިބި ދެއްކެވި ރިވެތި ނަމޫނާ ރައްޔިތެއްގެ ސޯކޮށްޕޯޓުގައި ބަލައި ގެންނާނެ ކަމަށް އުއްމީދު ކުރަމެވެ."

ކުރީގެ އިސްލާމިއްޔާ ހިންގެވުމުގައި އިސްކޫލް އުފެއްދި އަދި މިހާރުގެ އައްޑޫ ހައި ސްކޫލްގެ ޖީޓީނެ ބޯޑު އަލްއުސްތާޛު ރުޝްދީ ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

"މީގެ އަހަރުތަކެއް ކުރިން އައްޑޫ ސިޓީގައި ފުރާ ދާއިރާއެއްގައި އިސްލާމީ ތަޢުލީމު ދިރާސާކުރުމުގެ މަސްބަދަލުގައި ހުރިވެސް އިސްލާމިއްޔާ ސްކޫލް ވުޖޫދަށް އައީ ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ ޢަބްދުﷲ ޙަމީދުގެ އަޒުމާއި ޚިދުމަތްތަކުގެ ސަބަބުންނެވެ."

"މަރުޙޫމް ޢަބްދުﷲ ޙަމީދުގެ ފުރާނަފުޅުގަނޑަކީ ރޫޙު ދުޢާކުރަމާ މިވަގުތު ކުރުން އެންމެ މުހިންމު އެއްކަމެވެ."

މިހެން ވިދާޅުވީ، އަލްއުސްތާޛު ރުޝްދީ ވަނީ، އެ ސްކޫލްގެ ދަރިވަރުންނަށް މަރުޙޫމް ޙަމީދުގެ ހަޔާތާ ޚިދުމަތަށް ހަނދާންކޮށްދެއްވައި، އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން އެ ސްކޫލްގެ އެސެމްބްލީގައި ވާހަކަ ދައްކަވަމުން، އެ މަނިކުފާނަށް ސުވަރުގޭގެ ދާއިމީ ނިޢުމަތް މިންވަރުކުރެއްވުން އެދި ދުޢާކުރައްވާފަ

އެވެ. މާތް الله، ސަވާބު ރުޝްދީ ކުރެއްވި ހެޔޮ ދުޢާ އިޖާބަކުރައްވާށި އެވެ!

އާމީން!

ޖާއިޒާގެ ބޫޓުގުން

ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް ޢުސަރަބަޝް އަލްއުސްތާދު ޢަބްދުالله ޙަމީދު އަވަށްޓެރިވިއިރު އެ މަދަރުސާގެ ހަ ފިރިހެން ބޫޓުގުންތައް، ފަސް އަންހެން ބޫޓުގުން ދުނިޔޭގައި އެބަހުރިއެވެ. އަދި ކާފަ ވިދާޅުވާ ބޯވެސް ބޫޓުގުން ވެސް ދުނިޔޭގައި އެބަހުރިއެވެ. އެ މަދަރުސާގެ ތިބިވަޑައިގެންނެވި ހުރިހާ ބޫޓުގުންތަކީ ބައްޕަ ގޮވުން ފުންނާބުއްސާ، ފާމަސީގެ ހުނަރުވެރި ބޫޓުގުންބެހެއްވެ. އެ ބޫޓުގުން ގެންދަވަނީ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެކި ރަށްރަށުގެ ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވަމުންނެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ މަދަރުސާގަ އަޅުގާ މިސާލުގެ ނަމޫނާ ބައްޕާފުޅުގެ ރަނގަޅު ދަރިއެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ޝުކުރުވެރިކަމާއެކު ފާހަގަކުރަމެވެ.

އެ މަދަރުސާގެ ހުރިހައި ބޫޓުގުން ވެސް ތަރުބިއްޔަތުކުރެއްވީ ފައިވެސް، ދެއްމަން އަޅުގަނޑު ބޫޓުގުންތަކެއްގެ ގޮތުގަ އެވެ. އެބޫޓުގުންގެ ނަފްސާގައި އެ މަދަރުސާގެ އިންޓަރެސް ފައިވިސް، ސިޔާ ދިވެހި ދެއްމަން ހިދުމަތްކުރެއްވުމުގެ މަގުވެރި ކުރެވެ.

އެބޭފުޅުންގެ ވަނަވަރުތަކަށް ނަޒަރު ހިންގައިލުމުން މި ހަޤީޤަތް ދުވާލުގެ އަލިކަން ފަދައިން ހާމަވެގެންދެ އެވެ. އާދޭހެވެ. އެ މަސައްކަތުގެ ބޭފުޅުންނަކީ، މިހާރުވެސް ޤައުމަށް އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ ނަމޫނާ ބޭފުޅުންތަކެކެވެ. އެ ބޭފުޅުންނަށްޓަކައި ދިވެހި ޤައުމު ފަޚުރުވެރިވާންޖެހޭ އެވެ.

"އަލްމަރްޙޫމް އޯނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ނރބރވ) އަށް، ބާރަ ބޭފުޅުން ލިބިވަޑައިގެންނެވި އެވެ. އެ މަސައްކަތުގެ ދަރިދަރިކަލުންގެ ތެރެއިން، އޯނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ހަމްދޫން ހަމީދުކަލޭ، މިނިސްޓަރުކަމާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޝަނަރުކަން ކުރެއްވި ބޭފުޅެކެވެ. އަލްއުސްތާޛު ޝާކިރު ހަމީދު، އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު ހަމީދު، ދެ ގާނޫނީ ވަކީލުންނެވެ. އަލްއުސްތާޛު ހުސައިން ހަމީދު، ސަރުކާރުގެ ދާއިރާގެ ވަޒީފާތަކުގައެވެ. އަލްއުސްތާޛު ސައްޔިދުން ހަމީދު، ކުޑަގަމަނަ ދުސޫދީވަރުކަމެވެ. އަދި ހިދުމަތް ރަޙިބުސް ކަސްތަކުގެ ސަޤާފަތީ ޖުމްހޫރު ޖާމިޢާ އެވެ. ޤ.ތ. ހާރާ ހަމީދުބަލާ، ތި އަހަރު ޖާނާ މިނިސްޓަރު ސަބަބު މިނިސްޓަރުވާ." މިޔޭ، އާނާމު ގޯތިއަގައި މިޖިބުރުންނާށް ގޯތި ހިއްވޯނަވާ މިންވަރުވެއެވެ. ހަމައިތަކާރުން، މި ބޭފުޅުންގެ ޚިދުމަތުގެ ސިފަތަކުގެ މިންވަރު މިއަދުވެސް ވާ ދަރަ. ފިލިސޭގައި މި ނަހަރުވަޅުތަކުގައި، ވަރަށް ޢަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ބޭފުޅުންނާބޭ އިތުރު ވަޒީފާތެވެ.

1. ރަމްޒޫން ރަމީޒު

އޮނަރަބަލް އަލްފާޟިލް ރަމްޒޫން ރަމީޒަކީ، އެ މަނިކުފާނުގެ އިސްމު ތަޢާރަފުކުރަން މި ޖީލުގެ އެއްވެސް ދިވެއްސަކު ބޭނުންވާނެ ބޭފުޅެއް ނޫނެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ޤައުމީ ޚިދުމަތްތަކާއި، މި ޤައުމުގައި ފުރަތަން ޒަމާނީ ޑިމޮކްރަސީ ތަޢާރަފުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކެވެ. މި ޤައުމު ތަރައްޤީކުރުމާއި އާރާސްތުކުރުމުގައި އެ މަނިކުފާނު އަދާކުރައްވާފައިވާ ދައުރު ވަރަށްވެސް ބޮޑެވެ. ޤައުމީ ތަރައްޤީގެ ޕްލޭންތަކާއި، ސަރަހައްދީ ތަރައްޤީ އާއި، އާބާދީ އެއްކުރުމުގެ ޕޮލިސީތަކާއި، ހުޅުމާލޭ މަޝްރޫޢުގެ ފުރަތަމަ ބަނދަރުތަކާއިވެސް، އެ މަނިކުފާނުގެ ބުރަ މަސައްކަތްތެރިކަމާއި، ޙިކުމަތްތެރި ވިސްނުންތޫނުކަމެވެ. މީގެ އިތުރުން ތަފާތު ދައުރުތަކުގައި ވަޒީރެއްގެ ކުރިއަށްދިޔައީ އެ މަނިކުފާނުގެ ހިއްސާ ވަރަށްވެސް ބޮޑެވެ.

ތިރީގައި މިވަނީ، އެ މަނިކުފާނު ކުރައްވާފައިވާ ބައެއް މަސައްކަތްތަކެވެ.

ބަސްކޮމިޓީގެ މެމްބަރުކަން.

ބަސްކޮމިޓީގެ ފަންނީ ކޮމިޓީގެ މެމްބަރުކަން.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިސްދޫކަޅައިދޫ ދާއިރާގެ މެމްބަރުކަން (2014-2009).

އުނގޫފާރުގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުކަން (2008-2004).

މިނިސްޓަރ އޮފް ޕްލޭނިންގް އެންޑް ނޭޝަނަލް ޑިވެލޮޕްމަންޓް (2008-2003).

ޤައުމީ ޓަރަސްޓީގެ ޗެއަރމަންކަމް އުޅުއްވައިދެއްވުން (1 އިން 7 އަށް).

ސަރަޙައްދީ ޓަރަސްޓީއާއި އާބާދީ އެއްބަސްވުމުން ތައާރަފުކުރުމުގެ އިސް ވޯސްޓިރިއުއް.

1994 ގައި ހުޅުމާލެ މަޝްރޫޢު ފުރުމާލުކުރުމުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި.

2020 ގެ ބަޖެޓްވަރު އުފައްދަވާފައިވާ މަސައްކަތް ރާއްވަވައި ހިންގެވި.

ސުނާމީއަށްފަހު ޤައުމު އާރާސްތުކުރުމުގެ މަޝްރޫޢު ހިންގެވި.

މަދްރަސަތުލް އަމީނު އަހްމަދުގެ ޕްރިންސިޕަލް (2011-1992).

ހެންވޭރު އަވަށު ކޮމިޓީގެ ނައިބު ރައީސް (2008-1992).

ގަޑުނަސް ބަރާނާގެ ޕްރޮފެސަރ.

1980 ގައި މީނާޒް ދާއިރާގެ ބޮޑުބެރު ގްރޫޕް އުފެއްދެވި.

1990 ގައި އަމީރު އަހްމަދުގައި ބޮޑުބެރު ތައާރަފު ކުރެއްވި.

"ފަރަން" އެން.ޖީ.އޯ (2005-1988) އުފެއްދެވި.

މި ކަންކަމުގެ އިތުރުން، ޢަރަބިއްޔާ އެކްލާސިފް ބަދަލުން ބަޝީރަށާ، އަމިއްލަކޮށް ރާގު އެކަށްދަރާ ކުރެދާނަ މުސްލިމާކުރާތީ. ދެއްމި ކަލަމަކާއި، ސޫރަތުލްމަކުގެ ކަލަމަށް ހުށަހަޅުއްވަމުގައި ފުންނާބުއްސެ ޝާއިރުކުރާތީ. އެ މަނިކުފާން ވަނީ، ޖެހޯޝިރުކުރުމުގެ ޙިނގުން ހިތްވަރުދިނުމުގެ ދެއްމި އިނާމު ޑާކްޓަރުކަތްވާފަ އެވެ. ބައްޕާފުޅުގެ ފަރާތްޕުޅުން އެ މަނިކުފާނަށް، އަދަބުއްޤާރުގެ އެހެއެހި ފަސްނުމަކާއި، ހުނަރުމަތް، ވަރަށް މަތީ ދަރަޖައަކަށް ތަޢުލީމްދެއްވުމުގެ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިގެންނެވީ ފާހަގަކުރެވޭ ވާހަކައެކެވެ. އެ މަނިކުފާނަށް، ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާގެ ބަސްކޮމިޓީގައި މެމްބަރު ހުންނެވި ހަމައެކަނި ގަލަބަރުކަން ވެސް ފާހަގަކޮށްލާނީ ފަދައިން އެވެ.

2. ބަނާން ބަޝީރު

އެމްޕީސީގެ ބަނާން ބަޝީރަށް، ޢުމުރުގެ ފަހު ގަ ފެށިގެން، ގެންގުޅުއްވި ހަރަކާތްތައް ފަންޑުން ޚާރިޖުން މިނިސްޓްރީގައި މަސައްކަތްކުރައްވަމުން ކުރަމާފޮނުއްވާ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ބައްޕާފުޅުގެ އެކަން ޤާނޫނީ ގޮތުން ހިންގަވައިދިން ދެއްމި ދަރަޖައެއްގެ ވަކީލެއް. ފަސޭހަ ހުނަރުތަކާއި ޖެހިފައިވާގޮތުން ތަޢުލީމު ލިބުނު ނަމަވެސް، ކުރަމުއްވާ ކަމެއްގައި އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރެއްވި ކަމަށް ހަމަކަމެއް ނުހުންނަ ބަޝީރުމަނިކު ކުރުގެ ރަށުގައި ސިފަވެ ވިދާޅުވީ. ހުރިހާ ކަމެއްގައި ތިބި މަކުމާރު ހިތްވަރު ތައުރީފުކުރެވޭ ކަމެއް ކުރެއްވިއެވެ.

ދެރަނަމަސް، ހަމަޖެ މައިދާނުގެ މަދުރަ އެވެ! އާދޭހެވެ. ވަރުތަކި ގެވި އަނބުތަކުގެ ދިރުގެތަކާގެ އެވެ! އާގެވިރެކާއި، ކުރުނުން ޒުރިގެނާވާ ރާމަސީރު މަސްމަހެއްގެ މަޑުވަރި މަޒާޤުގެ އެވެ!

3. ޑރ. ހާލާ ހަމީދު

ޑރ. ހާލާ ހަމީދު ފާހަގަކުރެވޭ، ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން އަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ އިނގިރޭސި ސްޕީޗްރައިޓަރ ލިޔުއްވި ކުޅަދާނަ ލިޔުންތެރިއެއްގެ ގޮތުގަ އެވެ. އެކަމުގައި ޑރ. ހާލާ ވަނީ، ފާހަގަކުރުވަނާފައެވެ ފަރަ ދުނިޔެ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވާފައެއް ކުރައްވާފަ އެވެ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުގައި، 1989 އިން 2008 އަށް، ޑރ. ހާލާ ހަމީދު މަސައްކަތްކޮށްދެއްވިއްކުރައްވި އެވެ. އެ ކަމަށް ބަލާހުރެ ގޮތުން، ހާބިބަ ސިޔާސަތުގެ މަސައްކަތެވެ. އަދި އެ ދުވަސްވަރު، ރައީސް މައުމޫން، ސަރަހައްދީ އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ މަޖިލިސްތަކުގައި ބައިވެރިވެ ވަޑައިގެންނެވުމުގަ ތަކާއި ދެކެލަވި ޤައުމުތަކަށް ކުރައްވި ދަތުރުފުޅުތަކުގައި ޑރ. ހާލާ ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި އެވެ.

އެ ކަމަށް ފުރުއްވި މަޤާމުތަކުގެ ތެރޭގައި:

ޗީފް އިންގްލިޝް ސްޕީޗް ރައިޓަރުކަމާއި،

އެ ކޮމިޓީގެ ނާއިބު ރައީސްކަމާއި،

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ ލޯ އެންޑް ޖެންޑަރ ކަން ހިފެން އެވެ.

މިގޮތު ފުރުއްވާ މަގާމަށް ފޮރިން މިނިސްޓްރީގެ އެޑިޝަނަލް ސެކްރެޓަރީގެ މަގާމުވެ.

މިގޮތު، ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީ އަށް ވެސް ޑރ. ހާލާ ހަމީދު ގެންދަވަނީ ފުރުސަތު މަސައްކަތްކޮށްދެއްވަމުންދިޔަކަށް ކޮންޓްރިބިއުޓްކުރެއްވީ. އާދޭހެވެ. މި ސަރުކާރުގެ ފުރިޔުސްޓޭގައި އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުމުގައި ވުޒާރާ ވައްދުގެ ފުރުސަތު މަސައްކަތްކޮށްދީ، މިހާތަނަށް ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވަނީ، ޑރ. ހާލާގެ ބޭއްލެވުމުގެ ދަށުންނެވެ.

ޑރ. ހާލާ ހަމީދު ޕީއެޗްޑީ ހާސިލްކުރެއްވީ، އިނގިރޭސިވިލާތުގައި، ޖެންޑަރ އެންޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ފީލްޑުންނެވެ.

4. އަލްމުސްތަފާ ޝާހީން ހަމީދު

އަލްމުސްތަފާ ޝާހީން ހަމީދަކީ، ގިނަ ބަޔަކާއިގެ ދުލުން ހެޔޮ ބަސްމަގާއި ޝައުރު ފިޔަވަޅައިގަންނަވާ ބޯދުޅެއްކަން ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފަ އެވެ. މަޑުމައިތިރިކަމާއި،

ހުރިހާ ގުރޭވްސްގައި، ހާޝިމޮޓޯ، މުއްސަނދިކޮށް، ބަރީގަރުން ސްކްލެރޯސިސްއާއި ދިގު ގައި، ލީވަރު، ސޯރިން ބަލިތަކު ދަސްކަ އެވެ.

އޮޓޯއިމިއުން ސޯރިން ބަލިތަކީ، ބޮޑީސްޓެބް އަށް ޚާ ގެ ތަރަތަރެއްގެ ވޭނުގޭ ވަރިކަކެވެ. އޮކްސިޖަން ސެލްބަރަކާތް ގެ މުއައްސިސާގެ އިތުރުން އެތަކުގެ ހެޕް ފަށް ދަ އެވެ.

އޮޓޯއިމިއުން ސޯރިން ބަލިތަކީ، ކެރިގެ ބަހައްޓުމުގެ ހާލަތު މަޖީދީގެ ރ. އަހަރުގެ ގެއްލުމެވެ. އަދި އެ މަޖީދީގެ ނަތީޖާ ބަލިސްކަން ފަސް ކުރުއްވި އެވެ.

5. ޖާސިން ބަލިތަކު

އަލްޖާސިލު ޖާސިން ބަލިތަކީ، ދިމާވި ތެރެޔުގައި އުޅުދުން އެނގެ މަސްދޫރު، އެނގެ ޗޫޗު ދު ޗީޗަސްކާރަބަރު ތެރެއިން އެއް ޗީޗަސްކާރަބަރު ކަން ހާހަގަކުރުމަށްޖެހެ އެވެ. އެކާ އަދި، ޗީޗު ނުގުމުގެ ބޮނޑުގަން ދިވެހި ތެރެޔުގެ ދުން އެނގެ ޖުނޫނާބޯއްސެ މާހިރު ކަމަށް ދުނިޔެވެރިކަމަށް ބުރަކަށް ނުލާން އެވެ. އެކާ ވަނީ، ކެރިގެ ބަހައްސޮޗީޖޫލުރިއާކާ އޮޓޯއިމިއުން މަރުހޫން އިބްދާއީ ގަރުދުގެ ބަސްމަ ޗީޗަސްކާރަބަރު ގެ މަޖާލު ޗުބުއްޕާފަ އެވެ. އެކާ ކެރިއްޕާފަވާ އަދި ކެރިއްމަދުން ގެނދަވާ މުހިއްމު މަސައްކަތްތެރިކަމުގެ ތެރޭގައި:

1997 ވަނަ އަހަރު ޕްރޮބެޝަނަލް ގޮލްފް (ޕްރޯ ސްޕޯޓްސް) އުފައްދަވައިދީގެން،

ގިނަ ބަރަދެއްގެ ޗާމްޕިއަންޝިޕް ޕްރޯ ހަފުތާގެ ހަނދުމަތަށް ދަށުވެދައްވާފައި،

މިހާރު ވެސް ޕްރޯޖެކްޓަށް ކޮށްތަށް ހިންގުން ހިމެނެ އެވެ.

އެތެރެސިލް ހާސިލް ހަދީދު ތަޢުލީމު ހާސިލްކުރައްވާފައި ވަނީ، އިނގިރޭސި

ވިލާތުގައި، އާޓް އެންޑް ޑިޒައިންގެ ޑިގްރީއާ.

އެތެރެސިލް ހާސިލް ހަދީދު ވަނީ، ޔޫޖީ ނުވުމުގެ ޑިގްރީ ހިމެނުމުގެ

ޓެސްޓު އިނާމު، 2006 ވަނަ އަހަރު ހާސިލްކުރައްވާފަ އެވެ. ޔޫޖީ ނުވުމުގެ

ޑިގްރީ ފުރަގަސްކޮށްލާ ހަރުދަނާ ފަށްފާށުގެ އިސްދުން، އާދަމަށް،

ޑިޒައިނަށް ފުރަގަސްކޮށްލާ ކުރިއާރަ ހަރުދަނާ ފަށްފާށުކަލެވެ.

6. އަލްމަރްޙޫމާ ޑރ. ފާޠިމާ ހަދީދު

އަލްމަރްޙޫމާ ޑރ. ފާޠިމާ ހަދީދަކީ، ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ އަޚުލާޤީ އަގުހުރި

ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވާފައިވާ ފަރުދި ޚިދުމަތްތެރިއެކެވެ. ސަރުކާރުގެ މަޤާމު

މަތިތަކުގައި ފުރައްވާފައިވާ ކުރިއަށް ހިންގުންތެރިއެކެވެ. އެކަމަ ފުރައްވާފައިވާ

މަތިތަކުގެ ތެރޭގައި:

ފިޝަރީޒް މިނިސްޓަރުގެ ނައިބު ކަމާއި،

އެމްބަސީގެ ކޯއަރޑިނޭޓަރުކަން ކަމާއި،

ކުރީގެ ނާއިބު މަޖިލީހުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ފަންބަދުކަން ހިފުން އެވެ.

ކަންސަލްޓަންޓުގެ އާލާސްކަންފުޅުއްގައި، 2014 ވަނަ އަހަރު އަލުގާތަލިއުރު،

ފުރުއްވަމުން ގެންދިޔު، މިފޮށްގެ ކޯއަރޑިނޭޓަރ ކަމުގެ މަސްވެ.

ޑރ. ފާތިން ހަމީދު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުގައި އަދުހަރި

މަސައްކަތްފުޅުތަކާ ކުރައްވާފައި ވިޔަމަލު، ގިނަގުނަ ހިދުމަތްތަކާ، ފުލާ

ދައިރާއެއްގައި، އެ ކަމަށް ކުރައްވާފައިވާ، ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީގައި ކަން

ފާހަގަކުރަންޖެހެ އެވެ. ޖުލުން އުމުރުފުގައި، އެ ކަމަށް ދިމިއުޅުމުގެ އާލަމަށް

ދަޢުރުކުރުއްވި ކަމު، ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީއާއި، އެ މިނިސްޓަރީން ބަލަހައްޓާ

ދާއިރާތަކަށް ލިބުން ވަރަށް ބޮޑު ހިތްރުކަމާކަވެ.

އަލްމަރްހޫމާ ޑރ. ފާތިން ހަމީދު ފީއަހެޅީ ހާސިލުކުރެއްވި، ނިއުޒީލެންޑްގައި

އިންބިރުވާސަރު ފިޝަރީޒް ޑެސްޓަމަންޓުގެ ޑޮނޭޝަނާ.

މާތް الله، މަރްހޫމާގެ ފުރާނަފުޅަށް ޖަންނަތުލްފިރްދައުސްގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް

މިންވަރުކުރައްވާށި އެވެ! އާމީން.

7. ސަލްވަޑޯރ ބަނދަރު

އަރްޖާސިލް ސަލްވަޑޯރ ބަނދަރަކީ، މިހާރު ހިނގުމަން ރައިބޯސް ކޮމިޝަންގެ ސަރުކާރުބަރީ ޕޯނިޓަރެކް އެވެ. އާންމު އަދި، ކުރިން އެޖެންސީޝަން މިނިސްޓްރީގައި ހުރިމަސްކުރައްވާ ބޭފުޅާ ބޭނުންކޮށް ސަރުކާރުތަކުގައި ބޮޑުސްބޭސްއް ތަރައްޤީ ކުރެވިފައިވާ ފައިސާއިން ދިރުމަށް ބޭނުންކޮށްގެން ކުރައްވާފަ އެވެ. އަދި އިތުރުން އާއްމަކީ، ނަރުހަރުފު ސަރުބަރު ފޮރު އަރުބީސްގެ ޖުރުތުބަރަކަށް ވޭސް ކުރައްވާފައިވާ ބޭފުޅާ.

އަރްޖާސިލް ސަލްވަޑޯރ ބަނދަރު ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ނަމަ، އަދިއްޔަތުގެ ރާގު ހަށްދަވާ ކެހެރަ ފުރަނާބައިސް މުސްލިމުންގެ ގޮތުގެ އެވެ. މިއުޖިކާގެ ރަސްމުން އެއާ ވަނީ، ހިތްވަރުދިނުމުގެ ފައުމީ އިނާމު ބާސިލުކުރައްވާފަ އެވެ. އެއާ ވަނީ، މިއުޖިކާގެ ރަސްމުން އުނގެނިވަޖެހިގެން އަސްބާބުތަކާގެ ސިޔާސީގައި، މިއުޒިކް ކޮމްޕިއުޓަރގެ ދައިރާއިން މާސްބަރުޖ ބާސިލުކުރައްވާފަ އެވެ.

8. ޕައިޓާ ބަނދަރު

އަރްޖާސިލާ ޕައިޓާ ބަނދަރަކީ، ގިނަދުވަސްތަކާއި ވަންދުން ހިނގުމުގެ ބައިކަސްގެ ރަސްމުން މަސައްކަތްތަކުރައްވާފައިވާ ހިތްވަރުދިނުމުގެ ޕޮލިސީއެކެވެ. ފާއިތުވިއަ 20 (ވިހި)

އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާ ވަނީ، ސަވާރީ ނުދުން ދަރަސްތައްދެއްވުމުގައި، ދިރު ރާސްތާއައް ކަށަވަރުކުރެއްވާފަ އެވެ. ހަމަ ސިފަކުރަން ތިބީ ނުފުދޭ ރަނގަޅުން އޭނާގެ ޚިދުމަތްތައް ފާހަގަކޮށްލެވޭ އެވެ.

އަލްފާނިލާ ބައްޔާ ބަލީދަކީ، ސަލަން ހުޅުވުމުގެ އެންމެ ބިސްމިއްލާ ގެ ހިޔުމަން ބިސްމިލާސަލާ ގެންގެނަށް އެވެ. އޭނާ ތަޢުލީމު ބާ ސިޔާސީ ދާއިރާތަކުގައި ވަނީ، ޚާއްސަކޮށް އެންމެ ތަޖުރިބާ ގެންގޮސް ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވާފަ އެވެ.

9. އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ބަލީދު

އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ބަލީދަކީ، އޭނާގެ އިއްޒަތްތެރި ބައްޕާފުޅު، އަލްއުސްތާޛު ޝާހިން ބަލީދު ފަދައިން، ދާއިރާގެ އުމަރުދުވަހުގައިވާ އަހުލުވެރި ތަރުބިއްޔަތުދެއްވިއެވެ. އޭނާއަކީ، ޕްރައިމަރީ ސްކޫލުގެ ގޮސް ސިނާއަތް އެސޯސިއޭޝަން، ފާއުންޑަރ ވެރިފާއެވެ. އޭގެ އިތުރުން އޭނާ ވަނީ، އެބުރި ޚަދަރުގެ ދާއިރާގައި ގިނަ ދުވަހު ކަމަކުރެއްވި ވަނަދުން ނިގަން އަމިއްލަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވާފަ އެވެ.

އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ބަލީދު ފާހަގަކޮށްލެވިފައި ވަނީ، ފާޅުގައި ގޮތުން ބައްޕާ ތަޢުލީމު ދީމާގޮސް މަޝްވަރާ ސަރުކާރުގެ ކޮމިޓީ އެވެ. އޭނާ އަދި، ދިވެހިވާ ޕާރުލިމެންޓުގެ މެމްބަރުކަމުގައި ވެސް ދަރުސް އަދާކުރައްވާފައިވާ ހަރުދަނާ ފާޅުގައި މާލެއެއެވެ.

10. ޑރ. ޝަވްޤާ އަބްދުﷲ ބަލިފުޅު

ޑރ. ޝަވްޤާ އަބްދުﷲ ބަލިފުޅަކީ، ބޮއްކުޅުކަނޑުފުޅިގެ ޒަހަރުގެން ދަމި ބަޔްލިމު ހޮސްޕިޓަލަށް ވަޑައިގަތީ ރުފިކާޑު ޖެހިވަޑައިގެން. އަސާސީ، ސިޓީކާ ޖައިބާރީގެ އިންސްޕެކްޝަނަށް. އާއިލާގެ އެހެން ބޭފުޅުންނާ އެއްވެގަތިން، ފުސްނާބުއްސި ވަނަނަށް. ހަނދުވަރި ކުޅެނަ ބޭބޭބެކުރުގެ ސިކުނޑި.

ޑރ. ޝަވްޤާ މިހާރު ފުރުއްވަވުން ގެންދަވާ މަސްވަރި، ވިލާ ކުޑަކުދީގެ ފުރަތަމަ އަތޮޅު ގެރިން ސްކަޓޫރު ގެ ޓީންގެ މަސްވަށް.

11. ފަސްޓްފުން ބަލިފުޅު

އަލިފާނުގެ ފަސްޓްފުން ބަލިފުޅަކީ، މިހާރު ފައިދާބަކުރު. މާލޭވިލަން ސިވިލްސަރވިސް ގެ ޓީމް ކުރިޖެހުނު. އާއިލާގެ އެހެން ބޭފުޅުންނާ އެއްވެގަތިން ފުސްނާބުއްސި ވަނަނަށް. ހަނދުވަރި ކުޅެނަ ބޭބޭބެކުރުގެ ސިކުނޑި.

12. ޑރ. ޝަވްއާލް ބަލިފުޅު

ޑރ. ޝަވްއާލް ބަލިފުޅު މިހާރު ހުންނަވި، ދުއެންއެފްޖީއާ ގެ (ރިޖިސްޓްރާރަށް ވިސްކޮމް

ގެ) ނަރުސަނަލް ޖުރުމަތުގެ އެކިސަރު ގެ މަސްދުގަ އޮތް. އާނާ ޖީއެމްޓީ

ހޮސްޕިޓަލަށް ވަޑައިގަތީ، ސޮއިސަރު އެއްކޮ ޖުލިސް ރިސްކާ ގެ ބޮޑުވެރިންނަށް.

ނަންގަނެވިދިޔައީ، ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އުސްތާޛު އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަރީދަށް ދިރިވަޑައިގެންނެވި ބޭފުޅުންގެ ވަނަވަރުތަކުން ވަރަށް ކުޑަ މިންވަރެކެވެ. ފަންނީ ގޮތުން އެ ބޭފުޅުން މަޝްހޫރުވެ ވަޑައިގެންފައިވަނީ، ބޮޑުބެރުޖެހުމުގެ ރޮނގުން ފުންނާބުއުސް ފަންނާނުންނަކަށް ގެ ގޮތުގަ އެވެ. އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި، ބޮޑުބެރުޖެހުމަކީ، ޢާއިލީ ކަމެކެވެ. އުނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން، ބޮޑުބެރު ޖެހުމުގެ ފަންނު އުނގެނިގަތުމަވެސް، ތާރަޖެހުމުގެ ފަންނުގެ ތަރައްޤީއަށް، ތާރަޖެހުމުގެ ފަންނަށް، ޢަރަބި އިސްލާމީ ސަގާފަތުގައި ތަރައްޤީވެ ކުރިއަރަމުންދިޔަ މުސްލިމުންގެ މަޤްބޫލު ފަންނުތަކުގެ ތެރެއިން ފަންނެކެވެ.

ތެރޭގައި މިވެސް، މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ބަރީދުގެ ބޭފުޅުންނާބެހޭ ގޮތުން ލިޔުއްވިދިޔަ މަޢުލޫމާތަށް ނަޒަރު ހިންގުމަށްފަހު، އޭގައިވާ މުހިންމު ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ލިޔެފައިވާ ކުރު ޚުލާޞާއެކެވެ.

ބޮޑުބެރުޖެހުމުގެ ފަންނަކީ، އެބޭފުޅުންގެ ޢާއިލީ ކަމެކެވެ.

1983 ހިސާބުން ފެށިގެން އެ ބޭފުޅުން ވަނީ، ސަޢޫދީ ޢަރަބިއްޔާއަށް ދިރުއްވުމުގެ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވާފަ އެވެ.

- މަދްރަސީ ހަޔާތުގައި (ސްކޫލް ދައުރުގައި) 8 ބޮޑުވަރު ބޮންޑޭ ޗީޒޭރަކަން ކުރެއްވި އެވެ.
- 3 ބޮޑުވަރަކަށް ހިތްވަރުދިނުމުގެ ކޮއްޕީ އިނާމު ލިބިވަޑައިގެންފައި ވެ އެވެ. (އެއީ، ހަމްދޫން ހަމީދާއި، ޔާސީން ހަމީދާއި، ޝަމްޢޫން ހަމީދުއެވެ.)
- 3 ޓަންޓަން ބޮޑުވަރު، ޕްރިފެކްޓް ހާސިލުކުރައްވާފައި ވެ އެވެ. (އެއީ، ހާލާ ހަމީދާއި، ޝާހިން ހަމީދާއި، ޝަޢުރާ އަބްދުﷲ ހަމީދުއެވެ.)
- 1 ބޮޑުވަރު ފުޓްސަލްގެ ޓީމުގެން ބައިވެރިވެ ހާސިލުކުރައްވައި، ފުޓްސަލް ޗެމްޕިއަން ވެވަޑައިގެންފައި ވެ އެވެ. (އެއީ، ޝަމްއާ ހަމީދުއެވެ.)
- 2 ބޮޑުވަރު ނެޓުބޯލް ޓީމުގެން ބައިވެރިވެ ހާސިލުކުރައްވައި، ނެޓުބޯލް ޗެމްޕިއަން ވެވަޑައިގެންފައި ވެ އެވެ. (އެއީ، ސާރާ ހަމީދާއި، މަރްޔަމް ހަމީދުއެވެ.)
- 1 ބޮޑުވަރު، ކްރިކެޓް ... ގެ ޓީމުގެން ބައިވެރިވެ ހާސިލުކުރައްވައި، ... ޗެމްޕިއަން ވެވަޑައިގެންފައި ވެ އެވެ. (އެއީ، ޔާސީން ހަމީދުއެވެ.)
- 1 ބޮޑުވަރު، މަލްޑިވްސް ބީޗް ... ގެ ޓީމުގެން ބައިވެރިވެ ހާސިލުކުރައްވައި، ... ޗެމްޕިއަން ވެވަޑައިގެންފައި ވެ އެވެ. (އެއީ، ... ހަމީދުއެވެ.)

- 3 ބޭފުޅަކު، އެންމެ ފަހުގެ ރައްޔިތުންގެ ހާއްސަ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުކަން ކުރައްވާފައި ވެ އެވެ. (އެއީ، ހަމްދޫން ހަމީދާއި، ޝާހިން ހަމީދާއި، ފާޒިން ހަމީދެވެ.)

ޗިޓެވިދިހަ ތޮރުވަތްމަކަން ވެސް އެނގޭ ގޮތުގައި، އަލްމަރްހޫމް އުސްތާޛު އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ސޑޑވ) ގެ ބޭފުޅުންނަކީ، މި މަޖުމޫނުގައި އިސްވެ ދެންނެވި ފަދައިން ތަޢުލީމީ ގޮތުން ފުންނާބުއްސެ، ތާމަސިލު ހުނަރުވެރި ބޭފުޅުންތަކެކެވެ. އެ ބޭފުޅުންނަކީ، މިހާރުވެސް ޤައުމަށް އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ ނަމޫނާ ބޭފުޅުންތަކެކެވެ. އެ ބޭފުޅުންނަށްޓަކައި މި ޤައުމު ފަހުރުވެރިވާންޖެހޭކަން ތަކުރާރުކުރަމެވެ.

މާތް ﷲ، މަރްހޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން ދުނިޔޭގައި ތިއްބެވި އެގާރަ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތްފުޅުން މި ޤައުމަށް ޖިބުލުންނާ އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ދަމަހައްޓަވާދި އެވެ! އަދި އެ މަރުހޫމާއި، އެ މަރުހޫމުގެ ލޮބުވެތި އަނބިކަނބަލުންނާއި، އެ މަރުހޫމުގެ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން އަވަހާރަވެފައިވާ ޑރ. ފާޒިން ހަމީދަށް، ޖަންނަތުލް ފިރުދައުސްގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް މިންވަރުކުރައްވާށި އެވެ! އާމީން.

ޚިދުމަތްތެރި އަދީބެއް

ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ފެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް ޢޯސަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ބަލީދަކީ، މޯދު ލިޔުންތެރިއެކެވެ. ކުރެގޭނަ ވާހަކަދެއްކުންތެރިއެކެވެ. ނިވަދުގައި ހުންނަވި ގެންވެރިއެކެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި އަދަބީ ދުލުޝަނަން އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވާފައިވާ ޚިދުމަތްތެރި އަދީބެކެވެ.

އެ މަނިކުފާނު ވަނީ، ތަފާތު ނޫސް މަޖައްލާތަކަށް ގިނަ ލިޔުންތަކެއް ލިޔުއްވާފަ އެވެ. އަދި އެތައް ލިޔުންތަކެއް ދިވެހި ބަހަށް ތަރުޖަމާ ކުރައްވާފަ އެވެ. ރާއްޖޭގައި ނުކުތް ގިނަ ނޫސް މަޖައްލާތަކަށް އެ މަނިކުފާނު ލިޔުއްވި ލިޔުންތައް، އެ ނޫސްމަޖައްލާތަކުގައި ޝާއިޢުކުރެވިފައި ވެ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ލިޔުއްވުންތައް ފެންނަން ފަށާފައިވަނީ، 1954 އާ ހިސާބުންނެވެ.

އެ މަނިކުފާނު ލިޔުއްވާފައިވާ ނޫސް މަޖައްލާތަކުގެތެރޭގައި މިދަންނަވާ ނޫސް މަޖައްލާތައް ހިމެނެ އެވެ.

1. ސަރުކާރުގެ ހަބަރު

2. ވިޔަފާރިމިއަދު

3. ނާރުސް

4. އަމާޖު

5. ހަވީރު

6. އިލްމީ ޚާއިވަރު

7. ހުވަނދު

8. ތަބްބޫރަ

ނަސްރަށްވިދިޔަ ނޫސް މަޖައްލާތަކުގެ ތެރެއިން މަޖީދިއްޔާ މުސްކުޅި ދަރިވަރުންގެ ޖަމްޢިއްޔާއިން ނެރުއްވި "އިލްމީ ޚާއިވަރު" މަޖައްލާ އާއި، ދިވެހިބަހާއި ތަރިހަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޒުވާނީ މަޖިލީހުން ނެރުއްވި "ތަބްބޫރަ" މަޖައްލާ އާއި ދިވެހި ނާދީގެ ފަރާތުން ނެރުއްވި "ހުވަނދު" މަޖައްލާގެ މުބާރާތްތަކުން ވެސް އެ މަނިކުފާނު ވަނީ ކުރައްވާފަ އެވެ.

އެ މަނިކުފާނު ލިޔުއްވާފައިވަނީ ހަމައެކަނި މަތީގައި ބަޔާންކުރެވުނު ނޫސް މަޖައްލާތަކަށް ނޫންނަކަށް މީދާނުގައި ފާހަގަކޮށްލެވޭނެ އެވެ. އާދޭހެވެ. ރާއްޖޭގައި ނުކުމެފައިވާ ތަފާތު ނޫސް މަޖައްލާތައް ވަނީ އެ މަނިކުފާނުގެ އެޖާ ލިޔުއްވުންތަކުން ފުރިފުރައިލައްވާފަ އެވެ.

އެ މަނިކުފާނު ވަނީ، އަދަބީ ޖަމްޢިއްޔާއެއް އުފެއްދަވައިގެން ދިވެހި ބަހާއި އަދަބިއްޔާތު ތަރައްޤީކުރައްވަން މަސައްކަތްފުޅުކުރައްވާފަ އެވެ. އެ ޖަމްޢިއްޔާއަކީ، "ދިނިވަން އައްސޭރި" ޖަމްޢިއްޔާ އެވެ. އެ މަނިކުފާނު ފުރުއްވާފައިވާ މަޤާމުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް މަޤާމުތަކުގައި ވެސް ވަނީ ހަމަ އެމަސައްކަތްފުޅުގެ އިންތިހާ ދަރަޖައަށް ކުރައްވާފަ އެވެ. އެފަދަ މަޤާމުތަކުގެ ތެރޭގައި، ދިވެހިބަހާއި ތަރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަޖިލީހުގެ ރައީސްކަމާއި މަޖީދިއްޔާ މުސްކުޅި ދަރިވަރުންގެ ޖަމްޢިއްޔާގެ ރައީސްކަމާއި ދިވެހި ނާދީގެ ރައީސްކަން ހިމެނެ އެވެ.

ޚިދުމަތްތަކުގެ އަގު ވަޒަންކުރެއްވުން

ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ ޝަރަފުވެރި ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުއްރަޙްމާން އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދުގެ އަދަބީ ޚިދުމަތްތަކަށް ހިމަނައި ކޮންމެހެން ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކެކެވެ. އެހާއެކު، އެ މަނިކުފާނު ވަނީ އުނދުން ރޮނގުރޮނގުން ވެސް ދިވެހި ޤަދަރުކުރުން ގިނަގުނަ ޝަރަފުވެރިކަން ލިބިވަޑައިގެންފަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ޚިދުމަތުގެ އަގު ވަޒަންކުރެއްވުމުގެ ގޮތުން ދިވެހި ދައުލަތުން ވަނީ އެ މަނިކުފާނަށް އިނާމުތައް އަރުވާފަ އެވެ. އޭގެތެރޭގައި މިދެންނެވި އިނާމުތައް ހިމެނެ އެވެ.

1. ދިވެހިބަހަށް ޚިދުމަތްކުރެއްވުމުގެ ޝުކުރުގެ ސަނަދުވެރިކަމުގެ އިނާމު، 1991 ވަނަ އަހަރު އެ މަނިކުފާނަށް ވަނީ އަރުވާފަ އެވެ.

2. ދިވެހިބަހުން ވާހަކަދެއްކުމުގެ ޗާނުގެން ސަރަޓުފިކެޓުގެ އިނާމު، 2000 ވަނަ އަހަރު އެ މަނިކުފާނަށް ވަނީ އަރުވާފަ އެވެ.

3. ރާއްޖޭގެ ރޭޑިއޯފިހާރަޔަށް 50 އަހަރު ފުރުމުގެ މުނާސަބަތުގައި "ރޭޑިއޯފިހާރައިން ދިވެހިބަހުގެ ހިދުމަތުގެ ރަނގަޅުން" ވަނީ އެ މަނިކުފާނަށް އަރުވާފަ އެވެ.

4. ނަންގަނޑުވެރިޔަ އިނާމުތަކުގެ އިތުރުން، މިނިވަން 25 ގެ އާންމު ހިދުމަތުގެ އިނާމާއި ނިޝާން އިއްޒަތްތެރިންގެ ވެރިކަން، ތަރުތީބުން ވަނީ އެ މަނިކުފާނަށް އަރުވާފަ އެވެ.

މިފަދަ ހުރިހާ އިނާމުތަކެއްގެ އިތުރުން ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ހިތްތަކުގައި އެ މަނިކުފާނަށް ދެވިފައިވާ ލޯތްބާއި ޤަދަރަކީ ވެސް ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ ދުލުވުން އިނާމެއް ނޫނެވެ. އެ މަނިކުފާނު ވެވަޑައިގެންފައިވީ، ކޮންމެ ސާއިލަކަށް މަދަދުގާރެއް ކަމުގަ އެވެ. މިހެއްގެ ވަނަވަރާއި ދަރަޖައަށް ބެއްލެވުމެއްނެތި އެ މަނިކުފާނު ވަނީ މަދަދުވެރިކަން ފޯރުކޮށްދެއްވާފަ އެވެ. މި ސަބަބަށްޓަކައި އެ މަނިކުފާނުގެ ހަށި ޖެހުނީ ދިވެހި އުންމަތުގެ މިޒާޖުގެ ހިތްތަކުން ދުވަހަކުވެސް ފުހެވިގެންދާނެ ނުދާނެ އެވެ. އަދި މި ޒާތުގެ ޤަދަރުތެރިކަން އެ މަނިކުފާނުގެ ހަށި ޖެހުނަސް، އަބަދަބަދު ޒިކުރުކުރެވޭނެ ކަމުގައިވާނީ ޙަޤީޤަތެވެ.

އައްޒުއަބޮދު އިސްލާމިއްޔާ

އައްޒުއަބޮދު އިސްލާމިއްޔާ ވުޖޫދަށް އައިސްފައިވަނީ، ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ޢިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް ޝައިޚް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަލީދުގެ ބޮޑަ މަސައްކަތްތަކުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުންނެވެ. އެ ސްކޫލަކީ އަތޮޅުގައި ފުރަތަމަ ހައިސްކޫލް ހިންގަމުން ގެންދިޔަ ތަޢުލީމީ މުއައްސަސާއެކެވެ. އެ ސްކޫލު ގެ އިމާރާތް ވަނީ 2011 ވަނަ އަހަރު ސަރުކާރަށް ނަންގަވާފަ އެވެ. މިހާރު އެ އިމާރާތުގައި ހިންގަވަނީ، އައްޒަ ހައި ސްކޫލެވެ. ޖަމާލުގެ ދުވަސްތަކާއި ބަހައްޓާ އައިސްކޮށްގައި ތިބުމާއި، އެ އިމާރާތް ވުޖޫދަށް އައުމުގައި މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ބަލީދު އަދާކުރެއްވި ދައުރާ މަސައްކަތް ދަށުކަމުން ކުރެވިފައި ތަނަވަސްކަމެއް ނުހުންނާނެ އެވެ.

ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް، އައްޒުއަބޮދު އިސްލާމިއްޔާ އިފްތިތާޙުކޮށްދެއްވީ، 7 ފެބުރުއަރީ 1992 ގަ އެވެ. ބަނޑުހުރުގައި އެ މަނިކުފާނު އައްޒުއަބޮދަށް ވަޑައިގެންނެވީ އެ ސްކޫލް އިފްތިތާޙުކޮށްދެއްވުމަށް ނުންނެވެ. އެކަމަކު، އެދި، ސަރުކާރު ސްކޫލެއް ސްކޫލް ހުރިހާ ކިޔަވައިދިނުމުގެ ޚިދުމަތް އެ މަނިކުފާނު އަޒުއަބޮދު ކުޑަކުދިން ކުރިއަށް ދިޔަ ގޮތް ވާނެއެވެ. އެ ދިޔަގޮތެވެ، އިސްލާމިއްޔާ ސްކޫލް އިފްތިތާޙުކުރެއްވުމުގެ

ވަޑައިގެންދެއްވުމަށް އެ މަނިކުފާނަށް ދެންނެވީ، އަންސާރީބަނީ އަބޫއުސާމާގެ ޢަބްދުﷲ ބަދީރު (ރ.ޢ) ކަމަށް، އެ ސުއާލުގެ މުރައްބީއް ކަމަށާ އަހްސަނުވާ ރުޝްދީ ވިދާޅުވެފައި ވެ އޮވެ.

ސައިދު ރުޝްދީ ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި، އިސްލާމީއްޔާ ސުލޫކު އިމާރާތްކުރުމަށްޓަކައި، އާދަ އައްޔަގައި އިސްކޯލު ތިއްބޮވެ ބޭނުންގެ ފަރާތްތަކުން އެއްވެސް އެރިތަކެކަށް ލިބިފައެއް ނުވެ އޮވެ. އެހެންކަމުން، އެ ސުލޫކު އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފުރިހި، މާތް ﷲ ގެ ވަޙީހުފުޅަށްޓަކައި ބައެއް ރައްޔިތުން ހަރުދާކުރި ފައިސާއިންނެވެ. އެއީ ނިސްބަތުން މަދު ފައިސާކޮށެއް ކަމަށް ސައިދު ވިދާޅުވެފައި ވެ އޮވެ. ސައިދުގެ، އެ ކަންކަން އެންމެ ގާތުން ދެކެވަޑައިގެންފައިވާ ބޭފުޅެކެވެ.

ސައިދު ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި، އިސްލާމީއްޔާ އިމާރާތްކުރާން ގޮތެއް ނުތިބޭފައި އެބޭފުޅުން ތިއްބަވަނިކޮށް، އެކަމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނީ، އަންސަރަބީލާ އަލްއުސްމާދު ޢަބްދުﷲ ބަދީރު (ރ.ޢ) އެވެ. އެކު އެޖަލްސާ މުނިސްޓަރާ ހަވާލުވެވަޑައިގެން ހުންނެވީ އެ މަނިކުފާނެވެ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ ބައިޖުން ލިބޭގޮ، އެ ސުލޫކުން ބޭނުންވާ އެހީތެރި ދެއްވާން ކަމަށް ވިދާޅުވި، ނުހަނު ދިރާސީކަމުގެ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނީ އެވެ.

އިސްލާމިއްޔާ އިމާރާތްކުރުމުގެ އިތުރުން ވެސް، އެ ސަރުކާރުގެ އެހީއާއި ކަންތައްތައް ގެނެސް ބޭއްވުމަށް، އެހީއާއި ކަންކަމަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެއްވާފައިވާކަމަށް ވެސް އައްޝައިޚު މުރުޝިދީ ވިދާޅުވެފައި ވެ އެވެ.

މިގޮތަށް މިގޮތަށް ސަރަޙައްދުތަކުގައި، އައްޑޫއަތޮޅު އިސްލާމިއްޔާ ސަރުކާރުގެ އެހީގައި ދަރިވަރުންނާއި، އައްޑޫ ހައި ސަރުކާރުގެ އެހީގައި ދަރިވަރުން މާތް ﷲ ގެ ރަސޫލާއަށް ޝުކުރު އަދާކުރުމާއެކު، މަރުޙޫމް ޢަބްދުﷲ ބަލީދުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ކަންކަމަށް އެ މަދަރުސާއަށް ވެސް ޝުކުރުވެރިވާންވާނެ ކަމަށް ޝައިޚު މުރުޝިދީ ވިދާޅުވެފައި އެވެ. ޝައިޚު މުރުޝިދީގެ މި ދިރާސާގައި ވިސްނުންތެރިކަމުގެ، އެއްވެސް ހިތްހަމަޖެހުމެއްނެތި ޝުކުރުގެ ޖަޒާއަށް، އާދައިން ހަދިޔާކުރަމެވެ.

ޢިއްޒަތްތެރި އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަލީދު (ރޙމހ) އަމާނާތްތެރިކަމާ ގުޅިގެން، އައްޝައިޚު މުރުޝިދީ ވަނީ، އައްޑޫ ހައި ސަރުކާރުގެ ދަރިވަރުންނަށް އެ މަދަރުސާގެ ހުރި ޚިދުމަތަށް ހަނދާންކޮށްދެއްވާފަ އެވެ. އަދި ޝައިޚު ވަނީ، އެ ސަރުކާރުގެ އުސޫލުތަކާއި ވަޒަނު ދެއްކެވުން، އެ މަދަރުސާއަށް ސަރަޙައްދުގެ ދާއިރާ ނިޒާމަކީ ގެއްލުން އެއް ދާއިރާތަކާއި ވާ އެވެ. މާތް ﷲ، ޝައިޚު މުރުޝިދީގެ ދުޢާ

އިޖާބަކުރައްވައި، މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދަށް ޖަންނަތުލް ފިރްދައުސްގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް މިންވަރުކުރައްވާށި އެވެ! އާމީން.

ހިތްތަކުގައި އިސްލާމީ ޢަޤީދާ އާރާސްތުކުރެއްވުން

ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ދީނީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރެއިން ފާހަގަކޮށްލެވޭ އެންމެ މަތިވެރި އެއް ޚިދުމަތަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަރިވަރުންގެ ހިތްތަކުގައި އިސްލާމީ ޢަޤީދާ އާރާސްތުކުރެއްވުމެވެ. މި ރޮނގުން އެ މަނިކުފާނު ވަނީ، މިންނެތް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވާފަ އެވެ.

އެ މަނިކުފާނު، އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓަރު ކަމުގެ މަޤާމުގައި ހުންނެވިއިރު، ރާއްޖޭގެ ސްކޫލްތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް ޤުރުއާން ކިޔަވައިދިނުމަށްޓަކައި ޚާއްޞަ މަޝްރޫޢެއް ފެށްޓެވީ އެވެ. ރާއްޖޭގެ ކަންކޮޅުތަކުގައި އެ މަޝްރޫޢު ނުހަނު ކާމިޔާބުކަމާއެކު ހިންގެވި އެވެ.

އެ މަނިކުފާނު އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓަރުކަމުގެ މަޤާމުގައި ހުންނެވިއިރު، ސްކޫލްތަކުގައި ޤުރުއާން ކިޔަވައިދިނުމަށް އިސްލާމީ ދަރަޖައަށް ބާރުއެޅުއްވި

އެވެ. ސްކޫލްތަކުގައި ކިޔަވައިދޭނީ ބިދޭސީ ޓީޗަރުންގެ މުޤައްރަރު ކަނޑައަޅުއްވައި، އެ މުޤައްރަރު ކިޔަވައިދޭ ގޮތަށް ވެސް ހަމަޖެއްސެވީ އެވެ.

އެ މަނިކުފާނަށް، ވަގުތީ ހޯއްދަވައިގެން ބިދޭސީ ޓީޗަރުން ކިޔަވައިދިނުމުން މަތީ ދިރުންނެތި ތަރުބިއްޔަތުކަމާ. އެ މަނިކުފާނު، ބިދޭސީ ޓީޗަރުން ދައްކާ އަހަރުތަކުގެ ބޭނުމަށް، ދަރުސް ދިނުމަށް ހާޒިރުވެވޭނެ ގޮތް އެ މަނިކުފާނު ދޫކޮށް ވަޒީފާ ދެއްވުމެއް އުފެދުނީ އެވެ. އަމުރުފުޅު ހޯދުއްވައިގެން ފަހުން އެދޭކަމުން ސިޔާސީ ކަރުދާހެއް އެވެ. އެކަމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، ދަރިވަރުންނާ ކަންކަމުގައި ބިދޭސީ ޓީޗަރުން ކިޔަވައިދީ ކޯސްތަކާއި އިމްތިޙާނުތައް ދިޔަ އެވެ. އެ ކޯސްތަކުން، ތަޢުލީމުގެ މަގުން ބިދޭސީ ޓީޗަރުން ކިޔަވަން ދަރުސްކުރި ކުއްލި ދަރިވަރުންގެ ފެށުމުގައި، ފަރާތުގެ ނިޒާމުގައި ހުންނަ މަދަރުސާ މުދައްރިސް އަދި އެ މަނިކުފާނުކަން ދޭހަކޮށްދެވޭނެ ގޮތެއް އެވެ.

ތާރީޚުގެ ސްކޫލްތަކުގައި ފެށުނު ފަސްޓްމާރު ކުރުތަން ފުރަތަމަ ވެސް އެ މަނިކުފާނެވެ. މިގޮތުން ބޭރުން ތައްޔާރުވުން، ޖީ.ސީ. އޯލެވަލް އަދި މެޓްރިކިއުލޭޝަން ފަދަ ނާމާދު ކުރިން ޖަހާ ފަށަން ދަރިވަރުންނަށް ސްކޫލްތަކުން ބޭނުންވުން ގޮތުގެ ދާއިރާގައި ވެސް، ނާމާދު ކުރާ ތަނެއް ސްކޫލްތަކުގައި ހަދައި، ނާމާދު

ވަގުތުޖެހުމުން ދަރިވަރުން ލަސްވައި ނަގާދުކުރުވަން ފެށުނީ އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓަރަކަށް ހުށަހަޅައިގެން މަރުޙޫމު އަބްދުﷲ ބަލީދު ކަމަށެވެ.

ދަރިވަރުންގެ ހިއްވަރުގައި އިސްލާމީ ޢަޤީދާ އާރާސްތުކުރެއްވުމަށްޓަކައި އެޅުއްވި ހަރުދަނާ އަސާސް ޖިހާވަގަތީ، ދީނީ ދަރުސްތަކާއި، ވަޢުޡު، ޤަސޫރަކާދާއު ސްކޫލްތަކުގައި ދެވޭން އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސެވިއެވެ. އެކަމުގެ ސަބަބުން ދަރިވަރުންނާއި ބެލެނިވެރިންގެ ކިބައިގައި، ދީނީ ހޭލުންތެރިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް އިތުރުވެގެން ދިޔަ އެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަރަބި އިސްލާމީ ތަޢުލީމު ފަތުރުއްވައި ބުއްބުލިވަޔަންގެ މަޖިލިސް ރުއްބު ދަރިވަރުންގެ ހިއްވަރުގައި އަހަރެންނަށްޓަކައި އެ މަނިކުފާނު މަސައްކަތްކުރުއްވާފައި އެވެ. ހަމައެކުދައިން، ދިވެހި މުޖުތަމަޢުގެ އިޖްތިމާޢީ ދާރަސް ވަރުގަދަކުރެއްވުމަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރުއްވާފައި އެވެ.

އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނުން ނެރުއްވި ބާރަށްއެގައި ވިދާޅުވެފައިވަނީ، އެ މަނިކުފާނަކީ، "ދިވެހި ދަރިންގެ އަޒީޒު ވަރުގަދަކަމާ، މުސްލިމް ދިވެހި ޝަރުޢު ބުރުން ބިނާކުރުއްވުމުގައި ސާބިތުކަމާއެކު ދެމިހުންނެވި އިޚްލާސްތެރި މުޢައްލިމެއް" ކަމަށެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމީ

ތަޢުލީމުގެ އުދަރެހަށްއެރި ފަތިހުގެ ތަރި، އަލްއުސްތާޛު އިބްރާހީމް ރަޝީދު މޫސާ ވިދާޅުވެފައިވަނީ، "އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދު، މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ހިންގަވި ކުރު މުއްދަތަކީ، ޚިދުމަތުގެ ގޮތުން ދިގު މުއްދަތެއް" ކަމަށެވެ.

އެ މަނިކުފާނު އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓަރަކަށް ހުންނެވިއިރު، ވަރަށް ގިނައިން ސްކޫލްތަކުގެ އެސެމްބްލީތަކަށް ވަޑައިގެން ދަރިވަރުންނާ މުޙާޟަރާކުރައްވައި ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވި އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ވާހަކަފުޅުތަކުގައި އެންމެ ބޮޑަށް ބާރުއަޅުއްވަމުން ގެންދަވާފައިވަނީ، މާތްވެގެންވާ އިސްލާމް ދީނަށް ހުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތުމަށެވެ. އެއާއެކު، ދަރިވަރުންނަށް ތަރުބިއްޔަތުގެ މުހިއްމުކަން ވިދާޅުވެދެއްވައި، ދަރިވަރުންގެ ހިތްތަކުގައި ޤައުމީ ރޫޙު އުފެއްދެވުމަށް ވެސް މަސައްކަތްޕުޅު ކުރެއްވި އެވެ.

އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނުން ނެރުއްވި ބަޔާނުގައި ވިދާޅުވެފައިވަނީ، އެ މަނިކުފާނު އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓަރުގެ މަޤާމުގައި ހުންނެވިއިރު، "އެންމެ އިސްކަމެއް ދެއްވީ ދަރިވަރުންނަށް ދީނީ ތަޢުލީމު އުނގަންނަވައި ދެއްވުމަށް" ކަމަށެވެ.

އެ މަނިކުފާނު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސްކޫލުތަކުގެ ތަރިވަރުންގެ ހިތްވަރުގައި އިސްލާމީ
ޢަޤީދާ އާރާސްތުކުރުއްވުމުގައިވެސް ކުރައްވާފައިވާ މަސައްކަތްތަކަކީ ބޮޑުކަމެއް،
ދުލިހުންނަނިވި ބަރަކާތްތެރި ކަމުގައި މާތް ﷲ ޖަޒާދެއްވާނީ އެވެ! އަދި އެކަމަނާގެ،
އެ މަނިކުފާނުގެ ފުރާނަފުޅަށް ޖަންނަތުލް ފިރުދައުސްގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތް
މިންވަރުކުރައްވާނީ އެވެ! އާމީން.

ފުރުއްވި މަޤާމުތައް

ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު
ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު، ސަރުކާރަށް ޚިދުމަތްކުރައްވަން ފެށްޓެވީ 28 ދޫ 1952 ގަ
އެވެ. އެއަހަރުގެ ގުދުރަތީގޮތް ނެތި ސަރުކާރުން ބަގާފުޅުކުރުއްވި ކޮމިޓީ
މަސައްކަތުގައި ނުހަނު އިޚްލާސްތެރިކަމާއެކު ކުރައްވަމުން ގެންދިޔަ އެވެ.

އެ މަނިކުފާނު އެންމެ ފުރަތަމަ ފުރުއްވި މަޤާމަކީ، މުވާޞަލާތު އޮފީހުގެ
ކާތިބުކަމުގެ މަޤާމެވެ. އެންމެ ދިގު މުއްދަތެއް ޚިދުމަތްކުރައްވާފައި ވަނީ،
އަތޮޅުތަކާބެހޭ ދާއިރާގަ އެވެ. އެންމެ ފަހުން ފުރުއްވީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ
އޮފީހުގެ ސީނިއަރ މިނިސްޓަރުކަމުގެ މަޤާމެވެ. އެ މަނިކުފާނު ވަނީ، 56
އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަހު، ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި މަޤާމުތައް ފުރުއްވައި، ދިވެހި
ޤައުމަށް ގިނަގިނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވާފަ އެވެ.

ތިރީގައި މިވަނީ އެ މަނިކުފާނު އަދާކުރައްވާފައިވާ މަޤާމުތަކުގެ ލިސްޓެކެވެ. މި ލިސްޓުގައި، އެ މަނިކުފާނު އަދާކުރައްވާފައިވާ މަޤާމެއް ހިމެނިފައި ނުވާކަން އެނގިއްޖެނަމަ، މިކޮޅުގެ ދުވަސަ އިޞްލާހުކުރުގައި އެ މަޤާމް އިތުރުކުރެއްވުން އެވެ.

1. މުވާސަލާތު އޮފީހުގެ ކާތިބުކަން. (28 މެއި 1952 ގައި.)

2. މަޖީދިއްޔާ ސްކޫލުގެ ދިވެހި މުދައްރިސްކަން.

3. ޚާރިޖިއްޔާ އަތޮޅުވެރިކަން. (މި މަޤާމު ފުރުއްވަން ފުރުސަތު ޢުމުރުފުރުން 19 އަހަރުގައި، 1958 ގަ އެވެ.)

4. ހުކުރު ޚުޠުބާ ލިޔުއްވުމުގެ ޒިންމާ އަދާކުރެއްވި ބަޔަކީ. (މި މަޤާމު އަދާކުރައްވާފައިވަނީ، އިސްލާމީ ޝުއޫނުގެ އަރިހުން ޚާއްޞަ މިނިވަންވުމުގެ ކުރިން، 1964 ވަނަ އަހަރު ހުކުރު ޚުޠުބާ ހުށަހެޅު އެވެ.)

5. ވުޒާރަތުލް ދާޚިލިއްޔާގެ ސެކްރެޓަރީ.

6. ވުޒާރަތުލް ދާޚިލިއްޔާގެ ހިންގާ ސެކްރެޓަރީ.

7. ވުޒާރަތުލް ދާޚިލިއްޔާ (ހ)ގެ ނާއިބު ވަޒީރު.

8. މަޖިލިސްއުއްސަވާފުއްޔާގެ ވަޒީރު.

9. އެއަރޕޯޓް އޮފީހުގެ ފެށުން. (11 ނޮވެމްބަރު 1978 ގައި، އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން އަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ ފެށުމަށް ފަހު، މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮމިއުނިކޭޝަން ބަލަހައްޓަވާ މަޤާމުގައި އަބްދުﷲ ރަޝީދު ހުށަ އެއާޕޯޓުގެ އޮފީސް ފެށި އެވެ. ރަޝީދު ފަށްޓަވާ ނަޝީދު ރާއްޖޭގެ އެއަރޕޯޓް ހިންގުމުގެ ދަށުން ހުޅުލެ ކަށިކޮޅު ތަނެއް ހޮވާލެއްވި އެވެ. އެގޮތުން ޓްރާންސްޕޯޓް ސެކްޝަނާއި ފުރުޞަތު ހުށަހެޅި ޕްރޮގްރާމް ތަރައްޤީ ކުރެއްވި އެވެ. އަދި ވަގުތުން ހުޅުލޭ ކަނޑުމަތީ އެއަރޕޯޓުގެ މަސައްކަތް ނިމި ހިނގުމަށް ޓާމިނަލް ހުޅުވައިދިނީ ފަހަރެއް ބޭނުންކުރެވޭ މަގަށް ކަމަށް ވެސް ދަންނަވައިލެވޭ.)

10. ވެލާނާގެ މަޝްވަރާގެ ސެކްރެޓަރީކަން.

11. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލެ އަތޮޅު މެންބަރުކަން. (މި މަޤާމު އަދާކުރެއްވީ ފަހުން އުފެދުނު 22 އަހަރުގެ ތެރެ.)

12. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލޭސިޓީ ދާއިރާގެ މެންބަރުކަން.

13. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރ. އަތޮޅުގެ މެންބަރުކަން.

14. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރުކަން. (ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުކަމުގައި 43 އަހަރު ޚިދުމަތްކުރެއްވި އެވެ.)

15. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ނާއިބު ރައީސްކަމުން. (26 ފެބްރުއަރީ 1982 އިން 14 ފެބްރުއަރީ 1988 އަށް.)

16. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ނާއިބު ރައީސްކަމުން (20 މާޗް 1990 އިން 11 ނޮވެމްބަރ 1993 އަށް.)

17. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސްކަމުން. (14 ފެބްރުއަރީ 1988 އިން 22 ފެބްރުއަރީ 1990 އަށް.)

18. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސްކަމުން. (11 ނޮވެމްބަރ 1993 އިން 13 ސެޕްޓެމްބަރ 2004 އަށް.)

19. ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގެ ރައީސްކަމުން.

20. މިނިސްޓަރ އޮފް ޕްރޮވިންޝަލް އެފެއާޒްގެ ނައިބުކަމުން. (މި މަޤާމު ފުރުއްވަން ފެންނެވީ، ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން އަބްދުލްޤައްޔޫމް، ރާއްޖޭގެ ވެރިކަމާ ހަވާލުވެވަޑައިގަތުމަށްފަހުގަ އެވެ.)

21. މިނިސްޓަރ އޮފް ޕްރޮވިންޝަލް އެފެއާޒް.

22. މިނިސްޓަރ އޮފް އެޓޮލްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން.

23. މިނިސްޓަރ އޮފް އެޖުކޭޝަން.

24. ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒުގެ ރައީސްކަން.

25. ބަސް ކޮމިޓީގެ ރައީސްކަން.

26. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސް ހިންގުމުން.

27. ހުސްވާރު އަވަދު އޮޑިޓަރުގެ ވަޒީފާ.

28. ޒުވާނުންގެ މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުކަން.

29. މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ ކަލްޗަރަލް އެފެއާޒް.

30. ސްޕީޝަލް އެމްބެސެޑަރ ޓު ދަ ޕްރެޒިޑެންޓް.

31. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުގެ ސީނިއަރ މިނިސްޓަރުކަން.

މިނޫން މަޤާމުތައް ވެސް، އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު (ރަޙިމަހުﷲ) ވަނީ ފުރުއްވާފަ އެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ އިސް މަޤާމާއި، ނޫސް މަޖައްލާތަކުގެ އިސް މަޤާމު ވެސް ހިމެނެ އެވެ. އެ މަނިކުފާނު ފުރުއްވި ކޮންމެ މަޤާމެއްގައިވެސް، ނުހަނު އިޚްލާސްތެރިކަމާއެކު މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފުއްދަވާފަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނު ފާހަގަކޮށްލެވޭ އެއްވަރަކާ އެތައް މަޤާމެއް ފުރުއްވި، އަދި ވަޒީރު ކަމުގައިވެސް ހުރިގޮތަށް ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްތެރިއެއްގެ ގޮތުގަ އެވެ.

އަހުލާޤީ ބައެއް ސިފަފުޅުތައް

ނިޝާން އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދީ، ރީތި އަހުލާޤީ ސިފަފުޅުތަކެއް ލިބިވަޑައިގެންފައިވާ ޝަޚްޞިއްޔަތެކެވެ. އެ މަނިކުފާނު އެއްވެސް މީހަކު ބޭއިއްޒަތްކުރުމުގެ ވިސްނުންފުޅެއް ދުވަހަކުވެސް ނުގެންގުޅުއްވަ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ އިޚްލާޞް މިނިސްޓަރުގެ މަޤާމުގައި ޚިދުމަތްކުރެއްވި ދިގު މުއްދަތުގައި، ވަރަށް ގިނައިން ކަންކަން ފަށައިގެން ކުރެއްވުމުގައި ވަގުތުތަކުގައި ދަރުމަތެއް އެވެ. އެއްކަލަމުން، އޭރުގެ އެހެން ވަޒީރުންނާ ހިލާފަށް އެ މަނިކުފާނުގެ އަރިހަށް މެދުރުން ކަންކަމުގައި ބެލި ހިތް އެވެ. ކަންކަމުގައި ހިނގާ ތަންތަން އެ މަނިކުފާނަށް ވަރަށް ގާތުން އެނގިވަޑައިގަންނަވަ އެވެ.

ކަންކަމުގެ އެންމެ އާދައިގެ މިހާ އަސް ފެށި، އެ މަނިކުފާނުގެ އަރިހުގައި ފާހަގަކޮށް ދަންނަވާ ދުވަސްތަކުގައި ޝަރުޢީ ގޮތުގައި ވަނީ ހަމައެކަނި އެހެން ވާއިރު އެވެ. ކަންކަން ފަށައިގެންނާއިރު ފެށި، އަދި މާލޭގައި ހުންނަވާއިރު ފެށި އެ އިންތިޒާމު ދުވަހުވެސް ގޮތުގެ ފަހަރެއް ނުވެ އެވެ. އެ މަނިކުފާނަށް ކަލޭ ރަށްތަކުން ކުރެވޭ ޝަކުވާތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ މީހުން ރިޢާޔަތްކުރެއްވުމުގެ ޖަވާބުދާރީ

ބުރަމަސައްކަތްކޮށްގެން އެކަން ކުރާކަށެއް ނުޖެހެ އެވެ. އެ މަނިކުފާނާ ބައްދަލުކުރައްވައި، ދަންނަވަން ބޭނުންވާ ވާހަކައެއް ދެންނެވެ އެވެ. އެކަން ބެއްލެވުމަށްފަހު، އެ މަނިކުފާނު އަޅުއްވަންޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ފިޔަވަޅެއް އެޅުއްވުމުގައި ލަހެއް ނުކުރައްވަ އެވެ. އެގޮތުގެ މަތިން، ބަނދަރަށް ދިޔާމާ ކަންތައްތައް ގާތުން ބައްލަވައި، ވަގުތުން ހައްލުކޮށްދެއްވުން ގެންދިޔަ އެވެ.

ކޮޓި އަލީ އުމަރު މަނިކު ފިހާރައިގައި "އަޅުގަނޑުގެ ދުވަހު ފޮޓޯ" އެވެ، ކިޔާ ފޮޓޯގައި އިނގިރޭސިން އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު ސިފަކުރައްވާފައިވެސް، ވަރަށް ބަރަކާތްތެރި ޖުވާނެއްގެ ގޮތުގަ އެވެ. އެއަރޕޯޓް ހެދުމުގެ މަސައްކަތުގެ ވެރިއެއްގެ މަޤާމަށް އެ މަނިކުފާނު އިސްކުރެއްވުމުގެ ހުރަހަކުން އިތުރުވެގެން ގެ ބޭފުޅު އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ނާޞިރުގެ އަރިހުގައި ދެންނެވި ކަމަށްވެސް އެ ޚިޔާލުގައި ވީ އެވެ. އެއްވެސް ސަރުކާރުން ނޫނީ ޚިޔާލުގައި އެފަދަ ބޭފުޅަކު ހޯދާ ޢާންމުކޮށް އެ މަނިކުފާނު އިޚްލާޞްތެރިކަމާ ހުރިހާ ކަމެއް ކޮށްދެއްވި ބޭފުޅެކެވެ. އެއްވެސް ކަމެއް މަސައްކަތުން އަދާކުރައްވައި ނިންމަވައިދެއްވާ ބޭފުޅެކޭ އެ މަނިކުފާނު ސިފަކުރެވޭ ގޮތުގަ ދެކެވުނު ހިނގާދިޔަ ކަންކަމަށްވުރެ ބޮޑަށް ހިތަށްއަރާ ވާހަކަ ހިތްފަސޭހަކުރެވޭ އެވެ.

މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދުގެ އަރިހުގައި ތަޢްލީމުންގެ މަޖިލީހުގައި އެކަން ދުވަހެއް ވަންދެން މަސައްކަތް ކުރެއްވި އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޝާކިރު (ސިޔާ ޝާކިރު) ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައި، މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދަކީ، އެހެން މީހުންނަށް ފުރުސަތު ދެއްވި އުސްތާޛެކެވެ. މަޖުމައިރިކަން އިސްލުކުރައްވި ހިކުމަތްތެރި ޝައުޤުވެރިކޮށްދެއްވައެވެ.

އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ނބބވ) ތަޢްލީމުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސްކަމުގެ މަޤާމުގައި ހުންނެވިއިރު، އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޝާކިރު ތަޢްލީމުންގެ މަޖިލީހުގެ ނާއިބު ރައީސްކަމުގެ މަޤާމުގައި ހުންނެވި އެވެ. އެދުވަސްވަރު، ޢާއްމު އާދަކާދައާ ޚިލާފު ކަމެއް، މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ހަމީދު ކުރެއްވި އެވެ. އެއީ، ކުއްލި ގޮތަކަށް މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތު ބެލެހެއްޓެވުން، (ގޮތަނަޖެކަން ތިރަވަރިކަން މިނިސްޓަރު ވަންދެން) ނާއިބު ރައީސާ ހަވާލުކުރެއްވުމެވެ. އެއީ، އެދުވަސްވަރު އާދައިގެ ކަމެއް ނޫނެވެ. އެއީ، ތަޢްލީމުންގެމަޖިލީހުގެ ރައީސުގައި، މަޖިލީހުގެ ރިޔާސް އަންނަވައި އެކަށް ބޮޑުވެގެން މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތު ބެލެހެއްޓެވި ފުރުޞަތަ ލިބުނެވެ.

އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް ގޮތުގައި، މަރްޙޫމް އަބްދުﷲ ޙަމީދު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތު ބެލެހެއްޓެވުން އެހެން ބޭފުޅަކާ ޙަވާލުކުރެއްވީ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުގަ އެވެ. އެ މަޤާމަށް އެހެން ބޭފުޅުން ތަޢާރަފްކުރެއްވުމަށްޓަކަ އެވެ. އެކަން ތަކުރާރުކުރައްވައި، އޭގެ ފަހުން އެހެން ފަހަރަކު ވެސް މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތު ބެލެހެއްޓެވުން ސީދާ ޠާހިރާ ޙަވާލުކުރެއްވި އެވެ. އޭގެ ފަހުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސްކަން، އޮނަރަބަލް އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު ޒާހިރަށް ލިބިވަޑައިގަތެވެ.

ޙަޤީޤަތުގައި، މަރްޙޫމް އަބްދުﷲ ޙަމީދަކީ، އެހެން މީހުންނާ ކަންކަން ޙަވާލުކުރައްވަން ކެރިވަޑައިގަންނަވާ ބިރުވެރިކަމެއްނުލާފައެވެ. އަދި މީހަކާ ކަމެއް ޙަވާލުކުރެއްވުމަށްފަހު، އޭނާގެ ކުރިއެރުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ބަލަހައްޓަވާ ވަޑައިގަންނަވައި އެ މީހަކަށް ދެއްވާ ހިތްވަރު ފޯރުކޮށްދެއްވި އެވެ. އެ މީހަކަށް ފުރުޞަތުދެއްވައިގެން، މަސައްކަތްކުރުމަށް ހިތްވަރުދެއްވައިގެން ޙަރަކާތްތެރިކުރެއްވި އެވެ.

އެ މީހަކަށް ފުރުޞަތު، ފަރުވާ އަދާކުރެއްވުމުގައި ވެސް ފަސޭހަކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ފުރުޞަތު ދެއްވި އެވެ. ކުރިއަށްދިއުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނު ވެސް ހޯދައިދެއްވި އެވެ. ބޭނުންތެރި ވަޒީފާތަކާއި ކުރިއެރުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް ދެއްވި އެވެ.

މިކަމުގެ މިސާލެއްގެ ގޮތުން، އެ މަނިކުފާނު އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން، އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮމިޝަނަރ އަލްހާސިލް ޢަބްދުއްރަޙީމް ޤާސިމް އަބޫބަކުރު ދެއްކި ބަސްދީގަތުމެއްގައި ވިދާޅުވެފައިވާ ވާހަކަފުޅެއް ފަދަ އެވެ.

ޗީފް ދެއްކި ބަސްދީގަތުމެއްގައި އޭނާ ވިދާޅުވެފައިވަނީ، އޭނާ ސްކޫލް ހިންގަވަން އުޅުއްވިއިރު ދިމާވެފައިވާ ހާދިސާއެއްގެ ވާހަކަ އެވެ. އޭނާއާބެހޭ ގޮތުން ބަހަކު ކުރި ރިޕޯޓާ ގުޅިގެން، އޭނާ އެހެން ރަށްރަށުގެ ސްކޫލްތަކަށް ބަދަލުކުރެއްވުމަށް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ބަޔާނު (ނައިބު) ނިންމެވި އެވެ. ނަމަވެސް، ކަމުގެ ޙަޤީޤަތް ބަޔާންކުރައްވައި ދިން ސިޓީފުޅެއް އޭނާ އެ މަނިކުފާނަށް ލިޔުއްވި އެވެ.

އޭނާ ވިދާޅުވި ގޮތުގައި، އެ ސިޓީފުޅު، އެ މަނިކުފާނުގެ އަތުރަން ފޮނުއްވައިދެއްވީ، ވަރަށް ވަގުތު ކުޑަކޮށް ފެނުނު ވަނިކޮށެވެ. އަދި އެ ސިޓީފުޅު އެ މަނިކުފާނުގެ އަސްލުކަން އޭނާއަށް ކަށަވަރުވީ ޙަޤީޤަތާއި އިންސާފުވަނިކޮށެވެ. އޭނަރަސް އެކަށް އެ ސިޓީފުޅު ވިދާޅުވީ، ކަމުގެ ޙަޤީޤަތް އެނގިވަޑައިގަތުމުން، ޤަޑިގެން އަޅި ދޮވަރު އޭނާ އެހެން ރަށެއްގެ ސްކޫލަކަށް ބަދަލުކުރެއްވުން ނިންމަވާފައިވީ އޮތުން ކެންސަލްކުރައްވައި، "ކަނޑު އޮއިވަރު" ހަމަމަގަން ބަދަލުކުރެއްވި އެވެ! އަދި

އެއަށްފަހު، އޭނާއަށް ރަހުމަތްތެރިން "މާލީ" ކިޔާކަން އެނގިވަޑައިގަތުމުން، އޭނާއާމެދު އެ މަނިކުފާނުގެ ހިތްޖެހުނު ހެޔޮކަން ބޭނުންކުރެއްވުމުގެ ގޮތުން އެ ނަމުން މުޅިޖަހުދުކުރައްވަ އެވެ!

މިފަދަ މިފަދަ ހާދިސާތަކުން އެނގޭ ގޮތުގައި، އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ނބބވ) އަކީ، ރިވެތި އަޚްލާޤީ ސިފަފުޅުތައް ފުރިހަމަވެވަޑައިގެންފައިވާ، ހުންދުރު ރޮހާ ބޭފުޅެކެވެ. ވަގުތާއި ހާލަތު ނިޔާކުރާ ގޮތެއްގެ މަތިން އެ މަނިކުފާނަށް ކުރައްވަން ޖެހިވަޑައިގެންނެވި ކޮންމެ ކަމެއް ކުރައްވަ އެވެ. އެހެނަސް އެކަންކަން މުރާޖަޢާކުރައްވައި، އެއިން ކަމެއްގައި "ކުށެއް" އެދިފައިވާނަމަ، އެ ކުށެއް ފިލުވައިލެއްވުމަކީ ވެސް އެ މަނިކުފާނުގެ ރިވެތި އަޚްލާޤީ ސިފަފުޅުތަކުގެ ތެރެއިން މާތް ސިފަފުޅެކެވެ.

ބައެއް މުހިންމު މަޢުލޫމާތު

ތިރީގައި މިވަނީ، އެކިއެކި މަސްދަރުތަކުގައި، ނިޝާން ޢިއްޒުއްދީނުގެ ޢިއްޒަތުގެ ވެރިޔާ، އަލްމަރްޙޫމް އޮނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދާ ބެހޭ ގޮތުން ލިޔެވިފައިވާ ލިޔުންތަކުން ނަގާފައިވާ ބައެއް މުހިންމު މަޢުލޫމާތެވެ. މި މަޢުލޫމާތުގެ މުހިންމު ކަމަށްބަލައި، އެމަނިކުފާނުން މި މަޢުލޫމާތުތައް މި

ނަކަލުކޮށްދެވެނީ ނުކުތާތަކެއްގެ ސިފައިގަ އެވެ. މި ނުކުތާތަކެއް ނަޒަރު ހިންގައިދާއިރު އެ މަނިކުފާނަކީ، ހުރިހާ ގޮތަކުން ވެސް ނުހަނު ހަރުދަނާ ޝަޚްޞިއްޔަތެއްކަން ކަށަވަރުވާ އެވެ.

1. މަރްޙޫމު ޢަބްދުالله ބަދީޢުގެ ބައްޕާ އެކުވެރިން ސިފަކުރައްވާ ގޮތުގައި އެ މަނިކުފާނަކީ ވަރަށް ހައިސް ރައްޖޭ ދުރު އެންމެ މަޤްބޫލު އެއް ޝަޚްޞިއްޔަތެކެވެ.

2. އެ މަނިކުފާނަކީ، ހައިބަތު ވަރުގަދަ ސިޔާސީ ލީޑަރެކެވެ.

3. އެ މަނިކުފާނަކީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި 43 އަހަރު ޚިދުމަތްކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރެކެވެ.

4. އެ މަނިކުފާނަކީ، ސަރުކާރަށް 56 އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސްވަންދެން ޚިދުމަތްކުރެއްވި ޚިދުމަތްތެރިއެކެވެ.

5. އެ މަނިކުފާނަކީ، އެތައް މިނިސްޓްރީއެއް އެއްފަހަރާ ހިންގެވި ކާބިލު އިދާރީ މާހިރެކެވެ.

6. އެ މަނިކުފާނަކީ، އާއިލީ ގުޅުންތައް ދެމެހެއްޓެވި، ދެއްކި ވާޖިބުތައް އަދާކުރެއްވި އަދި މަޖިލިސްތަކާ އިސްލާމީދީނަށް ޚިދުމަތްތެރިކަން ހިއްޕަވާ ބައްޕަކެވެ.

7. އެ މަނިކުފާނަކީ، ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތުގައި އުޅުއްވިއިރު، އެންމެ ބޮޑު އެއް ވަޒީރެވެ.

8. އެ މަނިކުފާނަކީ، އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓްރީގެ ހައިސިއްޔަތުން ރާއްޖޭގެ 20 އަތޮޅާއި އެކަށް ސަރަހައްދު ރަށްރަށް ބެލެހެއްޓުމުގެ ބޮޑު މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުއްލަވަމުން، ރަށްރަށުގެ ތަރައްގީއަށް މަސައްކަތްކޮށްދެއްވާފައި، ދިވެހި ބަޔަކު ތަރުބިޔަތު ކުރެއްވި ވަޒީރެއް ކަމަށް ބައިވެރިވަނީ ހަމަ އަވަހަށް ފާހަގަކުރެއްވި އަޅުގަނޑުމެން ބޭފުޅެއް ކަމުގައި އެކަމަށް ހިތްވަރު ލިބިގެންދިޔަ ކަމެވެ.

9. އެ މަނިކުފާނަކީ، މިފަދަ އެތައް މަސްއޫލިއްޔަތެއް އެއް ފަހަރާ ފުރުއްވައި، މިންނަތް މަސައްކަތްތެރިކަމާއި އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކު އަދާކުރެއްވި ބޭފުޅެކެވެ. އެއްވެސް ޝަކުވާއެއް ނެތި ގޮތުގައި ވަރަށް ކުރިއަރާ ރަށްރަށަށް ބާރުއަޅުއްވާ ނޫނީ، މިފަދަ ބޭފުޅު ޖީނިއަސް ކަމުގެ އުފެދުނު ބޮޑު މަސައްކަތްތެރިއެއް އެއްފަހަރާ އަދާކުރެއްވިން އެވެ.

10. އެ މަނިކުފާނުގެ ޚިދުމަތްތަކަށް ފާހަގަކުރާ ވަނީ، ހަމަހަމަކަމާ އެ މަނިކުފާނުގެ އެއްބަސްވެ އެއްބަސް ބޮޑުވުން ބަޔަކު ބަނޑުމަތީގެ ފިޔަވަޅުއަޅާ ނުނުކުމެވެ. އޭގެ މާނައަކީ ފަހު، އެ މަނިކުފާނު ވަނީ މިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ޚިދުމަތް ނުކުމެ ފަތުރައިގެން، އެއްފަހަރާ އެތައް މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރުއްވާފަ އެވެ.

11. އިނގިރޭސިންގެ އަދުވެރިކަމުގެ ހިމާޔަތުން ސަލާމަތްވެ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ސިޔާސީ މިނިވަންކަން ލިބުމުގެ ކުރިން، 1961 އިން ފެށިގެން އޭ މަނިކުފާނު ވަނީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުކަން ވެސް ކުރައްވާފަ އެވެ. މިފަދަ މިފަދަ ކަންކަމުން އެނގޭ ގޮތުގައި، އޭ މަނިކުފާނުގެ ޚިދުމަތްތެރިކަމުގެ ތެރޭ މިދިޔުގެ އާގޮތްގައި ފުރަޖަހަންފެށި ރައީސް މައުމޫން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަމާ ހަވާލުވެވަޑައިގަތުމުގެ މާކުރިންނެވެ.

12. އޭ މަނިކުފާނަކީ، ހަމައެކަނި ސިޔާސީ ޝަޚުސިއްޔަތެއް ނޫނެވެ. ސިޔާސީ މައިދާނުގެ އިތުރުން އެހެން މައިދާންތަކުގައި ވެސް އޭ މަނިކުފާނުގެ އަގުހުރި ޚިދުމަތްތައް ވަނީ ބިންވަޅުލެއްވިފަ އެވެ.

13. އޭ މަނިކުފާނަކީ، ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައި ކުރިއަށް ދިޔުމަން ހުރަސްއެޅިފައިވާ އެތަށް ދަރިވަރުންނަކަށް މަގު ހުޅުވައިދެއްވި ފާތިރާކެވެ.

14. އޭ މަނިކުފާނަކީ، މާއްސޮކުޅައިވާ ޒުވާނުންނަށް އުނގެނުމުގެ ދިރުއްވައިދެއްވި އަލިގަދަ ދަނޑިމަގެކެވެ.

15. އޭ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ބަހާއި، ތާރީހާއި، ސަގާފަތާއި، އަދަބިއްޔާތަށް ޚިދުމަތްކުރެއްވި ބޭފުޅެކެވެ.

16. އޭ މަނިކުފާނު، ދިވެހި އަދަބިއްޔާތާ ގުޅޭ ކަމެއް ނަމަ އެކަމެއް ދުވަހަކު ވެސް ދުރެއް ނުކުރައްވަ އެވެ.

17. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ބަހާއި އަދަބިއްޔާތުގެ އިލްމުވެރި އުސްތާދެކެވެ.

18. އެ މަނިކުފާނަކީ، މަޖީދިއްޔާ ސްކޫލުގެ މުސްކުޅި ދަރިވަރެކެވެ.

19. އެ މަނިކުފާނަކީ، ޤާނޫނީ ވަކީލެކެވެ. ޤާނޫނު އަސާސީ ކުރަހައިދެއްވި މުބާޝިރެކެވެ.

20. އެ މަނިކުފާން، އިނގިރޭސި ބަހާއި އުރުދޫ ބަސް ދެނެވަޑައިގަންނަވަ އެވެ.

21. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ބަހާއި އަދަބިއްޔާތުގެ ފުންނާބު އުސްތާދެކެވެ.

22. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ޤަދީމީ ސަޤާފަތުގެ މުއްތަބަރު ޚަބީރެކެވެ.

23. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ބަސް ތަރައްޤީކުރައްވައި، ދިވެހި ބަހަށް ގިނަގުނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ކުރެއްވި ލާމަސީލު އަދީބެކެވެ.

24. އެ މަނިކުފާނަކީ، ވަރަށް މަދުން ނޫނީ ނުފެންނަ ވަރުގެ ޝާޢިރު، އަދި އެހަރައިވު ކުޅަދާނަ ލާމަސީލު މުޤައްރިރެކެވެ.

25. އެ މަނިކުފާނަކީ، އެކިއެކި މުނާސަބަތުތަކާ ގުޅިގެން ގެން ހުއްޓުވި، ނިވެލުގައި ހުންނަވާ ގެންގުޅުއްވިއެވެ.

26. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭ އެބަހަރަކަންބަކައި ފަރުދުވެރިވާންޖެހޭ ފަރަ ސަޢީދީ، ފަންނުވެރި، ހުނަރުވެރި، ޤާބިލު، ޝަރުޢީ ބޮޑުވުންތަކެއް ސަރުކާރުގެ ތަފާތު މަޤާމުތަކުގައި ހަރުދަނާ ބައްޓަމަކަށް ފުރިހަމަކުރެއްވިއެވެ.

27. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަހުގެ ތާރީޚުގައި އުފެދުނު އެންމެ އަގުބޮޑު އެއް ޤައުމީ ތަރިކަ އެވެ.

28. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމީ މަދަރަސާ ނިޒާމުގެ ބިނާ އަޅުއްވާ މަތިވެރި ޚިދުމަތްތެރިއެކެވެ.

29. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އިއްތިޙާދު ބިނާކުރެއްވުމުގައި އެންމެ އިސްތިޤްލާލް ހޯދުމުގައި އަދި ބޮޑު ޚިދުމަތެއް ކުރެއްވިއެވެ.

30. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހި ޤައުމިއްޔަތުގެ ހިތްވަރުދެއްވި ގޮތުން ބައްޕަވައި، ތަރުބިއްޔަތުގެ ބަޔަކު ތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރެއްވުމުގައި އަދި މިސާލެކެވެ.

31. އެ މަނިކުފާނަކީ، އަޚްލާޤީ ތަރުބިއްޔަތުގެ މުސްތަޤްބަލު ބަޔަކު ތަރުބިއްޔަތު ކުރެއްވި ގޮތުން ދެކިފައިވެއެވެ.

32. އެ މަނިކުފާނަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީގެ އުޖާލާކުރެއްވި ދީނީ ޢިލްމުވެރިއެއް، ހަރުދަނާ ކުރެއްވި ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް ޚިދުމަތްކުރެއްވި އިޚްލާޞްތެރިއެކެވެ.

33. އެ މަނިކުފާނަކީ، ކުޅަދާނަ ލިޔުންތެރިއެއް، ހިތްތިރާގައި އަދަބު ފާޅުކުރެއްވި އަދަބީ ކުޅަދާނަކަމާއި ހިތްވަރު ދެއްވި ގޮތުގައި ހުރިއެވެ.

34. އެ މަނިކުފާނަކީ، ތާރީޚު ސަރުކާރުން ބަޔާންކުރެއްވި ދީނީ ކަމާއި ކުރުން، ތަފްސީރު، ޙަދީޘް، ފިޤްހު، އަޚްލާޤް ދެއްވި ވަރަށް ބޮޑު ޚިދުމަތްތެރިއެކެވެ.

35. އެ މަނިކުފާނު ދެމިއޮތުމުގެ އާޚިރަތަށް ދަތުރު ކުރެއްވުމާއި ގުޅިގެން ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކު އެ މަނިކުފާނުގެ އާއިލާއަށް ތަޢުޒިޔާ ފޮނުވި އެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ އިސްބޭފުޅުންނާއި، އެ މަނިކުފާނާއެކު މަސައްކަތްކުރައްވާފައިވާ ބޭފުޅުންނާއި، ސަރުކާރާ އިދިކޮޅު ފިކުރުގެ ގިނަބަޔަކު ވެސް ހިމެނުނެ އެވެ. މާތް الله، އެ މަނިކުފާނަށް ޖަންނަތުލް ފިރުދައުސްގެ މަތިވެރި ދާއިމީ ނިޢުމަތް މިންވަރުކުރައްވާށި އެވެ! އާމީން.

މިސްކުލްޚިތާމް

ކޮންމެ މީހެއްގެ ހަޔާތު ނިމުން ވެ އެވެ. އާއިލީ ގޮތުން އެމީހަކު ނިސްބަތްވާ ޚާނދާނަކުން އެމީހަކު ވަކިކޮށްލުމަކީ، ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫނެވެ. އާދާހެވެ. ތަބިޢުގެ ގުޅުމަކީ ކަނޑައިލެވޭން އެއްކޮށް ނޫނެވެ. އެހެންކަމުން، މިފޮތުގެ "މިސްކުލްޚިތާމް" ކަމުގައި އިޚްލާޞްތެރި، އަލްމަރްޙޫމް އުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު (ނއބވ) ގެ މަތިވެރިކަމުގެ ތެރެއިން އެ މަނިކުފާނު ނިސްބަތްވެވަޑައިގަންނަވާ އެންމެ މާތް މަތިވެރިއެވެ. މިހާރުގެ ޖީލުން ކުރިންނަށް ހެދިބޮޑުވަމުން އަންނަ ޖީލުގެ ދަރިންނަށް މިފަދަ މަޢުލޫމާތު ލިބިދެވި ނުވެދާނެތީ އެވެ.

ތާރީޚީ ފޮތްފޮތުން އެނގޭ ގޮތުގައި އަލްމަރްޙޫމް އައްސައްޔިދު އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ނިޔާވީ) ގެ މާތް ދީނީ ޢިލްމީ ބައްޓަންކުރުމުގައި، އަލްމަރްޙޫމް އައްޝައިޚު ޢަބްދުލްޤާދިރުގެ މަންމާފުޅާއި، ހަމަނުޑާކައިގެ ބަނޑުގަދައުލަތުގެ ބާރުތަކާ ދަރިކަލުގެ ސަލާމަތު ވަންހައުސް ނިޝާނާއި ވަޒީރުންނަށް ބަރަކާތްތެރިކަން. ތާރީޚު މުޅިއަކަށް މިންވަރުކުރެވޭ ގޮތުން، ދަރިކަލުން އެނގޭ ގޮތުގައި، ދަރިކަލުން އަނބިކަލުންގެ ފުރުސަތުގެ ވަގުތު ދީނީ ޢިލްމުގެ މުޤައްދަސް ދަރިވަރުކަމުގެ ބޮޑު ޒިންމާތަކުގެ ކުޑައިރު ބާރަތީ ދަރިކަލުގެ ބޭބޭކަލުންނެވެ. އެ ބޭބޭކަލުން ކުޑައިރު ބޮޑު މަސައްކަތްތެރިކަމުގެ ތުރި ނަމޫނާއަކީ، ހަރަކާތަ ފަހަރަކައި، އިސްވެރި އާއި ފިލިސްތީނުގެ ބައްދަލު ކަމަށް ހުރަސްކޮށް ސުރީ ތަންކާ އާއި، ދީލަތިކަމާއި އާއި، ބަރަކާ އާއި، ތަޢުލީމާ އާއި، ސިޔާސީ ދެރައީ، މުޢާމަލާ އާއި، އިސްލާމީ ސަޤާފާ އާއި ޒަކާތާއި ފަރަހަތު ތައުލީމަކީ އިސްލާމީ ދީނީ މުޢާމަލާތުގެ ތަރިކައެވެ. އިސްލާމީ މުޢާމަލާތު ދީނުގެ ބުނެވުނު ވާހަކައިން، މި ތައުލީމުގެ އަހުލުވެރިކަން އެ ބޭބޭކަލުން ދަރިއަޅުވުމަށް އެވެ. އެހެންކަމުން، ޖަމާޢަތް ހުރިހާ ދުވަސްތަކާއިކު، މި ތައުލީމުގެ މުޖުތަމަޢުގެ އެ ބޭބޭކަލުންގެ ދަރިކޮޅުގެ ވަނީ ނުހަނު ފުރިހަމަ ހަމައެކަނި އެވެ.

ބާޢަލަވީ ތަރީޤާތުގެ ބާނީއަކީ، މުޙައްމަދު ބިން ޢަލީ ބާޢަލަވީ އެވެ. އެކަލޭގެފާނުގެ ލަޤަބަކީ، "އަލްފަޤީހުލްމުޤައްދަމް" އެވެ. އެކަލޭގެފާނު ދުނިޔޭގެ އަލިކަން ފެނިވަޑައިގަތީ، ޔަމަނުކަރައިގެ ޙަޟްރަމައުތުގައި، ހިޖުރީ ސަނަތުން 574 ވަނަ އަހަރުގަ އެވެ. އަވަހާރަވީ ހަމަ އެ ތާރީޚީ ސަރަހައްދުގައި ހިޖުރީ ސަނަތުން 653 ގަ އެވެ. އެކަލޭގެފާނުގެ ދަރުސް މަންހަޖާއި ފިޤްހު، ޙަޟްރަމައުތުގެ މުޖުތަމަޢުގައި އާންމުވީ އެވެ. އެއަށްފަހު، އެ ސަރަހައްދުން އެކަން ސަރަހައްދުތަކާއި، ތަޞައްވުފު ފެތުރުނު ދައުލަތްތަކުގައި ފުޅާވެގެންދިޔަ އެވެ.

ބާޢަލަވީން ނިސްބަތްވާ ސޫފީ ޠަރީޤާތަކީ އެއްކަލަ ޒިކުރު އިރުޝާދު ތަޢުލީމާއި، ސާދާ ޢިބާދަތް. އެޢަޤީދާގެ ޢަލީ ތަރިކަތް، ޙަޟްރަމީ ޢިލްމުގެ ޢިބާދަތް.

އެގޮތުން ފާހަގަކޮށްލެވޭ، އެޢަޤީދާގެ ޝަރީޢަތް މަޛްހަބުގެ ޝާފިޢީ ފިޤްހުގެ ތަޢުލީމާއި ޢިލްމީ ކަމުގައި ތަރުތީބުން ފެންނަ ކިޔަވައިދިނުމުގެ އަސާސްތައް ދޭހަކުރެވޭ. އެޢަޤީދާ

ޢިލްމީ މަޤާމުގައި ބިނާކުރި ކަމުގެ ޒާތީ މުޖާހަދާ ތަރުބިއްޔަތު ދެނެގަތުމުގެ، އެކަމަށް ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭ ޢިލްމާއި ޢަމަލު ފެށުނީ ވެސް ޤާއިމްކޮށްދެއްވި ދީ އެވެ.

ބާޢަލަވީ ތަރީޤާތުގެ ބާނީއަކު ވެސް، ޢިލްމީ ޤާޢިދާތަކުގެ މުޤައްދިމާ ފުޅާކުރި ޢިލްމުގައި ބިނާވި ހިނދު ކަމުގައިވާ ޝެއިޚުންގެ ގޮތްތަކަށް އެވެ. ހަމައެފަދައިން ޢިލްމީ

އުންމަތުގެ ދަރީންނަށް ރިވެތި އަޚުލާޤު ދަސްކޮށްދެއްވައި، ބަޔަކަށް އިސްލާމީ ދަރަޖައިގެ މަތީގައި އުންމަތުގެ އަޚުލާޤުން ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމަށް ވެސް އެ ދެކޮޅުގެ ބޭބޭކަލުން ވަނީ، ވަރަށް ބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ދެއްވާފަ އެވެ. އެއާއެކު، އެބޭކަލުން، އިސްލާމްދީނަށް ނިސްބަތްވާ އެހެން މަޝްހޫރު ބޭކަލުންގެ އަހުލުބައިތާ ދެކޮޅުވެރިވެ ވަށައިގެންނަވާ ކަމީ ވެސް އެބޭކަލުންގެ ހިފައިން ފުރަގަސްކޮށްލާ މާތް ސިފަފުޅުތަކެވެ. އެބޭކަލުން އަބަދުވެސް މަސައްކަތްކުރެއްވީ ކުރައްވާފައިވަނީ، އިސްލާމީ އުންމަތުގެ ވަޙުދަތާއި، އެއްބައިވަންތަކަމާއި، އެއްބަޔަކުވަންތަކަން ނަގާހައްޓަވައި ދެމެހެއްޓެވުމަށެވެ.

ޞަޙާބީންނަށާއި، ތާބިޢީންގެ ޒަމާނުތަކުގައި ޞަޙާބީންގެ ނަމުން މަޝްހޫރުވެފައިވާ މުޖުތަމަޢުގެ މީހުން ނޫނަސް ތާރީޚުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެވެ. އެހެނީ، ޞަޙާބީންގެ ދަރިކޮޅު ނިސްބަތްވެފައި، ރިޔާސީ މާތް ނަބިއްޔާ ބޭކަލާ الله އަރުވައި ވަސައްލަމަގެ ތާރީޚީ ގޮތުގެ ހިސާބުން ތާރީޚަށެވެ. ހިސާބުން ތާރީޚުގެ ސަލާމަތް މަސައްކަތްކުރައްވައިވަނީ، ސައްޔިދުމަތީގެ ނަމުންނެވެ. އެއާ ހިލާފަށް ހިސާބުގެ ތާރީޚުގެ މަސައްކަތްކުރައްވައިވަނީ، ޝަރަފުވެރިމަތީގެ ނަމުންނެވެ. އާދައިގެ. އަހްސަންއިދު މިވަނީ ބޭކަލުންނެވެ، ބަނދުން އެއީ

ހުސައިނުގެފާނުގެ ސުލާލަތުން ވަޑައިގެންނެވި ބޭކަލެއްކަން އެނގޭ އެވެ. އައްޝަރީފު މިލްނި ބޭކަލެކެވެ، ބުނުމުން އެއީ ހަސަނުގެފާނުގެ ސުލާލަތުން ވަޑައިގެންނެވި ބޭކަލެއްކަން އެނގޭ އެވެ. އިސްލާމީ ޒަމާންތަކުގެ ވަކި ހިސާބެއްގައި މިކަން އޮތީ މިގޮތަށެވެ. މިކަން ބަދަލުވެގެންދިޔައީ، ސިޔާސީ މީހުން އަހުލުބައިތުންގެ ޤަދަރުކަޑަކުރުމަށްޓަކައި ޗާލީ ކަހިވެރި ޗާލުންތަކެއްގެ ސަބަބުންނެވެ.

"ބާޢަލަވީ" ގެ މާނައަކީ، "ބަނޫ ޢަލަވީ" އެވެ. "ބާ" އަކީ، ޔަމަނުކަރައިގެ ޙަޟްރަމައުތުގެ އަހުލުވެރިން "ބަނޫ" (بنو) މި ލަފުޒު ކިޔާ ގޮތެވެ. ޢަރަބި ބަހުގެ "ބަނޫ" ގެ މާނައަކީ، ނަސްލެވެ. އެހެންވީމާ، "ބާޢަލަވީ" ގެ މާނައަކީ، "ޢަލަވީގެ ނަސްލު" އެވެ. ނަސްލަކީ، ދަރިކޮޅެވެ.

އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ފަދައިން ބާޢަލަވީ ދަރިކޮޅުގެ އަސްލަކީ، މުޙައްމަދު ބިން ޢަލީ ބާޢަލަވީ އެވެ. އައްސައްޔިދު ޢަލަވީ އެވެ، ކިޔާނީ އެކަލޭގެފާނަށެވެ. އެކަލޭގެފާނަކީ، ރިވެތި މާތް ނަބިއްޔާ ޞައްލަالله ޢަލައިހި ވަސައްލަމަގެ އަހުލުބައިތުންގެ މާތް ސުލާލަތުން ވަޑައިގެންނެވި ބޭކަލެކެވެ. އެހެނީ، އެކަލޭގެފާނުގެ ބައްޕާފުޅަކީ، އައްސައްޔިދު ޢުބައިދުالله އެވެ. ކާފާފުޅަކީ،

އައްސައްޔިދު އަބޫމުޙައްމަދުއްސާޖިދުވެ. އައްސައްޔިދު އަބްދުލްމަޖީދުއްސާޖިދުރަކީ،

އަހުލުބައިތުންގެ ތެރެއިން ޙަސަނުކަރައިގެ ބަޣުދާދަށްވުމަން ހިޖުރަކުރެއްވި

ބޭކަލެކެވެ.

ބަރަބަ ހިސާބުގައި ނަސަބުކަމަށް ބަޣުދާދުކަނޑުން ވަޒީރުކުރެއްވުމުން ފިތުގެ

ގޮތުގައި، އައްސައްޔިދު ބަރަކާތު ކާފޫރު ކަމުގެއިވާ އައްސައްޔިދު

އަބޫމުޙައްމަދުއްސާޖިދުރަކީ، ޝައިޚު މާލޭ ނަބީއްޔާ ޝަރީފު الله ބަރަކާއި ވަސަލްލަމަގެ

ދާރުމަތުގެ ދަރިކޮޅުގެ ހުސައިނުގެ ދަރިކޮޅު ބަޔަ ޒައިނުލްއާބިދީނުގެ މުބާރަކުމުޙައްމަދުބާޤިރުގެ

ޒައިދު ދަރިކޮޅު ޝާހިދުގެ ބަޔަ އަލްއިދްރީސީގެ މުބާރަކުމަދުޙައްމަދުދާގެ އިމާމު އައްޢުރުމީގެ

ދަރިކޮޅުގެވެ.

ހިޝާމް އިއްޒުއްދީނުގެ އިއްޒަތުގެ ވަރިހާ، އަލްމަޚްރިބުލް ޢަރަބަބުލް އަލްއިސްތިޤާޒު

ޢަބްދުالله ޙަދީޘުގެ ހަސަބުތަކު، އަހުލުބައިތުންގެ މާތް ޝަރީފަތް ގޮތުން،

ޙަސަނުކަރައިގެ ބަޝީރަމަދުތަގެ ބޭކަލުން ކަމުގައިވާ އައްސައްޔިދު މުސާ ބާރަކަތުގެ

ތަރުތީބުގެނުވެ. މިކަމުގެ ތަފާސް، ޙަސަނުކަރައިގެ ބާރަކަތް ދަރިކޮޅުގެ ސައްޔިދު

ވަންހައިގެ ބޭކަލެކެވެ. މިކަމުގެ ތަފާސް ނަސަބު ދަރާސާކުރައްވާ މިދަންނަވާ

ބަޔަކު ގޮތަށް ހުރިގޮތް އެވެ.

1. އައްސައްޔިދު މުޙައްމަދު ބާއްޖަވެރި އަދި، އައްސައްޔިދު މޫސާ ބާއްޖަވެރިގެ ދަރިކަލުންނެވެ.

2. އައްސައްޔިދު އިބްރާހީމް ދޮރިކަލޭގެފާނަކީ، އައްސައްޔިދު މުޙައްމަދު ބާއްޖަވެރިގެ ދަރިކަލުންނެވެ.

3. އައްސައްޔިދު ޢަބްދުﷲ (ގޮތުގެ ސީދީ ނުވަތަ މަލިންސީދީ) އަދި، އައްސައްޔިދު އިބްރާހީމް ދޮރިކަލޭގެފާނުގެ ދަރިކަލުންނެވެ.

4. އައްސައްޔިދާ ސިއްތީ (ކަކަނުބޭގެ ސިއްތީ) އަދި، އައްސައްޔިދު ޢަބްދުﷲ (ގޮތުގެ ސީދީ) ގެ ދަރިކަނބަލުންނެވެ.

5. އައްޝައިޚް ޢަބްދުލްވައްހާބު (ދޮންސީދީ) އަދި، އައްސައްޔިދާ ސިއްތީގެ ދަރިކަލުންނެވެ.

މި ނުކުތާތަކުން އެނގޭ ގޮތުގައި، އައްސައްޔިދާ ސިއްތީގެ (ކަކަނުބޭގެ ސިއްތީގެ) ދަރިކަލުން ވަޒީރުންނަށްވި ބޮޑުވެރިންގެ ނަސަބުތެރެ ވަނީ، ކިރިޔާ މަތީ ނަބިއްޔާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަގެ އަހުލުބައިތުންގެ މާތް ސުލާލަތާ ގުޅިފަ އެވެ.

މަޝްހޫރު ޢަބްދުﷲ ބަޕިދުގެ ތުޙްފަތި މާތާކުރަޔާ، އައްސައްޔިދާ ސިއްތި އެވެ.

މިތާނގައި "ސިޓީ" އާއި، "ސިވިލްޓީ" ގެ މައްޗަށް ކުޑަކޮށް އަލިއަޅުވައިލާނަމެވެ. މިސްރު މީހުން އުމީރުންގެ އާންމު ބަހުރުވައިން ވާހަކަދައްކާއިރު، "ސަވައްރިދު" ލިއްމުގެ ބަހުރުވައި، "ސިޓީ" އެވެ، ލިޔަހައިއުގެ އެވެ. "ސިވިލްޓީ" އަކީ އުމީރުން އަންހެން ކަނބަލުންނަށް ހިއާ ނަމެކެވެ. ޖާމިޢާސަރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިބުނާ ގެޔަށްވާ ޕާއިލީ ގެދޮރުވެރިޔާގެ ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުން، ރައްޔިތު އަދި ސަރުކާރު ގެދޮރުވެރިޔާގެ ރާއްޖެއިން މިބުނާގެ ފުރާއްސީގެ ސަރުކާރު ފަސް ދިވެހި ސަރުކާރު ގެލި ހާމަކުރި އެވެ. އުޅުންކަމުން، "ސިޓީ" އާއި، "ސިވިލްޓީ" އަކީ، މިބުނާގެ ފުރާއްސީގެ ސަރުކާރުން ދިވެހި ސަރުކާރުން ފާރަވެރިކަމާ ގެ ނަގަން ކަމަށް ޖަބްރުކަރާފި އެވެ. ހާމަގާރަތަން ޖެހޭ އަށާއް ނުކުމާއަކީ، މިބުނާ ސަރުކާރުގައި މި ގެ ނަގަން ބަނޑުކުރާ މަޖިސަދު ޙާސިލްވާ ގޮތަށް ދިވެހި ސަރުކާރުގައި ވެސް މި ގެ ނަގަން ބަނޑުކުރާވި ކަމެވެ. މި ގެ ސަރުކާރުގައި ވެސް މި ގެ ނަގަން ބަނޑުކުރާވިދި، ތަކުރާކުރާގެ ގޮތުގައެވެ.

އަލްމަރްޙޫމް އަލްފާޟިލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ޙަމީދު (١٩٣٩) އާ ބެހޭ ގޮތުން އެކިއެކި ބޭބޭފުޅުން ވިދާޅުވެފައިވާ ބަސްފުޅުތަކާއި، އެ ބޭބޭފުޅުން އެ މަނިކުފާނު ސިފަކުރައްވާފައިވާ ގޮތް، މިފޮތުގެ އިސްވެދިޔަ ބައިތަކުގައި ތިޔައީގެން

ހިނގައްޖެ އެވެ. އެ މަނިކުފާނުގެ ސިފަފުޅުތަކަށް ބަލާއިރު، ބާޢަލަވީ ދަރިކޮޅުގެ ބޭބޭކަލުންގެ ސިފަފުޅުތައް އެ މަނިކުފާނުގެ ސިފަފުޅުތަކުގެ ތެރޭގައި މަތީދަރަޖައަކަށް ހިމެނިފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލެވެ އެވެ. ތައުޙީދުގެ ކަލިމަ މަތިވެރިކުރެއްވުމާއި، މުސްލިމުންގެ އަޤީދާ ވަރުގަދަކުރެއްވުމާއި، ކީރިތި ޤުރުއާން އުނގަންނަވައިދެއްވުމާއި، އިސްލާމްދީނަށް ނަޞްޙު ދެއްވުމާއި، މުސްލިމުންގެ ތެރެއިން ހަމައެކަކުވެސް ބާކީކޮށްނުލެއްވުމާއި، އަންހެނުންނަށް އިރްޝާދުކުރެއްވުމާއި، މިފަދަ މިފަދަ މާތް ސިފަފުޅުތަކީ ބާޢަލަވީ ދަރިކޮޅުގެ ބޭބޭކަލުންނާއި މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު ބައިވެރިވެ ވަޑައިގަންނަވާ މާތް ސިފަފުޅުތަކެވެ.

އަހުލުބައިތުންގެ މާތް ސުލާލަތުން ވަޑައިގަންނަވާ ބާޢަލަވީ ދަރިކޮޅުގެ ބޭބޭކަލުން، އިސްލާމީ ތަޢުލީމު ފެތުރުއްވުމަށް ވަރަށް ބޮޑު އަހަންމިއްޔަތެއް ދެއްވި އެވެ. ހަމައެފަދައިން މަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު ވެސް ވަނީ، މިރާއްޖޭގައި ޢަރަބި އިސްލާމީ ތަޢުލީމު ފެތުރުއްވެވުމަށް ނުހަނު ބޮޑު އަހަންމިއްޔަތެއް ދެއްވާފަ އެވެ. މިރާއްޖޭގެ ފަހުގެ ތާރީޚުގައި ޢަރަބި އިސްލާމީ ތަޢުލީމު ނަގަހައްޓަވައި، އިސްލާމީ ބިނާއަށް އާރާސްތުކުރެއްވުމަށް އެންމެ ބޮޑަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެއްވި އެއް ބޭފުޅަކީ އެ މަނިކުފާނެވެ.

ލިޔެވިދިޔަ ޗޯޕުވަމްކަރުގައި އުވަނީ، އޯނަރަބަލް އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ހަމީދު (ނއބބވ) ގެ ހަޔަތު މަތިޖުރުގެ ތެރެއިން އެންމެ މާތް މަތިވެރިޔާ އެ ދަރިވަރުންނާ ގުޅޭ ކޯހުގެ ވާހަކަ އެވެ. އިސްލާމީ ނަޞޭޙަތް ބަލާއިރު، ހަރުދަނާ ގުޅިފައިވާ ކަންކަމާ ދެކެވޭ ޚިދުމަތް ހުރިއެވެ. އެބަސްކަމުން، އެ މާތް މަތިވެރިޔާ އެ ދަރިވަރުންނާ ދެކެވިދިޔަ ގުޅުމެއް އަދި ބަލާއިރު ކޯހުގެ ހިނގާ ދެކެވިއްޖެ ހުރިއެވެ. އާދަކަވެ.

- އެ ދަރިވަރުންނަށް، މާތް ސުވާލުތަކުން ވަޒީފާތައް މާތް ދަރިކަމާކޮށްދިނެވެ.
- އެ ދަރިވަރުންނަށް، މިޔާބެއް ބިލުން ގުޅުވާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތްކޮށްދިނެވެ.
- އެ ދަރިވަރުންނަށް، މިޔާބުގެ އިސްލާމީ ބިނާ އާދަކޮށްދެއްވުމުގެ ބަރަކާތްކޮށްދިނެވެ.
- އެ ދަރިވަރުންނަށް، މިޔާބު ހާސިލުން މުސްތަޤްބަލް ގުޅުވާދެއްވުމުގެ އާދަބަހާކޮށްދިނެވެ.
- އެ ދަރިވަރުންނަށް، މާތް ﷲ މިޔާބެއް މިންވަރުކުރެއްވުމުގެ ނުހަނު ދީނީ ތަރުބިއްޔަތުކޮށްދިނެވެ.

މާތް الله، މަރްޙޫމް ޢަބްދުالله ޙަމީދުގެ ފުރާނަފުޅަށް، ޖަންނަތުލްފިރްދައުސްގެ ނިމުމެއް ނެތް ދާއިމީ ނިޢުމަތްތަކުން މިންވަރުކުރައްވާށި އެވެ! އެ ނިޢުމަތްތަކުގައި އެ މަނިކުފާނުގެ މާތް ލޫބުފެޔި ބަރްޒަޚުގައި، މާތް ލޫބުފެޔި މާތާލުފު ވެސް ޝާމިލުކުރައްވާށި އެވެ! އަދި އެ މަނިކުފާނު ވަޢައިގެންނެވި މާތް ސުވާލުތަކުގެ މާތް އެންމެހައި ކަލުންނާއި ކަނބަލުންނަން އެކުގައި މަތިވެރި ނިޢުމަތްތައް، މަތިވެރިވެގެންވާ ސުވަރުގެވެރިކަމުގައި މިންވަރުކުރައްވާށި އެވެ! ހަމައެފަދައިން އެ މަނިކުފާނުގެ އަނބަށް ދިން މަތިކުރުގެ އަޢާދުކުރުންނަން ވެސް އެފަދަ މަތިވެރި ނިޢުމަތްތައް ދެއްވާށި އެވެ! އާމީން!

﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ﴾[1]

މާނައީ "ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންމެންނީ، اللهއަށް މިލްކުވެވޭގެންވާ ބައެކެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންމެންނީ، އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް އެނބުރިދާނޭ ބައެކެވެ."

1. އަލްބަޤަރާ: 156

މަސްދަރުތައް

.1

ކީރިތި ޤުރުއާނާއި، ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ދިވެހި ތަރުޖަމާ

.2

ދިވެހި ބަހުގެ އެކެޑަމީން ހުޅުވައިލެއްވި ތަޢުލީމާގެ ދަފުތަރު

.3

ވަޢުޡު: އަލްފާސިލް ޙާސިން ހަމީދު

.4

މަރްޙޫމް އަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ޢާއިލާގެ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތުން ލިބުނު މަޢުލޫމާތު

.5

http://www.presidencymaldives.gov.mv/Index.aspx?lid=84&dcid=15842

.6

http://www.presidencymaldives.gov.mv/Index.aspx?lid=68&dcid=15846

.7

http://www.presidencymaldives.gov.mv/Index.aspx?lid=68&dcid=15848

.8

http://www.presidencymaldives.gov.mv/Index.aspx?lid=68&dcid=15850

.9

http://www.presidencymaldives.gov.mv/Index.aspx?lid=68&dcid=15836

·10

http://www·presidencymaldives·gov·mv/Index·aspx?lid=85&dcid=15835

·11

http://www·majlis·gov·mv/di/15681

·12

http://www·haveeru·com·mv/dhivehi/news/174382

·13

http://www·haveeru·com·mv/dhivehi/news/abdulla_hameed/176118

·14

http://www·haveeru·com·mv/dhivehi/news/president_yamin/176019

·15

http://www·haveeru·com·mv/dhivehi/news/176086

·16

http://www·haveeru·com·mv/dhivehi/report/176010

·17

http://www·haveeru·com·mv/dhivehi/news/176008

·18

http://www·liyuntherin·org/index·php?option=com_content&view=article&id=3036:2015-08-19-17-07-02&catid=1:2012-01-28-18-20-56&Itemid=10

.19

http://www.liyuntherin.org/index.php?option=com_content&view=article&id=3033:2015-08-18-11-55-12&catid=19:2012-01-30-18-28-45&Itemid=28

.20

http://www.miadhu.mv/article/read/9841

.21

http://www.miadhu.mv/article/read/9852

.22

http://www.vaguthu.mv/news/316914

.23

https://raajje.mv/46639

.24

https://dv.wikipedia.org

.25

https://wikipedia.org